

Riksdagens protokoll

2009/10:90

Torsdagen den 18 mars

Kl. 12.00 – 18.10

Protokoll
2009/10:90

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 12 mars.

2 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2009/10:105 till justitieutskottet

2009/10:134 till finansutskottet

2009/10:135 till justitieutskottet

2009/10:141 till utbildningsutskottet

2009/10:143 till skatteutskottet

2009/10:146 till arbetsmarknadsutskottet

Skrivelser

2009/10:75 till konstitutionsutskottet

2009/10:153 till finansutskottet

Motioner

2009/10:N10 och N11 till näringsutskottet

3 § Allmänna motioner om punktskatter

*Allmänna motioner
om punktskatter*

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU29

Allmänna motioner om punktskatter.

Anf. 1 CHRISTIN HAGBERG (s):

Fru talman! Jag inleder med att yrka bifall till reservation nr 8.

Vi socialdemokrater står naturligtvis bakom alla våra reservationer men för tids vinnande yrkar vi bifall bara till nr 8.

Vi är nu inne i det sista halvåret av den här mandatperioden. Fyra år har snart gått och det är dags att göra bokslut över den borgerliga regeringens förslag och beslut.

Vad var det som de borgerliga gick till val på?

Det var bland annat att ni inte skulle äventyra statens budget genom att låna till reformer. Ni gick till val på arbetslinjen och full sysselsättning, och ni skulle minska utanförskapet.

Vad blev resultatet?

Man har lånat till skattesänkningar. Det är skattesänkningar som främst gynnar dem som redan har gott om pengar – 60 procent av skattesänkningarna har gått till de 10 procent i Sverige som har de högsta inkomsterna.

Arbetslösheten har ökat och är nu över 100 000. Utanförskapet har också ökat och är i dag över 70 000 med den definiering som ni själva hade 2006.

Ni sade också att färre skulle leva på det som ni kallar för bidrag, det vill säga vårt gemensamma försäkringssystem. Där har ni i och för sig klarat era ambitioner genom att kasta ut folk ur våra gemensamma försäkringssystem i ovisshet och otrygghet, och ni har överfört kostnaderna till kommunernas försörjningsstöd. Försörjningsstödet ökar nu i 90 procent av landets 290 kommuner och kostnaden har ökat.

Fru talman! Vi hade tänkt att vi skulle göra ett bokslut på punktskatteområdet också, men det var betydligt svårare. Om man tittar på vad de borgerliga partierna gick till val på 2006 ser man att det inte var något gemensamt utspel i dessa frågor. Moderaterna tyckte inte att det var en fråga av intresse. Centerpartiet hade en omfattande politik på miljösidan men ingen på skattesidan för att styra sin politik i rätt riktning. Däremot hade Folkpartiet och Kristdemokraterna ett förslag var på punktskatteområdet. Folkpartiet ville sänka alkoholskatten. Kristdemokraterna ville sänka bensinskatten. Av dessa två förslag har det inte blivit något, och jag tycker att vi kan lämna dem därhän.

Det man hade gemensamt var att man ville göra något åt havsmiljön, inte minst i Östersjön som ju alla vet att det finns stora miljöproblem med. Man har lagt fram en strategi, vilket är bra. Men sedan kom nästa steg: man tar bort skatten på handelsgödsel. Handelsgödsel, alltså kväve och fosfor, är som vi vet ett av de stora problemen med läckage ut i bland annat Östersjön.

Jag förstår att man kände att man ville ge Sveriges lantbrukare något eftersom det fanns ett missnöje hos dem med den borgerliga politiken. Om man ser det ur havsmiljöns och Östersjöns synpunkt var det ett mycket motsägelsefullt beslut. En folktoppartist från de gröna liberalerna uttryckte det diplomatiskt: Det här var inte bra.

Fru talman! Nästa fråga som jag också ställer mig oerhört frågande till är den borgerliga regeringens avfallspolitik. Man har nu beslutat att ta bort avfallsförbränningsskatten. Man tyckte inte att den hade någon styrande effekt. Om detta råder det dock oenighet i branschen. Återvinningsindustrierna menar till exempel att man skulle behålla skatten och utveckla den så att den fick en bättre styrande effekt. Den borgerliga majoriteten valde att ta bort den utan att komma med förslag på hur man skulle kunna förbättra i riktning mot avfallshierarkins utformning.

Ni har under dessa fyra år inte lagt fram något förslag på detta område. Innan jag gick hit till kammaren tittade jag på regeringens hemsida efter vad som fanns om avfall och kretslopp. Det fanns ingenting om det. Det kanske kommer nästa vecka; ni har sista chansen då. Det ser vi fram emot.

Ingenting har hänt på det området. Det tycker jag är anmärkningsvärt. Det är ett område som växer, det händer mycket, det utvecklas och inte minst skapar det mycket sysselsättning.

Jag vill till sist ta upp frågan om alkoholskatt på söt cider och alkoholäsk. Denna fråga har vi haft uppe hela mandatperioden. Regeringen har inte gjort något. De borgerliga ledamöterna i skatteutskottet gör ingenting, trots att de tycker som vi i oppositionen i frågan, utan skriver i betänkandet att frågan är uppmärksammas i Regeringskansliet.

Alkoholpolitik och alkoholskatter är ingen lätt fråga eftersom den styrs av EU. EU tycker att handel med alkohol är som handel med vilken vara som helst, medan vi i Sverige har en social dimension på frågan.

När det gäller skatt på söt cider och alkoholäsk finns det en möjlighet. Även andra länder inom unionen har uppmärksammat de problem som dessa drycker har orsakat, främst bland ungdomar och yngre kvinnor. Flera länder, till exempel Tyskland och Frankrike, har infört en särskild skatt eller avgift på alkoholäsk. Resultatet har varit påtagligt och ett par produkter har försvunnit ur sortimentet. Det finns uppenbarligen en möjlighet att få till stånd höjda alkoholskatter på just dessa drycker, men den borgerliga regimen har inte tagit tag i frågan och de borgerliga ledamöterna i skatteutskottet agerar inte, vilket vi bara kan beklaga.

Anf. 2 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Vänsterpartiet står naturligtvis bakom samtliga reservationer och särskilda yttranden där vi finns med. För tids vinnande nöjer vi oss med att yrka bifall till reservation 1 som handlar om drivmedelsskatter.

Jag kommer att ägna mitt anförande i huvudsak åt frågor som är relaterade till trafik och skatter där.

Trafik- och transportsektorn är ett stort problembarn när det gäller möjligheten att leva upp till de klimatmål vi har ställt upp. Det krävs åtgärder för att vi ska komma till rätta med det. Vi ska inte hamna i någon debatt om huruvida man är fientlig eller inte mot det ena eller andra sättet att transportera sig. Alla kan vara överens om att gå och cykla är det absolut bästa, men vi förstår att det inte är möjligt i alla lägen och att man får ta till andra medel.

När det gäller alternativen tåg, flyg och bil finns det grader av hur mycket man påverkar klimatet. Det är rimligt att vi politiker gör vad vi kan till exempel via ekonomiska styrmedel som skatter för att styra i en riktning som leder till större sannolikhet för måluppfyllelse när det gäller miljö kvalitetsmål och klimatmål.

Vi har också betonat att det är viktigt att man ser att det är olika förutsättningar i storstad och på landsbygd. I större städer finns det naturligtvis större förutsättningar att bygga ut en väl fungerande kollektivtrafik som omfattar alla. Det är mycket svårare att nå lika många i glesbygd. Det är självklart.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det ska vara så att det från det att man köper en bil och betalar registreringsskatt, kör bilen och betalar fordonskatt och tankar bilen med drivmedel ska märkas vilken sorts bil det är. Har man valt en bil som går på fossilt bränsle som släpper ut mycket partiklar, koldioxid och andra icke önskvärda ämnen i naturen ska man

betala för det under bilens hela livslängd. Det är ett val man gör när man köper den bilen.

Vi skulle vilja att drivmedelsskatten görs om till tre delar: en koldioxidkomponent, en fiskal komponent som är energiskatt och en del som gäller övriga miljöegenskaper.

Då skulle man kunna få en mer träffsäker och spetsig skattelagstiftning som skulle styra transporter i en mer miljövänlig riktning. Det skulle vara en teknikneutral lagstiftning. Man skulle ha tydligare alternativ när man ska välja att köpa en ny eller en begagnad bil, så att man vet vad som kommer att hända med den framtida beskattningen när man kör denna bil.

Vi tycker att det finns skäl att försöka hitta undantag för kollektivtrafiken. Om allt är lika för alla händer ingenting. Om vi vidtar åtgärder som hela tiden klämmer åt privatbilismen och kollektivtrafiken i lika hög grad sker det ingen överflyttning. Jag tror att alla som arbetar med denna fråga i dag är överens om att det skulle vara en stor fördel om vi kunde öka andelen kollektivresande av det totala resandet, alltså att fler väljer och har möjlighet att resa kollektivt. Det skulle också ha stor betydelse för att uppnå nollvisionen, alltså att färre blir allvarligt skadade och dödade i trafiken.

Tyvärn skriver man från regeringssidan ungefär som man gjorde i budgetsammanhang. Man avstyrker förslagen utan någon större argumentation. Man säger att man redan har diskuterat många av punkterna och behandlat dem när budgeten antogs. Då har man ingen argumentation.

Om man avstyrker olika förslag är det bra om man har några egna som är bättre för att komma till rätta med problemet.

Fru talman! Ett tydligt exempel på detta handlar om flyget som är något slags skattefråse på transportsidan. I avvaktan på att flyget ska omfattas av handel med utsläppsrätter har vi velat pröva en modell som innebär att man inför något som vi kan kalla start- och landningsskatt. Den går i princip ut på att om man nu ska starta och landa flygplanen är det ur miljösynpunkt en klar fördel om man försöker fylla dessa plan, alltså att man har en bra täckningsgrad, i stället för att man har många starter av flygplan som har liten beläggning. Vi tycker att man skulle kunna pröva detta i stället för att man hela tiden bara hänvisar till något som ska hända i framtiden. Under tiden pågår klimatförsämringarna och klimatutsläppen. Här finns det en möjlighet att pröva någon typ av åtgärd för att komma till rätta med detta. Då skulle man på ett rättvist sätt likställa flyget med andra transportmedel. Det är orimligt att flyget ska vara ett skattefråse jämfört med till exempel kollektivtrafiken som går på land eller till sjöss. Det finns få sakargument till att det ska vara på det sättet.

Fru talman! Avslutningsvis tycker vi att det är utmärkt att man kan ha ett trevligt liv till sjöss med fritidsbåtar. Det har vi inga synpunkter på. Men det är svårt att förstå varför den som till exempel äger en båt i halvmiljonersklassen eller mer och åker omkring i Stockholms skärgård eller på några andra vackra platser inte ska behöva beskattas för detta fordon, medan den som äger ett fordon som används på land som är betydligt mindre värt, till exempel en tvåhjulig EU-moppe, bevisligen ska betala någon typ av skatt för detta fordon.

Vi tycker inte att det är rimligt att Sjöfartsverket ska leva på anslag och avgifter från trafiken. Då blir det i princip så att man belastar handelssjöfarten med kostnader som fritidsbåtar förorsakar. Det tycker vi inte är rimligt. Vi anser att det är rimligt att till exempel sjöräddning, som bevisligen är till nytta för den som råkar ramla över bord från en fritidsbåt, betalas också av den som kan ta del av denna viktiga tjänst.

Det är också viktigt att fritidsbåtarna är med och betalar kostnaderna för att Sjöfartsverket håller farleder öppna, vilket också omfattar fritidsbåtar. Varför ska vi ha ett system som relativt sett missgynnar sjöfarten jämfört med andra transportslag?

Här finns det ingen bra motivering. Trafikutskottet och även riksdagen, tror jag, har vid något tillfälle för länge sedan uttalat sig i positiv riktning när det gäller att man bör ha någon typ av registrering av fritidsbåtar om man skulle vilja införa en skatt och för att man ska kunna härleda vem som äger en båt, vilket borde vara av intresse även för den som äger en båt i halvmiljonersklassen eller mer. Om båten försvinner underlättar detta när man försöker hitta denna båt.

Då säger man från utskottsmajoriteten att man inte vill införa denna registrering eftersom det i sig kan innebära att en båtskatt införs. Tänk om man skulle ha detta synsätt på andra fordon. Då skulle man snart inse att det inte skulle fungera om man tog bort all registrering och alla skatter från alla andra fordon som går på land.

Det är mycket märkligt att man hävdar att det som sker till havs eller till sjöss ska betraktas på ett helt annat sätt.

Argumentet att man har fordonsskatt för fordon som går på land för att de förorsakar viss förslitning av vägen som man ska betala för kan överföras till att även båtar kan förorsaka kostnader som handelssjöfarten i dag ska stå för, vilket vi tycker är orimligt.

Det är inget självändamål att beskatta fritidsbåtar. Det är ett rättvisekrav för att sjöfarten inte ska behandlas på ett mer negativt sätt än andra transportslag.

Anf. 3 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Att prata om punktskatter utan att prata om koldioxidskatt blir lite konstigt för en miljöpartist som jag som är skolad i en miljöekonomisk tradition där det mest effektiva styrmedlet är det som går direkt på problemet. I klimatfrågan skulle man kanske kunna hävda att det är koldioxiden även om det så klart finns andra växthusgaser också. Men det krävs att man har några motioner som handlar om det. Det har vi inte i detta betänkande. Jag får därför helt vackert hålla mig till de motioner som vi har att behandla i dag. Jag är rädd att jag kommer att fylla min talartid mer än väl ändå.

Även om koldioxidskatten genom sin träffsäkerhet och kostnadseffektivitet borde vara basen bland klimatskatterna finns det områden som i dag inte är koldioxidbeskattade. Flygbränsle är ett sådant område där internationella avtal lägger krokben för oss. Men det hindrar oss inte från att söka bilaterala lösningar med andra länder som är intresserade av att klimatbeskatta flyget. Det hindrar oss inte heller från att ha någon form av flygskatt som inte tas ut på själva bränslet men som ändå ger drivkrafter för att flyga mindre.

Bränsle som används i kommersiell sjöfart eller yrkesfiske är inte heller koldioxidbeskattat. Det är inte olyckligt bara ur klimatsynpunkt. Detta billiga bränsle är också en förutsättning för de stora bränsleslukande fartyg som dammsuger haven på fisk på ett helt ohållbart sätt. Det vore därför angeläget att se över om man kan antingen ta bort denna skattebefrielse eller åtminstone sätta någon form av tak för hur stor skattebefrielsen får vara.

Utöver koldioxidskatten har vi också en energiskatt som inte ska glömmas bort. I vägsektorn bidrar den till exempel till att täcka samhällskostnader för buller, vägsitage och andra utsläpp än koldioxid. På diesel skulle denna energiskatt behöva vara betydligt högre för att täcka dessa samhällskostnader. Men för att undvika att långtradarna fyller sina stora tankar utomlands med billigare diesel har energiskatten hållits nere. Denna 40-öriga höjning som har beslutats är visserligen ett steg i rätt riktning, men vill man ha någonting som också ger mer rättvisa konkurrensvillkor mellan utländska och inhemska åkare krävs det också en kilometerskatt på lastbilar. Kilometerskatt på lastbilar finns i dag i Tyskland, Schweiz, Österrike, Tjeckien och Slovakien, och fler länder är på gång. I de länder där man har skatten har man kunnat effektivisera logistikuppläggen så att färre lastbilar kör tomma och att de lastbilar som körs fylls bättre generellt. På så sätt kan samma transportbehov tillgodoses med färre vägtransporter och därmed mindre miljöpåverkan.

I de länder som dessutom har differentierat denna kilometerskatt utifrån fordonets miljöklass har man också sett en anpassning av fordonsflottan mot mer miljövänliga fordon. En ytterligare fördel är att en kilometerskatt ger sjystare konkurrensvillkor gentemot sjöfart och järnväg som i dag betalar för sin infrastruktur genom banavgifter och farledsavgifter.

För att inte ge orimliga påfrestningar på skogsindustrin kan man differentiera denna kilometerskatt geografiskt. Med modern teknik kan administrationskostnaderna hållas nere. Det finns egentligen ingen anledning för majoriteten att motarbeta en kilometerskatt.

Arbetet för ett mer transportsnålt samhälle behöver också kombineras med ett arbete för mer miljöanpassade drivmedel i de transporter som ändå sker. Fanns det obegränsade mängder miljöanpassade drivmedel behövde vi inte bry oss om att minska transportererna. Men så ser det inte riktigt ut i dag. Ska man rekommendera något drivmedel skulle jag vilja lyfta fram biogas, särskilt om den framställs av gödsel, avloppsslam och liknande som annars tenderar att läcka växthusgaser. Men genom att röta den till biogas kan man få en dubbel klimatnytta.

Många konsumenter tycks ha fattat att det här med biogas är grejen, men utbudet har inte riktigt hängt med. En stor del av den fordonsgas som säljs är en blandning av fossilgas och biogas. Men här i Stockholmsområdet tvingas gasbilsägare att titt som tätt tanka ren fossilgas därför att biogasen är slut.

För att öka tillgången på biogas krävs en rad åtgärder, men om vi håller oss till skatteområdet är avfallsförbränningsskatten en viktig pusselbit. Avfallsförbränningsskatten har stärkt drivkrafterna för att använda organiskt avfall till att röta till biogas i stället för att bara bränna upp det. Tyvärr har riksdagsmajoriteten bestämt att avfallsförbränningsskatten ska tas bort. Jag är medveten om att utformningen haft en del brister. Men

jag tycker att det är bättre att försöka rätta till de bristerna i stället för att utan att ha ett alternativ ta bort skatten och därmed riskera tillgången på biogas.

Som regeringens politik nu ser ut är alltså biogasen tätt förknippad med fossilgas. Det innebär att den utfasning av skattenedsättningen för fossil fordonsgas som beslutats riskerar att slå mot biogasen trots att det i grunden är helt rätt att fossilgas inte ska ha någon skattenedsättning. Men om man i stället skjuter den här utfasningen framåt något år och behåller avfallsförbränningskatten, om än i något reformerad form, ges biogasutbyggnaden bättre förutsättningar.

En annan tråkighet i regeringens politik är att man har avskaffat skatten på konstgödsel, något som minskat de ekologiska odlarnas konkurrenskraft gentemot de konventionella odlarna och som med stor sannolikhet innebär ett ökat kväveläckage och därmed en ökad övergödning av våra hav och vattendrag. Snarare skulle vi behöva ytterligare styrmedel för att minska övergödningen, till exempel någon form av skatt på fosfor- och kväveinnehållet i kraftfoder. En sådan skatt skulle också i någon mån bidra till att kompensera för animaliska livsmedels miljöpåverkan. Globalt sett står djuruppfödningen för 18 procent av vår klimatpåverkan och också för många andra miljöproblem. Det gäller då bland annat avskogning och vattenbrist.

För att även komma åt djuruppfödningen utomlands tror jag att det kanske skulle vara lättare att ha en beskattning i konsumtionsledet. På ett mer heltäckande sätt kommer man då åt de animaliska livsmedlens miljöpåverkan.

Något som lite mer indirekt påverkar miljön är de stora reklammängder som vi dagligen utsätts för och vilkas främsta syfte är att få oss att konsumera sådant som vi annars inte hade konsumerat. Trots allt ger en ökad konsumtion, allt annat lika, en ökad miljöpåverkan. Även om man till det lägger att grejen lite grann är att få oss att köpa saker som vi annars inte hade köpt och att dessutom få oss att känna oss otillfredsställda med det vi har och, genom viss reklam, till och med otillfredsställda med vilka vi är, framstår reklam som en ganska bra kandidat om vi vill dra in skattepengar till vår gemensamma välfärd.

Problemet i dag är att reklamskatten bara omfattar vissa, framför allt tryckta, reklamformer medan radio- och tv-reklam, Internetreklam och direktreklam är helt skattebefriade. Detta skapar förstås konstiga snedvridningar och orättvisor.

Regeringens sätt att hantera problemet har hittills varit att säga att reklamskatten ska tas bort någon gång när man får råd. Sedan har man i varje budget konstaterat att man i alla fall inte ”just i år” har råd att ta bort reklamskatten.

Oavsett vad man tycker om reklamskatten som sådan – jag kan villigt erkänna att jag tycker att den fyller en viktig funktion – är det dags för oss att erkänna att reklamskatten under överskådlig framtid kommer att finnas kvar och att det därför är hög tid att börja se över hur man kan minska de snedvridningar som i dag finns.

Hur det ska gå till är förstås en delikat fråga som vi inte löser i en handvändning. Vi kan i alla fall konstatera att både Frankrike och Grekland på något sätt har lyckas beskatta sin radio- och tv-reklam. När det gäller direktreklamen finns det redan ett förslag från en tidigare utred-

ning om att beskatta direktreklam i distributionsledet, något som vi skulle kunna införa. Därifrån kan man gå vidare och se över hur fler reklamslag kan omfattas.

Fru talman! Jag hade också tänkt prata lite grann om alkoholskatter och deras betydelse för folkhälsan, om behovet av en tilläggsskatt på alkohol och inte minst om behovet av sänkta införselkvoter. Men jag ser att tiden rinner i väg, så jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation 8.

Anf. 4 LENA ASPLUND (m):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkande SkU29, *Allmänna motioner om punktskatter*.

Jag måste börja med att konstatera att punktskatter berör. I betänkandet behandlas nästan 50 motioner och betydligt fler yrkanden. Det finns dock en tydlig politisk skillnad mellan motionerna. Motionerna från allianspartierna handlar om sänkta skatter och om hur man kan underlätta för företag och enskilda, medan de rödgrönas motioner däremot handlar nästan enbart om höjda skatter och om hur politiken ska styra över individen.

I mitt anförande ska jag bara beröra några motioner.

I ett flertal motioner tar man upp problematiken med syntetisk diesel. Syntetisk diesel framställd av naturgas, vilket är det vanligaste sättet att framställa syntetisk diesel, beskattas i dag som vanlig diesel som tankas vid bensinpumpen – mk 1-diesel, alltså miljöklass 1.

Priset på syntetisk diesel är före skatt ca 3 kronor högre än för vanlig, konventionell, diesel. Syntetisk diesel ger lägre utsläpp av de flesta miljöfarliga komponenterna. Det innebär att utsläppen av hälsofarliga ämnen även från befintliga motorer kan minska eftersom syntetisk diesel kan tankas rakt in i befintliga motorer utan att några förändringar behöver göras.

Vanliga hälsobesvär från dieselavgaser är huvudvärk, illamående och irritation i ögon och näsa och på hals och hud. Det kan undvikas genom att syntetisk diesel används. Därför är syntetisk diesel speciellt lämpad vid exempelvis tunnelbyggen. Den används här i Stockholm när Citytunneln byggs. Den användes också när Botniabanan byggdes och i andra arbeten där man riskerar att få i sig avgaser.

Problemet är att syntetisk diesel, som sagt, framställs av naturgas, som är en fossilprodukt. Enligt ett EG-direktiv ska den beskattas som likvärdigt bränsle, alltså som vanlig diesel, mk 1.

Om EU och artikel 5 i rådets direktiv 2003/95/EG ska följas här skulle syntetisk diesel kunna ges en egen skattesats. Vi skulle då kunna lägga oss på de miniskattenivåer som föreslås i direktivet. Därigenom skulle skatten på syntetisk diesel sänkas med ca 1 krona. Det kan vara en bit på vägen för att få fler att använda syntetisk diesel.

Vi i skatteutskottet har erfarit att frågan hanteras på Finansdepartementet och lämnar den därför utan vidare åtgärd.

Fru talman! I en socialdemokratisk motion som Vänstern och Miljöpartiet genom ett särskilt yttrande ställt sig bakom skriver man att man vill att en skatt införs på bränslen till den svenska fiskeflottan. Om vi i Sverige ensidigt införde skatt på bränslen till fiskeflottan skulle vi utarma det småskaliga kustnära fisket. Det skulle gynna det storskaliga fisket

eftersom man kan fara till andra länder, exempelvis till Danmark, för att fylla på bränsle.

Om bränslet till fiskeflottan ska beskattas måste det ske i *hela* EU. I det särskilda yttrandet skriver oppositionen:

”Den svenska fiskeflottan är överetablerad i förhållande till fiskbestånden om än inte i förhållande till marknaden. Vissa bedömare menar att flottan skulle behöva i det närmaste halveras för att nå acceptabel lönsamhet. Den svenska fiskeflottan gynnas av bränslesubventioner i form av skattebefrielser. Vi anser att det inte är försvarbart miljömässigt, klimatomständigt eller ekonomiskt att subventionera bränslen till en fiskeflotta som är för stor.”

Vi moderater anser att det inte är rätt väg att ensidigt belägga den svenska fiskeflottan med skatt; det är inte rätt väg att skära ned densamma.

Motionen och det särskilda yttrandet ger en tydlig signal till Sveriges fiskare om vad som skulle kunna vänta dem med en eventuell rödgrön regering.

Vänsterpartiet fortsätter att driva sin fråga om ett införande av skatt på fritidsbåtar. Det är glädjande att Socialdemokraterna inte har reserverat sig i den frågan. Tidigare har de ju ivrat för ett införande av båtskatt. Min fråga nu till Christin Hagberg är därför om det är rätt uppfattat av mig. Eller vill ni fortfarande införa en båtskatt?

Fru talman! När man läser motionerna framkommer det – också av Helena Leanders anförande här framkom detta – att Miljöpartiet har svängt i frågan om reklamskatt och nu vill utvidga den skatten i stället för att avskaffa densamma.

Först lite bakgrund: I april 2002 gjorde riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om ett avskaffande av reklamskatten som alla sju riksdagspartierna ställde sig bakom. Ingenting hände dock förrän 2005. Då beslutades att skatten på annonser i allmänna nyhetstidningar skulle sänkas från 4 procent till 3 procent, och reklamskatten i övrigt skulle sänkas från 11 procent till 8 procent.

Samtidigt höjdes gränsen för när skatt ska betalas från 12 miljoner kronor till 50 miljoner kronor. Detta trädde i kraft den 1 januari 2006. Från den 1 januari 2007 införde alliansregeringen ytterligare sänkningar gällande reklamskatten då även samtliga periodiska publikationer – även gratisutdelade, som inte är rena annonsblad – kom att omfattas av reglerna.

Regeringen anser det viktigt att den resterande reklamskatten avskaffas när så budgetmässigt tillåts. Nu vill dock Miljöpartiet i stället införa reklamskatt för tv, radio, Internet och direktreklam – något man 2002 ansåg felaktigt. I skatteutskottets betänkande från 2002 kan man läsa följande: ”I den från neutralitetssynpunkt viktigaste frågan – en utvidgning av beskattningen till reklam i TV och radio – saknades enligt utredningens uppfattning förutsättningar för en rättvis och i övrigt godtagbar lösning. Skälet var främst problemet med att åstadkomma en effektiv beskattning av den reklam som når Sverige från utlandet.”

Dessa skäl är väl lika giltiga i dag som för nio år sedan – för alla utom Miljöpartiet, tydligen. Vad säger de övriga i den rödgröna alliansen om detta? Ska ni gå till val på att höja även reklamskatten, eller är detta ytterligare någonting ni inte är eniga om?

Anf. 5 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Till att börja med kan vi konstatera att vi i dag har en reklamskatt som alliansregeringen trots sina ambitioner inte har lyckats avskaffa. Om vi letar efter intäktskällor för staten tycker jag och Miljöpartiet nog att reklam inte känns som det mest samhällsnyttiga. Snarare kan man se vissa skadliga effekter, och därför kan det vara rimligt att ha en reklambeskattning. Det måste dock i så fall ske på ett någorlunda likformigt sätt. Tidigare har vi uppenbarligen tagit ställning för att man kanske skulle försöka avskaffa den. Nu försöker vi i stället gå framåt på en annan väg genom att se hur man kan inkludera fler former.

Det är som jag sade i mitt anförande: Det är givetvis inte lätt, men internationella erfarenheter från bland annat Frankrike och Grekland visar att de i någon mån har lyckats med reklamen på tv och radio. Vad gäller direktreklamen fanns ändå ett färdigt förslag från en gammal utredning om att ha en skatt i distributionsledet. Detta skulle man i alla fall kunna överväga igen om vi nu oavsett vad vi tycker om reklamskatten ser ut att få dras med den ett tag till.

Vad gäller skatt på fartygsbränsle är det ett särskilt yttrande och inte en reservation av en anledning, nämligen att vi vill gå lite mjukare fram. Detta är någonting vi har uppmärksammat som ett problem som behöver ses över. Det innebär inte att vi har tagit ställning för att ensidigt avskaffa skatten på fartygsbränsle, men man kan se över om det skulle kunna ske, om det krävs internationellt samarbete och om man i alla fall kan sätta ett tak för hur stora subventioner man kan få per båt. Det skulle i så fall snarare gynna det småskaliga kustnära fisket gentemot de större fartygen. Det är alltså definitivt någonting man kan titta på.

Sedan skulle jag också vilja fråga Lena Asplund: Vad vill Alliansen göra för att gynna biogasen? Skattepolitiken verkar inte ge så mycket stöd för den i alla fall. Om nu kilometerskatten har visat sig kunna effektivisera transporter och miljöanpassa fordonsflottan, är inte det en bra idé också för Sverige?

Anf. 6 LENA ASPLUND (m) replik:

Fru talman! När det gäller biogasen kommer det en proposition längre fram, så vi får ta debatten om den då.

I Tyskland har man infört en kilometerskatt, men det är egentligen inte av klimatmässiga skäl. Mycket av skälet i Tyskland var i stället slitaget på vägarna. Det är inte en kilometerskatt som är över hela vägnätet, utan den gäller över vissa stråk. Då är frågan om vi ska göra så i Sverige också. Ska vi ha vissa stråk? Nej, här vill ni ha en kilometerskatt ur klimatsynpunkt.

Helena Leander stod i talarstolen tidigare och sade att koldioxidskatt är det mest effektiva, och det är så den svenska regeringen också har resonerat: Koldioxidskatten är mer effektiv än att införa en kilometerskatt, vilket kan bli rätt dyrt och komplicerat. Nu har det faktiskt hänt en hel del på teknikområdet när det gäller kilometerskatt – det är jag villig att erkänna – som inte fanns innan. När det gäller tekniken kanske hindren alltså inte är så stora, men vi anser fortfarande att en koldioxidskatt är mer träffsäker för utsläppen. Att komma åt slitaget på vägarna är dock en annan sak, och den diskussionen får man ta då.

Helena Leander, du pratade om fiskeflottan och att ni har ett särskilt yttrande. Ja, det har ni, men ni har likväl skrivit att ni vill ha en ensidig beskattning i Sverige. Jag tror inte att det gör speciellt mycket för klimatet, som jag sade tidigare, utan det slår ut det kustnära och småskaliga fisket. De stora kan nämligen gå till Estland; det har jag i dag hört av en fiskare. Det är inget problem, för de har så stora tankar. De kan gå dit eller till Danmark och fylla på. Då gäller det alltså. Däremot säger vår svenska fiskerinäring: Ja, vi ser gärna skatt på bränsle, men då över hela EU. Vi måste ha likvärdiga regler för alla.

Anf. 7 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Gärna! Det är väldigt glädjande om vi kan få den svenska regeringen att kraftfullt arbeta för en beskattning av fartygsbränsle i EU. Vi har inte tagit ställning för att det ska vara en ensidig beskattning, utan det handlar om att se över förutsättningarna. Då kan internationella aspekter vara vägledande, liksom den detalj vi har att man också kan fundera på någon form av differentiering i storlek för att på så sätt gynna småskaligt kustfiske. Men det känns bra; då litar jag på att det nu händer saker i EU med er vid ratten.

Vad gäller kilometerskatten pratade jag i mitt anförande just om frågan om buller, vägslitage och andra föroreningar än koldioxid. Det är jättekul att ni har fattat att koldioxidskatt är det mest träffsäkra för att minska problem med just koldioxidutsläpp, men det är tyvärr inte det enda problem vi har här i världen ens från biltrafiken. Då skulle en kilometerskatt kunna vara ett sätt att täcka upp för de andra kostnader man nu inte har lyckats täcka upp för med energiskatten, som annars ska vara en slasktratt. Man ser nämligen problem med ekonomitankning utomlands.

Min fråga till Lena Asplund är i så fall: Kan vi se fram emot höjningar av koldioxidskatten eller energiskatten på diesel om vi inte får någon kilometerskatt?

Anf. 8 LENA ASPLUND (m) replik:

Fru talman! Det är rätt märkligt med Miljöpartiet. Tidigare har ni pratat om grön skatteväxling – mer på miljöskatter och mindre på arbete – men just nu är det bara skattehöjningar. Överallt är det skattehöjningar. Det ska höjas på koldioxid, det ska vara kilometerskatt, och det ska vara skatt på jordbruket. Allting gäller skatt. Ni vill inte ens sänka inkomstskatterna längre. Vad har hänt med Miljöpartiet? I samarbetet med Socialdemokraterna och Vänstern har ni gått ett väldigt långt steg åt vänster. Är det Miljöpartiets nya politik? Det står nämligen ingenstans att man ska ha någon compensation för alla höjningar av skatter.

Jag tycker att det måste finnas gränser för hur vi beskattar våra svenskar. Man ska kunna bo och leva i Sverige, och man ska kunna vara fiskare. Man ska kunna vara åkeriägare, och man ska kunna transportera. Vi måste få virket ut från skogarna, och vi måste få våra livsmedel fram till affärerna – även uppe i Lycksele och Gällivare.

På något sätt känns det som att ni i Miljöpartiet bara har fått något slags skattehöjning för ögonen. Ni börjar titta överallt på var man kan höja skatterna, och nu kommer ni även med att vi ska höja reklamskatten också. På något sätt känns det för mig som att man undrar vart Miljöpar-

tiet egentligen tagit vägen. Miljöpartiet var nämligen ett relativt liberalt parti innan, men nu har ni gått väldigt långt åt vänster.

Anf. 9 KARIN NILSSON (c):

Fru talman! Som vi har hört av de tidigare anförandena är motionsbehandlingen av punktskatteområdet ett väldigt brett och spretigt område, och jag kommer inte ens att försöka kommentera alla delar i betänkandet.

Jag har ingen avvikande uppfattning från utskottets förslag till beslut och yrkar därför bifall till förslaget och avslag på motionerna. Jag vill dock gärna kommentera några delar där jag har ett särskilt intresse av att vi framöver kommer längre i våra beslut, och dessutom vill jag kommentera en del av oppositionens reservationer.

Fru talman! Sex riksdagsledamöter från mitt eget parti, Centerpartiet, har i olika motioner gett exempel på energislöseri och onödiga koldioxidutsläpp då restgaser facklas bort från processindustrier och oljefält.

Med rätt styrmedel skulle gaserna kunna omvandlas till flytande, mycket rena syntetiska drivmedel i stället för att facklas bort.

Ett konkret exempel är restgaser från ståltillverkningen på SSAB i Oxelösund. Där facklas så mycket gas att den hade räckt till mellan 30 000 och 50 000 kubikmeter syntetiska drivmedel. Det blir samma mängd koldioxidutsläpp om gaserna facklas eller förbränns i dieselfordon omförpackade till flytande drivmedel. Men drivmedlen hade konkurrerat ut mellan 30 000 och 50 000 kubikmeter dieselolja ur råolja, vilket hade bidragit till minskad användning av råolja och därmed halverat koldioxidutsläppen genom att man hade tagit vara på det som annars eldas upp, rakt ut i atmosfären.

Enligt lagen om skatt på energi är värme som produceras från restgaser skattefria. Centerpartiet anser att även el och drivmedel från restgaser från processindustrin borde vara skattefria. Det skulle bidra till en mer ekoeffektiv ekonomi. Om dessa bortfacklade gaser i stället omvandlas till syntetiska drivmedel skulle det vara en stor energieffektivisering. För att det ska ske måste det löna sig.

I dag är det skattefritt att fackla gaser, men om man gör om gaserna till flytande syntetiska drivmedel och använder dem i dieselfordon belastas bränslet med dieseloljeskatt. Ungefär 2 kronor litern i energiskatt och över 3 kronor litern i koldioxidskatt läggs på trots att det inte blir mer koldioxidutsläpp om gaserna blir drivmedel i stället för att facklas bort. Koldioxidutsläppen flyttas bara från facklan till avgasröret på fordonet.

Det är uppenbart att EU-lagstiftningen, som i detta avseende är styrande för den svenska lagstiftningen, är föråldrad och styr snett. I denna fråga bör regeringen agera för att få till en förändring både nationellt och internationellt.

En förändring av den svenska lagen om skatt på energi skulle inte lösa alla världens problem med fackling av gaser, men en förändring skulle åtminstone kunna minska det energislöseri som pågår här i Sverige.

Fru talman! Miljöpartiet tar upp djuruppfödningens klimatpåverkan i sin reservation som berör animaliska livsmedel och kraftfoder. Frågan till Miljöpartiet är ifall de med sina förslag har för avsikt att ta död på all animalieproduktion i Sverige och avveckla det svenska jordbruket. Jag får den känslan i all fall när jag läser reservationen. I reservationen hän-

visar Helena Leander till den globala köttkonsumtionens miljökonsekvenser som hon menar utöver klimatet också involverar problem med övergödning, avskogning och vattenbrist.

Om vi ser på djuruppfödningen i ett nationellt perspektiv, vilket jag anser vara riktigtast just i denna debatt, kan vi inte tala om avskogning. Djurhållningen i Sverige är den enda möjligheten för att bevara det öppna landskapet. I Sverige är snarare hotbilden att vi får en beskogning, en förbuskning och en granplantering så fort markerna tas ur drift. Eftersom Jordbruksdepartementet genom etableringsstöd visar intresse för gödseln från de större djuruppfödarna, för att omvandla detta till biogas innan rötningsresterna återanvänds till gödning på åkrarna, anser jag inte att övergödning eller omhändertagande av gödsel är ett större problem i Sverige.

Helena Leander anser dessutom att det finns skäl att använda ekonomiska styrmedel för att kompensera ekobönder för de mindre avkastningar som ekologisk odling ger. Enligt min mening görs det redan i dag. I landsbygdsprogrammet ligger ett utökat stöd till ekologisk certifierad spannmålsodling och ett utökat stöd till ekologisk certifierad vall och dessutom ett ökat stöd på 85 000 kronor per år för gårdar med 50 kor i ekologisk mjölkproduktion. Det finns stöd vad gäller amkor, ekologiska sådana. Utöver det får ekobönder mer betalt för sina produkter av konsumenten.

Fru talman! Vänsterpartiet anser att Sverige i EU ska agera för att kraftfoder som används i djuruppfödning beläggs med miljöavgift. Marie Engström tycks tro att kraftfoder inte används i naturbaserad ekologisk köttproduktion. I alla fall utläser jag det på det viset.

Jag förstår inte Vänsterpartiet i det påståendet. Enligt min mening är kraftfoder något helt naturligt för de flesta. Jag har själv några allmogefår tillsammans med grannen, och för dem är kraftfoder detsamma som ett tillskott av havre eller korn, då grovfodret hö eller ensilage inte innehåller all den näring djuren behöver under främst vintertid och under dräktighet. Kraftfoderanvändningen omfattar alltså även ekologisk köttproduktion.

Miljöpartiet har en skrivelse där man föreslår en skatt på kväve- och fosforinnehåll i kraftfoder. Jag vet inte vad Helena Leander föreställer sig för hokusfokus i de svenska böndernas kraftfoder. Mig veterligen är kraftfoder koncentrerat djurfoder till framför allt nötkreatur, hästar och får, för att komplettera grovfodren hö, ensilage, med mera. Det utgörs vanligen av spannmål som havre, korn och raps men även biprodukter från livsmedelsindustri såsom melass, drav och vassle.

Melass är restprodukt från sockerbeter.

Drav är en spannmålsrest från öltillverkning.

Vassle är en mjölkprodukt från osttillverkning.

Det är rätt så naturliga produkter, skulle jag vilja säga. Däremot finns det ibland en komponent som består av soja. Soja är en importerad produkt som möjligtvis skulle kunna kallas för miljöbov. I så fall är det uttryckligen sojan som skulle beskattas. Men alla övriga produkter har sitt ursprung i det svenska jordbruket, och en ny beskattning av kraftfoder skulle därför slå hårt både mot spannmålsodlingen och mot animalieproduktionen.

Frågan i slutändan är vad Miljöpartiet och Vänsterpartiet tror att den globala miljön vinner på att vi slår undan benen för det svenska jordbruket som redan är hårt reglerat när det gäller livsmedelsproduktion. Beskattning av animalieproduktionen i Sverige måste bedömas utifrån ett internationellt konkurrensperspektiv. Annars avvecklar vi vårt svenska jordbruk.

Fru talman! Sverige är dessutom det ena av endast två länder i världen som har en beskattning på handelsgödsel. Det var en fråga som Miljöpartiets representant tog upp i sitt anförande. Denna skatt försämrar svenska lantbrukares konkurrensvillkor utan att ha någon större effekt på användningen av gödselmedel.

Svenska bönder har en pressad konkurrenssituation och har inte pengar att gödsla med, för gödsel innebär pengar även utan en snedvridande beskattning.

Sveriges bönder har en strängare miljölagstiftning att rätta sig efter än bönder i många konkurrerande länder vad gäller spridning av gödnings- och bekämpningsmedel och val av grödor. Jag tycker att det är bra med denna miljöhänsyn, men jag önskar att det vore lika viktigt för konkurrenterna. Just därför är det viktigt att Sveriges bönder får ekonomiska villkor att producera och sälja de livsmedel som vi har stiftat dessa lagar för.

På handelsgödselområdet är det, som jag ser det, tämligen enkelt att göra förändringar så att svenskt jordbruk stärks. Det är meningslöst om vi hela tiden lägger tyngre ekonomiska bördor på vårt eget svenska jordbruk när sedan den svenska konsumenten köper importerade produkter från andra länder därför att de är billigare och inte omfattas av några miljökrav. Med lagen om offentlig upphandling inom EU, där priset ofta är den avgörande faktorn, kan det innebära att kommunerna och lands-tingen upphandlar mat som transporteras flera dagar för att nå fram till våra skolbarn och äldre.

Dessutom, fru talman, är vi många som gärna vill se Sverige som ett matland som exporterar livsmedel till kunder utanför Sverige. Därför är det viktigt att vi stiftar lagar som bidrar till att göra de svenska jordbruksnäringarna konkurrenskraftiga och inte uppfinner några nya spöken.

Anf. 10 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag tror att vi alla här vill ha ett livskraftigt svenskt jordbruk. Däremot tror jag inte att Sverige någonsin kommer att lyckas pressa sig allra längst ned i kostnadsligan. Vår främsta konkurrensfördel måste vara att vi har god kvalitet och att vi kan visa att svenska jordbruksprodukter är framställda med omsorg om både djuren och miljön.

När det gäller ekonomiska styrmedel i jordbruket är min filosofi baserad på det ekonomiska begreppet om externa effekter. Om du till exempel har betande djur på en värdefull hagmark har det positiva effekter för samhället i form av biologisk mångfald som du inte får betalt för när du säljer det kött du producerar.

Däremot har metangaserna som djuren ger upphov till negativa effekter för klimatet. Det får du inte heller någon form av lägre pris för när du säljer dina produkter. Det finns alltså effekter för samhället som inte syns i priset. De ekonomiska styrmedlen är då till för att korrigera för det här så att vi får det fantastiska utfall som man i alla ekonomiska läroböcker

får när marknaden fungerar som den ska. Det innebär helt enkelt skatter på sådant som är dåligt för miljön och olika former av stöd till sådant som är bra för miljön, till exempel upprätthållande av biologisk mångfald. I det här fallet skulle det innebära att insatsvaror som ger problem med övergödning och dylikt skulle belastas med en skatt men att man i gengäld får, som man får i dag, olika former av betesstöd för att upprätthålla den biologiska mångfalden.

Jag tror inte att det finns så mycket hokusfokus i kraftfodret förutom just kväve och fosfor som är ämnen som, även om de är naturliga, bidrar till övergödningen.

Vad det sedan gäller gödsel var det många remissinstanser som var kritiska till avskaffandet framför allt vad gäller kadmiumdelen, som inte haft någon egentlig konkurrensnackdel utan bara inneburit att man fått ett gränsvärde som sänker kadmiumtillförseln till svenska jordar.

Anf. 11 KARIN NILSSON (c) replik:

Fru talman! När det gäller ekonomiska styrmedel och god kvalitet, javisst, den goda kvaliteten i de svenska jordbruksprodukterna är ju det som vi vill marknadsföra och saluföra i matlandet Sverige. Men vi måste ändå ge utrymme för en ekonomisk situation som gör att man kan livnära sig inte bara på delikatesser och specialiteter utan på den basråvara som vi äter varje dag i form av mjölk och kött och som vi inte vill se i huvudsak från import.

Det regelverk som vi har i dag, som ger den här kvaliteten som vi är så stolta över, missar hela effekten om vi lägger på för mycket skatter i andra former.

När det gäller skatter på fosfor i kraftfoder och i djurens mat finns det också fosfor i de salladsblad som Helena Leander äter och det finns fosfor i hö. Fosfor och kväve ingår ju i djurens mat. Jag tycker att det låter otroligt omständligt, tidskrävande och krångligt på alla vis om vi skulle börja plocka ut beståndsdelarna ur det naturliga som bönderna själva odlar på sina åkrar och det som djuren äter på sitt bete för att konstatera hur mycket fosfor och kväve det finns i grödan och sedan beskatta det.

Jag kan bara se att den debatt som möjligtvis kan skapas är vilken effekt sojaodlingen kan få i andra länder. Men jag har väldigt svårt att se att det vi odlar på våra egna betesmarker skulle vara till skada för miljön på något vis eller skulle behöva ändras på genom en beskattningsåtgärd.

Anf. 12 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Sojaodlingarna kan vi definitivt diskutera vid tillfälle. Jag måste ändå vända mig mot att bara för att det är naturligt är det oproblematiskt. Det är ju någonstans en fråga om mängd och koncentrationen. Koncentrationen av fosfor och kväve ger övergödning även om det är naturliga varor. Kött är en basvara som vi äter varje dag, säger Karin Nilsson. Men klimatmässigt kanske vi inte borde äta kött varje dag, för det ger ändå miljöeffekter.

Nu är jag mycket medveten om, vilket jag inte hann säga i min första replik, att mycket av det här är globala effekter. Men de produkter som konsumeras i Sverige är inte bara inhemska produkter; det är mycket kött som importeras. Därför har vi föreslagit en beskattning i konsumtionsledet som inte bara ska omfatta svensk produktion, som många gånger är

bättre för både djuren och miljön, utan också omfatta de importerade produkterna.

Om man nu ska dra detta till någon sorts ekonomiskteoretisk diskussion är det mest effektiva att gå in i de olika punktproblemen, ett efter ett, men ibland måste man också fundera på hur man ska hålla ihop det så att det funkar. Då tror jag att någon form av mer schabloniserad skatt på animaliska livsmedel skulle vara enklare än att gå in i de olika delarna. Det här är fortfarande någonting som behöver en hel del funderande, så vi har inga skarpa förslag vare sig det gäller det här, vad det gäller skatter på kraftfoder eller vad det nu är för något. Det här är ändå en fråga som är för viktig för att gömmas undan, för jordbruket står för många positiva delar vad det gäller framför allt biologisk mångfald, som vi kanske inte främst gynnar i skatteutskottet, men det finns också baksidor som vi måste vara beredda att hantera från samhällets sida, kanske också med ekonomiska styrmedel.

Jag tror att vi behöver tänka vidare på det här. Det är inte säkert att det behöver vara just en köttskatt eller en kväve- och fosforskatt för kraftfoder, men att bara lämna dem därhän blir ju att lämna över till alla andra sektorer i samhället att ta ansvar för klimatet, övergödningen och vilka problem vi nu ser.

Anf. 13 KARIN NILSSON (c) replik:

Fru talman! Jag betraktar lantbrukarna i Sverige som miljöarbetare. Jag ser dem som en del i att bevara det landskap och den miljö som vi alla vill njuta av, till exempel när vi får en ledig stund och kommer utanför det här huset. Vi betraktar alltså näringarna lite olika i de olika partierna. Det är rätt uppenbart.

Vi kan börja med att försöka styra över konsumenten till att äta mindre kött, men ett styrmedel som belastar de svenska jordbruken mer än några andra jordbruk gör att det blir ännu mer av importerat kött. När vi nu har de här reglerna runt det svenska jordbruket som gör att vi har god kvalitet – det är många som har gått över till ekologisk produktion – tycker jag att det skulle kännas märkligt att införa ytterligare regler. Det finns ju också ekologisk produktion av kött, och jag tycker att man gör ett otroligt bra jobb när man hela tiden försöker hitta lösningar för att möta nya miljökrav, nya miljöaspekter och nya rön som kommer hela tiden. Men att lägga på jordbrukarna den ena skatten efter den andra har jag väldigt svårt att se någon logik i. Att dessutom bryta ned till olika beståndsdelar i foder och lägga olika skatter på det tycker jag är att otroligt komplicera för näringen. Från Centerpartiets sida gör vi nu allt för att förenkla för företagen och se till att vi får ett levande näringsliv också när det gäller lantbruksföretagen.

Anf. 14 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Jag ber å Kristdemokraternas vägnar att få yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Jag tänker börja mitt inlägg, om det inte uppfattas som vanvördigt, med att uppmuntra oppositionen. Jag tycker, fast jag självklart inte kan rösta på er reservation, att ni har mycket rätt i att det här med alkoholäskan borde vi kunna fixa. Det kanske är någon som begär ordet nu och säger: Lennart, rösta som en del gjorde i folkmordsfrågan, bryt lojaliteten inom

Alliansen! Men det kommer jag inte att göra. Det är inte aktuellt. Men det är naturligtvis otroligt frustrerande att vi inte kan finna en lösning på detta. Ni skriver i er reservation att man har ordnat detta i en rad andra länder. Ni nämner Frankrike, Tyskland och Luxemburg. Vi borde självklart klara detta också i Sverige.

Även om man gillar regeringens grundinriktning kan man vara frustrerad över att de aldrig kan komma till skott i enskilda frågor. Jag kommer att vara mer elak senare i mitt inlägg, men jag vill till oppositionen säga: Fortsätt att framhärda i den här frågan. Vi är många som gör det också inom Alliansen gentemot Finansdepartementet.

Fru talman! Efter denna inledning, som kanske inte var politiskt korrekt, tänker jag gå över lite till min kollega Christin Hagbergs anförande om den usla skattepolitiken som Alliansen för, åtminstone i hennes ögon. Vi upplever själva inom Alliansen att den inte är fullt så lågkvalitativ som Christin Hagberg presenterar den.

Låt mig schablonisera och försöka finna några skillnader mellan vänsterkartellens och Alliansens skattepolitik.

Först och främst skulle jag vilja påstå – men självklart är detta för grovat och förenklat – att vi i Alliansen mer månar om löntagarnas och företagens villkor för att kunna leva på sin lön och kunna få företaget att leva vidare. Vi ser också till den internationella konkurrenssituationen. Jag tycker att vi faktiskt månar mer än ni gör om de faktorerna.

För det andra säger vi rakt ut, utan att skämmas över det, att vi vill att en individ och en familj ska kunna leva på sin egen lön. Vi tycker inte att det är jobbigt att säga detta, utan vi tycker att det är viktigt att slå fast.

För det tredje säger vi öppet, utan att vi vill avskaffa allt vad bidrag heter, att vi tycker att det är bra och en positiv utveckling ju färre som är beroende av bidrag. Vi ser inte bidrag som alltings lösning eller alltings goda givare från folkvalda politiker.

Jag var ju vänlig i början men kanske allt mer elak ju längre jag talar, så för det fjärde skulle jag också vilja säga att vi från Alliansens sida vare sig skäms eller ber om ursäkt när vi sänker skatter eller avgifter. Vi tycker till och med att det är bra. Visst har det hänt genom historien att Socialdemokraterna och vänsterkartellen har medverkat till skattelättnader och skattesänkningar, men det har funnits en känsla av motvillighet och en känsla av att härtill är ni nödda och tvungna till följd av omvärlden. Innerst inne vill ni inte detta, men ni gör det ändå.

Så är också upplevelsen när det gäller jobbskatteavdraget. Ni har hela tiden tyckt väldigt illa om det, men året efter har ni accepterat det ni var emot året innan. Någon gång skulle man kanske uppleva att vänsterkartellen skulle vinna på att visa lite mer glädje och hängivenhet över att sänka skatten.

För det femte skulle jag också vilja påstå att vänsterkartellen ser höjda skatter och höjda avgifter som mer av solidaritet och mer av klimativänlig politik. Skatter som höjs ger per definition mer av solidaritet och att vi ställer upp för varandra i vänsterkartellens inriktning.

Det kan så vara i enskilda fall, men generellt sett kan det också bli ett väldigt slösaktigt, kostnadsineffektivt och slappt samhälle där man inte månar om att de pengar vi använder till det gemensamma ytterst kommer från löntagares och företags intjänade medel som vi har beskattat och tagit pengarna ifrån.

Allt detta var säkert en elak beskrivning av vänsterkartellens skattepolitik och säkert en skönmålning av hur duktiga vi är i Alliansen. Men jag tror inte att det jag sade var helt galet. Jag tror att det ligger väldigt mycket i detta.

Fru talman! Jag tänker gå in på det betänkandet faktiskt handlar om och vill uttrycka min uppskattning över att jag inte har blivit avbruten om jag har gått in på ämnen vid sidan om.

Vad gäller skatt på flygbränslen är det naturligtvis otroligt angeläget att vi får en lösning inom ramen för EU:s utsläppshandelssystem. EU-systemet är tungrovt. Det är många aktörer, men Sverige och Sveriges regering har en skyldighet att arbeta vidare. Att söka svenska nationella lösningar är inget vi i Alliansen tror på, och det har jag också avfärdat som en del av den skattepolitik som Alliansen generellt sett står för.

Fru talman! Om alkoholäskan har jag uttalat mig nog, inte för utan emot, och jag hoppas verkligen att Finansdepartementet framgent kan finna en lösning på den frågan, men det gör ändå fortsatt att jag inte kommer att rösta med reservationen.

Jag tänkte gå vidare när det gäller alkoholförsel för privatimport. Det är också en surdeg, där man kan uppleva att EU och den svenska regeringen inte har lyckats komma framåt. Det kommer säkert att ältas här år efter år tills någonting sker, och det är som jag sade tidigare naturligtvis ett komplicerat system med 27 olika länder som agerar.

Vi har dock varit väldigt tydliga från utskottets och från Alliansens sida att vi vill finna en lösning på denna punkt och när det gäller de stora privata alkoholmängder som en enskild kan ta in. Jag har säkert någon gång tidigare här i riksdagen talat om att det skulle motsvara ett italienskt bondbröllop, hur man nu definierar detta, och det är ingen rimlig definition för svensk privatinförsel. För övrigt har vi inte italienska bondbröllop i Sverige.

Fru talman! Handelsgödseln har Karin Nilsson på ett förtjänstfullt sätt argumenterat kring: att det finns goda skäl för att detta har avskaffats och att man måste se på jordbrukets ekonomiska förutsättningar och framtida möjligheter till verksamhet och ekonomisk överlevnad. Det är självklart perfekt om Sverige kan gå en egen väg och ha en egen särlösning om det inte drabbar näringen och det inte leder till att vi får en växande livsmedelsimport. Den är stor nog. Men det är just alla de negativa effekter jag nämnde som en bevarad handelsgödselbeskattning har lett till och skulle leda till.

Därför är det inte heller ur miljösynpunkt fel att Sverige anpassar sig till hur det ser ut i omvärlden. Sedan ska vi i de internationella sammanhangen och i EU-sammanhang självklart verka för en likartad beskattning som är miljövänlig.

Fru talman! Jag tänkte avsluta med en motion som jag tror är väldigt framåtsyftande. Det beror inte på att motionären bor i Dalarna, och det beror inte på att hon tillhör Alliansen. Hon heter Camilla Lindberg och är folkpartist. Men jag tror att den motion som hon har författat, Sk554, om skatt på el som förbrukas av IT-företag är väldigt framåtsyftande och hör framtiden till. Hon pekar på den elintensiva företagsvärld som finns inom IT-industrin och IT-företagen när det gäller IT-infrastrukturen.

Den motionen avslår vi nu, men det är inte säkert att den kommer att avslås under nästa mandatperiod.

Anf. 15 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill vädja till er som begär repliker att försöka hålla er till betänkandet. Lennart Sacrédeus var ju själv inne på att han var ute och svamlade om lite andra saker. Vi håller oss till betänkandet i replikomgången.

Anf. 16 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Först vill jag verkligen säga till Lennart Sacrédeus att jag aldrig i talarstolen här framme har sagt att Alliansen har en usel skattepolitik, men jag kanske åsyftade det i början av mitt inlägg när jag talade om att vår skattepolitik inte är densamma som den borgerliga regimens. Där har Lennart Sacrédeus i så fall rätt. Det är den inte.

Ni har som målsättning att skatt är något som är mycket beklagligt att man ska betala, medan vi vill skapa en välfärdsstat där vi använder skatt som ett medel för att nå dit. Det är väl den stora skillnaden mellan oss.

Då ska jag anamma fru talmannens uppmaning att hålla oss till betänkandet och säga så här: Sverige har det bästa lantbruket i världen. Det vet jag, eftersom jag har jobbat inom sektorn i många år. Men att för den skull ta bort handelsgödselskatten som är ett medel för att få ned användningen av kväve och fosfor som dräneras ut i våra vattendrag, inte minst i Östersjön som är ett stort innanhav med stora miljöproblem, är en konstig och motsägelsefull åtgärd eftersom man från statsministern till finansministern lärt sig säga att havsmiljön i Östersjön är en oerhört viktig fråga för den borgerliga regeringen. Sedan tar man bort handelsgödselskatten.

Lennart Sacrédeus måste väl ändå medge att det är en motsägelsefull åtgärd när man har jobbat så mycket för att förbättra miljön i Östersjön. Miljön i Östersjön är besvärlig i dag, och vi behöver åtgärder. Då är det en konstig åtgärd.

Anf. 17 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Jag tackar Christin Hagberg för relevanta och väl formulerade frågor. Jag fick ju en kommentar från talmannen som inte var högst uppe på betygsskalan om min inledning, och det var ändå så att jag blev en aning inspirerad av Christin Hagbergs inledning som var en allmän- och skattepolitisk ingång på själva denna debatt. Detta fann jag anledning att kommentera.

Om vi bara kort ska runda av detta använde inte Christin Hagberg och Socialdemokraterna ordet ”usel”. Men summan av allt det som ändå räknades upp – inte rapades upp – var inte alltför smickrande för oss om allt detta var sant eller hela bilden. Min sammanfattning av detta var ordet ”usel”, men med stor glädje konstaterar jag att Socialdemokraterna inte tycker att Alliansens skattepolitik är usel. Detta är nu protokollfört, eftersom Christin Hagberg har sagt det. Det är väldigt positivt. Vi lämnar den delen.

Christin Hagberg nämner handelsgödslet. Självklart är det en problematik att lyfta fram om kvävet och Östersjön. Får jag bara säga i all ödmjukhet att politik inte alltid är så idealisk och perfekt att man löser allting på en gång.

I den andra vågskålen finns inte bara svenska arbetstillfällena och svenska livsmedel. Det finns också ett miljöperspektiv som gäller om vi

vill få ännu mer mat och ännu mer av våra livsmedel importerade till vårt land.

Bägge dessa delar finns i vågskålarna. Jag kan tillstå att hur man än vänder sig är en viss kroppsdel bakåt. Det är inte idealiskt, men vi har ändå gjort detta ställningstagande och står för de problem som det ändå medför.

Anf. 18 CHRISTIN HAGBERG (s) replik:

Fru talman! När det gäller den sista kommentaren om kroppsdelarna är det kanske något vi kan åtgärda med gentekniken om vi skulle behöva, men jag tror att vi avstår från det.

Jag förstår att Lennart Sacrédeus blev besvrad när jag gjorde ett mycket kort bokslut över den borgerliga regimens år i riksdag och regering. Det är de facto så att den nuvarande statsministern när han vunnit valet sade att ni kommer att bli betraktade efter vad ni har åstadkommit efter de fyra åren. Det är i så fall en korrekt dom som Lennart Sacrédeus gjorde att det inte har gått så bra ur många synvinklar.

När det gäller handelsgödseln är kväve och fosfor det stora problemet. Fosfor har dessutom en annan problematik. Det är ett ämne som är på upphällning. Det är kanske bra att man försöker använda det på ett förnuftigt sätt. De pengar som kom in från handelsgödselskatten återfördes till lantbruket och användes för att förbättra det ur många synvinklar.

Vi måste på något vis kunna styra genom att ha den här typen av skatter för att nå till den typ av jordbruk som vi eftertraktar. Ekologiskt jordbruk är jättebra. Men jag har insett att vi kommer att ha kvar konventionellt jordbruk i många år.

Vi måste fundera över hur vi på ett miljömässigt riktigt sätt kan stimulera fram att man jobbar på ett vettigt sätt inom jordbruket, vilket man har gjort under många år, även ur miljösynpunkt.

Anf. 19 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! De krav och förhoppningar som Christin Hagberg hade på gentekniken vad gäller att det finns en framsida och en baksida på människan blir tuff för gentekniken att lösa. Därmed lämnar vi den delen.

Nej, vi i Alliansen är inte besvärade över vår skattepolitik, och vi är inte besvärade över den sammantagna politiken i Alliansen. Därför finns det en väldigt god arbetsmoral och kampmoral inför den valrörelse som stundar och som kanske redan har inletts. Vi känner att vi har gjort skillnad. Vi upplever också att den kritik som ni har riktat mot den politik vi fört är ett uttryck för att vi har gjort skillnad när det blev ett regeringsskifte i Sverige efter tolv år.

Det blir en jättespännande valrörelse. Jag vet att ni har lett opinionsmätningarna hela vägen, och ni gör det fortfarande. När det gäller omröstningen om EU-medlemskap år 1994 var det en sida som ledde hela tiden utom den sista veckan. Det blir väldigt spännande, men vi ska lämna den frågan därhän. Den ska svenska folket ta hand om den 19 september.

Christin Hagberg refererade det statsministern sade om att vi ska bli betraktade efter vad vi har åstadkommit. Jag tycker att vi har åstadkommit en rad viktiga framgångar även inom skatteområdet. Jag kanske inte ska räkna upp allt med jobbskatteavdrag, att vi har sänkt skatten för pens-

ionärerna, att vi har avskaffat förmögenhetsskatten, att vi har kraftigt reducerat fastighetsskatten och att vi har infört RUT- och ROT-avdrag och så vidare. Det ska jag kanske inte nämna, men det är redan gjort. Vi har ändå någonting att gå till val på. Mycket av detta vill ni, Christin Hagberg, avskaffa och återställa.

Christin Hagberg sade i sitt inlägg att Sverige har världens bästa jordbruk. På vilket sätt blir det bättre för miljön att vi ska importera mer livsmedel till Sverige bland annat från Nederländerna? Christin Hagberg har säkert hört en del skrämmande reportage om deras jordbruk och trädgårdsodlingar.

Anf. 20 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag får börja med att gratulera till den nya rolige och elake Lennart Sacrédeus som ger upphov till dessa uppsluppna replikskiften.

Jag ska försöka att hålla mig någorlunda till betänkandet. Jag tror att det går att få in diskussionen kring vårt elände ganska bra, vi som vill höja skatterna. Vi vill faktiskt inte bara höja skatter. Ni har sänkt skatterna ganska mycket. Det måste man ändå vara överens om. Det är kanske inte helt konstigt att vi som har lite högre ambitioner på välfärdsområdet i varje fall vill ta tillbaka en liten del av era sänkningar.

Jag som miljöpartist tycker att det är viktigt att inte i onödan försvåra för vanligt folk. Jag vill också gärna att människor ska stå på egna ben och försörja sig på sin egen lön och att företagarna ska kunna blomstra och trivas i ett bra företagsklimat. Däremot ser jag miljöskatterna som ett väldigt viktigt område där vi kan få in pengar till vår gemensamma välfärd men också få en effekt på miljön.

Det är ändå så att forskningen framhåller rätt utformade miljöskatter som väldigt kostnadseffektiva och kraftfulla styrmedel på miljöområdet. Vad gäller skatten på handelsgödsel har Christin Hagberg redan redogjort ganska noggrant för den.

Jag skulle vilja ta upp en annan aspekt. Det gäller kadmiumdelen. Som skatterna var utformade var det en del som gällde just kadmiuminnehållet. Där har det inte egentligen lett till några kostnadsökningar för jordbrukarna. Den effekt det har fått är att det har blivit som ett gränsvärde för kadmium. Det har inneburit att vi har använt konstgödsel med lägre kadmiuminnehåll och på så sätt fått lägre kadmiumspridning på våra åkrar och därigenom en bättre hälsa än vad vi annars skulle ha fått utan att äventyra jordbrukets konkurrenskraft.

Jag undrar om Alliansen skulle kunna tänka sig att i sin ödmjukhet ändå erkänna att just denna lilla del blev fel även om man inte vill se några större problem med borttagandet av handelsgödselskatten. Man skulle åtminstone kunna återföra den lilla delen. Sedan undrar jag om Lennart Sacrédeus över huvud taget tror på ekonomiska styrmedel i klimatpolitiken. Det har varit lite så och så med det tidigare när man har propagerat för sänkta bensinskatter och så.

Anf. 21 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Vad gäller att sänka skatterna och effekterna för välfärd-sambitionerna menar vi ganska bestämt att det inte är en nödvändig koppling till vartannat. Man kan faktiskt sänka skatterna och genom det

också skapa ökad tillväxt i ekonomin, fler i arbete och färre bidrag. Detta i sig genererar nya intäkter för den välfärdssektor som vi alla har en skyldighet att måna om.

Det finns olika uppgifter om RUT- och ROT-avdragen och RUT-avdragets finansiering. Vi upplever att om man kan få bort svartjobb och få in detta i en vit verksamhet med ordning och reda på arbetsmarknaden kan man också generera intäkter till det gemensamma när man sänker skatter eller inför avdrag. Man måste titta på varje enskilt område.

Helena Leander tar upp frågan om miljöskatterna. Det är viktigt att man tänker på att det är rätt område, vid rätt tidpunkt och att man också ser till ett internationellt perspektiv. Är detta en svensk särlösning som drabbar svenska jobb, den svenska arbetsmarknaden och den svenska näringen? Om man tror att den svenska näringen i sig kanske har högre miljöambitioner eller har nått längre fram på det området jämfört med omvärlden främjar man inte miljön genom att slå ut den inhemska verksamheten.

Vad gäller kadmiumdelen kan jag säga som en tidigare kollega till mig sade i Europaparlamentet: Jag hör vad du säger. Låt oss notera det som har sagts här, och mer än så kan jag inte kommentera det.

Sedan frågar Helena Leander om jag tror på ekonomiska styrmedel. Ordet tro kan betyda mycket i de här sammanhangen. Jag har självklart en tilltro till att också ekonomiska styrmedel är viktiga.

Anf. 22 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag glömde att jag hade med en kristdemokrat att göra. Jag hoppas att man får använda ordet tro även i dessa profana sammanhang, om man kan säga så.

Konkurrenskraften är en fråga som alla är medvetna om. Det är inte för inte som vi har skattenedsättningar för diverse konkurrensutsatta sektorer. Det är ingenting som Alliansen har kommit på alldeles själva. Däremot kan man fortlöpande se över dem så att de är rimliga, och det görs också. Om vi ändå finner att vi behöver höja skatterna av någon anledning kanske miljöskatten kan vara en sådan som ger mindre effekter på ekonomin än till exempel höjda skatter för företagare.

Det vore trevligt om man kunde sänka skatterna och ändå få in mer skatter. Vore det så skulle vi nog alla ha gjort det för länge sedan. Men anledningen till att vi inte tror på det – i den profana bemärkelsen – är att vi ser att det har försvunnit pengar när ni har sänkt skatterna och att vi därför ser behov av att höja vissa skatter, i vårt fall framför allt på miljösidan.

Men det känns bra att Lennart Sacrédeus ändå har en tilltro till ekonomiska styrmedel. Innebär det att vi kan få se mer användning av dessa framöver, att man alltså kan tänka sig att dessa också används? Hittills har det blivit en stor skillnad i retoriken när man numera inte längre talar argsint om bensinskatten som hotet mot mänsklighetens framsteg utan ändå ser att kollektivskatten är ett viktigt styrmedel. Men det har inte skett så mycket i reda pengar.

Tror du, har du tilltro till, att vi framöver kan få se en större användning av ekonomiska styrmedel i klimatpolitiken?

Anf. 23 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Fru talman! Jag ber om ursäkt om ordet ”tro” har fått en alltför snäv betydelse. Jag tycker gott att man kan använda ordet ”tro” om man tror på olika saker inom politiken. Det är självklart. Jag ber om ursäkt om det har blivit ett slags försnävning där.

Jag ska kommentera, fru talman, Helena Leanders inlägg. Vad gäller miljöskatterna har Helena Leander rätt i att det självklart i enskilda fall kan leda till mindre effekt, men man måste ändå titta på detta i varje enskilt fall. Det finns också ett slags allmän uppfattning – vi kan ha helt fel, och nu har Helena Leander tyvärr inte någon replikrätt – att ni i Miljöpartiet tror att höjda miljöskatter hela tiden per definition leder till bättre miljö. Men glöm aldrig den internationella konkurrenssituation som vi finns med i! Därför, kan man säga, betonar vi gång på gång att svenska särlösningar många gånger är farliga, inte bara för svensk näring och svenska jobb, utan också för miljön själv. Man måste sätta in detta i ett internationellt sammanhang, ett EU-sammanhang, och där driva frågor också om miljöskatter.

Sedan sade Helena Leander något i stil med att vi ändå förespråkar skattesänkningar men att detta inte leder till att intäkterna kan öka. Men jag tycker att man nogsnamt bör fundera på om man inte i bekämpningen av skatteundandragande, skatteflykt och skattefelet ändå kan få in mer medel till statskassan och till det gemensamma, även kommuner och landsting, genom att också titta på var det finns ett incitament för bägge sidor – alltså en köpare och en säljare av en tjänst – att faktiskt göra rätt för sig. Där tycker jag att RUT- och ROT-tjänsterna är väldigt spännande och uppenbarligen leder till en ökad sanering inom sektorn.

Helena Leander talade om att vi i retoriken är mer positiva till ekonomiska styrmedel. Vi har inte avskaffat ekonomiska styrmedel inom miljöskatteområdet. Däremot har vi inte riktigt haft exakt samma förslag som Miljöpartiet och vänsterkartellen.

Anf. 24 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Efter min kollega Lennart Sacrédeus destillerade inlägg, kan man väl säga, tänkte jag övergå till något liknande. Det handlar om gasformiga bränslen som övergår till flytande form. Det finns några motioner här om syntetisk diesel, och jag skulle vilja berömma utskottets majoritet – jag har inte sett några avvikande meningar – för att man har intagit en pragmatisk hållning och har färre skygglappar när det gäller att optimera den energianvändning man har över från fossilt bränsle.

Jag tycker att svaret är väldigt positivt, och för informationens skull kan jag berätta att det facklas bort väldigt mycket över världen. Nigeria är exempelvis ett av de länder som facklar bort väldigt mycket i sina oljeraffinaderier. Det går rakt ut och görs ingen nytta av. Därför är det klokt om man kan hitta en användning även av sådant som går rakt ut i luften och använda det som bränsle.

Det visar sig nämligen att det här med syntetdiesel är positivt då det kan användas i vilka dieselmotorer som helst. Det går även att använda i samma typ av transportsystem, i mackar och så vidare, som i dag utan att bygga om. Därmed skulle man kunna hitta en lösning på det här lilla pumplagsproblemet som finns.

Det är alltså väldigt positivt att man tittar på detta. Sedan är det också så, utöver utskottets rent skattetekniska profil, att energiinnehållet faktiskt är bättre i syntetdieseln, vilket i sig ger lägre förbrukning på bilarna som går på detta bränsle.

Jag hoppas att vi fortsätter på den här nya inslagna vägen så att vi inte använder straffskatter som egentligen slår tvärtemot vad syftet var. Det är inte riktigt så, som sades i inlägget här, att alla skatter styr åt det håll som man tror, utan tvärtom kan det faktiskt försvåra och komplicera tillvaron och innebära mer utsläpp. Jag tror att man måste ha en bredare helhets-syn och också förstå att Sverige är del av ett sammanhang. Vi finns inte för oss själva, vilket vi gärna tror.

Jag har inte rätt att yrka, men jag tackar utskottet för de kloka synpunkterna och hoppas att Finansdepartementet är lika klokt. Vi har ju en borgenär där.

Anf. 25 CHRISTIN HAGBERG (s):

Fru talman! Jag reagerade lite på Lars Gustafssons inlägg eftersom det här med syntetisk diesel togs upp. Vi hade ett betänkande även innan jul om punktskatter där vi behandlade syntetisk diesel.

Det är så, Lars Gustafsson, att den här frågan har varit uppe i alla fall de senaste två till två och ett halvt åren. Problematiken kring syntetisk diesel och den skattehöjning som kom för lite drygt ett eller två år sedan – tiden går fort, så jag har svårt att hålla ordning på tidpunkterna – har vi försökt att få regeringen att göra någonting åt, dels att se till att man får en beskrivning av vad syntetisk diesel är för att få bort att det beskattas som diesel, dels att se över skattefrågan.

Där har man inte gjort någonting från regeringens sida. Man sitter och avvaktar det här som eventuellt kommer att hända medan företagen som tar fram syntetisk diesel nu vänder sig till exempelvis Tyskland som ligger betydligt längre fram i den här frågan. Risken är, på grund av att regeringen inte tycker att det här är en intressant fråga, att det här går oss ur händerna och flyttar ned till Tyskland där man har ett kunnande kring den här frågan som är unikt.

Anf. 26 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Låt oss ta det pragmatiskt. Det spelar väl ingen roll om det är Tyskland eller Sverige! Det viktiga är att skatteutskottet har talat om för regeringen hur man ser på denna sak och ber om en lösning på frågan. Det som är det problematiska är att det finns en ideologisk lösning beroende på vilket ursprung ett energislag har. Man ser inte till effekten av energislaget. Jag är väldigt glad att skatteutskottet kan se till effekten av det, för så länge fossila bränslen finns i jorden släpper de inte ut någonting, men när man väl börjar bränna dem gör de det, och då är problemet att det har funnits skygglappar om att det är ursprunget som är det viktigaste att bekämpa och inte effekterna av det hela.

Jag är väldigt tacksam att skatteutskottet nu har kommit till synen att man talar om att vi ser effekterna av detta. Därför är det här förslaget jättebra.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU30
Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring.

*Allmänna motioner
om taxering,
skattebetalning
och folkbokföring*

Anf. 27 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Fru talman! Först vill jag börja med att yrka bifall till Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets reservation i skatteutskottets betänkande nr 30 i den del som behandlar skatte- och avgiftskontroll. Det är reservation 1.

Jag kommer i mitt anförande endast att beröra avsnittet som just behandlar skatte- och avgiftskontroll.

Jag kan konstatera av betänkandet att majoriteten delar oppositionens uppfattning att vi ska bekämpa ekonomisk brottslighet, skattefusk och skatteflykt. Jag kan också konstatera att regeringen och vi i den rödgröna alliansen skiljer oss åt både i ambitionsnivå, i snabbhet och också i metoder. Därför har Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet reserverat sig i den här frågan.

Skatteverket beräknar att staten förlorar 130 miljarder kronor i skatteintäkter varje år. Det är både medvetet skattefusk och skatteundandragande som kan anses vara misstag. Det är dock fusket som står för den största delen.

Att bekämpa skattefusk handlar om att stärka välfärden, men det handlar också om att skapa rättvisa mellan olika företag samt rättvisa villkor. Andra effekter av förekomsten av skattefusk är att människor utnyttjas i svartjobb och ofta ställs utanför samhället och dess trygghetsystem. Det är heller inte ovanligt att det handlar om människor som är särskilt utsatta, inte känner till sina rättigheter och inte har andra möjligheter att försörja sig. Det är just dessa människor som blir utnyttjade i sådana situationer.

Skatteverkets undersökningar visar att det finns ett starkt samband mellan skattefusk och annan ekonomisk brottslighet. Den svarta sektorn i Sverige har tydliga inslag av grov organiserad brottslighet och ingår också i europeiska och internationella nätverk. Pengarna som undanhålls skatt placeras i de så kallade skatteparadisen. Därför är det oerhört viktigt att komma åt skatteundandragandet. Vidare är det viktigt för tilliten till rättssamhället och för legitimiteten till skattesystemet att skattefusk och ekonomisk brottslighet bekämpas effektivt.

Fru talman! Den socialdemokratiska regeringens sista budget 2006 utformades i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet och var ett kraftfullt arbete mot bidrags- och skattefusk. Skatteverket fick ökade resurser. En lagstiftning för certifiering av kassaregister inleddes. En delegation mot felaktiga utbetalningar bildades. Dessutom fick Skatteverket rätt att kräva personalligare i restaurang- och frisörbranscherna och rätt att göra oannonserade kontroller.

Den borgerliga regeringen har hittills tagit få egna initiativ mot skattefusk. I princip har man förvaltat de socialdemokratiska initiativen – med den skillnaden att Skatteverket när alliansregeringen kom till makten förlorade de extraresurser det fått för att bekämpa skattefusk.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har tagit fram ett nytt offensivt program mot skattefusk och ekobrott. För att snabbt och effektivt komma i gång med programmet vill vi permanent stärka Skatteverkets resurser med 50 miljoner kronor årligen. Denna satsning skulle ge utrymme för att exempelvis anställa ytterligare upp emot hundra personer.

Det internationella samarbetet har fått en bra skjuts av finanskrisen. Sverige har avtalat om informationsutbyte med ett antal så kallade skatteparadis, vilket är bra, men vi tycker att man ska kunna pressa dessa stater ytterligare. Vi tycker att OECD-modellen bör utvecklas. Till exempel bör alla avtal omfatta rättslig hjälp och informationsutbyte beträffande direkta skatter. Detta saknas i flera av de avtal som Sverige skrivit på. Det är viktigt att driva på frågan om ett automatiskt informationsutbyte som ska gälla under alla omständigheter i stället för banksekretess.

Vi vill att Sverige prioriterar kampen mot ekobrott och skattefusk i Europa. Vi tycker inte att den prioriteringen har skett från regeringens sida. Dessutom måste skattemyndigheterna kunna lämna vidare information om misstänkt penningtvätt och försäkringsbedrägerier till finanspolisen.

Penningtvätt och skattebrott hänger starkt samman, och även här krävs därför kraftfulla åtgärder. Vi tycker att det bör utredas om penningtvätt ska betraktas som ett separat brott. Sekretesslagsformuleringar som förhindrar Skatteverket att rapportera misstänkt penningtvätt måste ändras, och misstänkta penningtransaktioner ska kunna frysas under begränsad tid.

EU:s sparandedirektiv innebär att privatpersoners ränteinkomster ska beskattas i de länder där personen är bosatt, inte där pengarna är placerade. I dag omfattas dock inte alla länder i EU, och inte heller juridiska personer, av informationsutbytet. Vi önskar att regeringen är mer pådrivande i EU för att till exempel Schweiz och de europeiska ministaterna tas med i initiativet och att de därmed förbinder sig att vara med i informationsutbytet. Vidare vill vi att även juridiska personer ska omfattas av sparandedirektivet.

I dag sker en rapportering av varuutbyten mellan EU-länder, och genom det bekämpas momsfusk mellan EU-medlemmarna. Det tycker vi är bra, men vi vill att Sverige inom EU och OECD verkar för att även europeiska stater utanför EU, främst de europeiska skatteparadisen, ska ingå i rapporteringen.

Fru talman! Den socialdemokratiska regeringen införde en lag som började tillämpas den 1 januari 2007 gällande personalliggare kombinerat med oannonserade kontrollbesök inom frisör- och restaurangbranscherna. Åtgärderna har visat sig vara bra. Enligt dessa branscher har åtgärderna lett till minskat svartarbete och en sundare konkurrens. Oannonserade besök är enligt Skatteverket en billig och effektiv kontrollform. Därför vill vi att alla relevanta branscher och företag ska omfattas av lagen. I första hand vill vi gå vidare med bygg- och tvätteribranscherna samt städ- och flyttbranscherna.

Jag vill i detta sammanhang passa på att lyfta fram och ge en eloge till de branschorganisationer, exempelvis byggbranschen och taxibranschen, som själva tagit initiativ till åtgärder mot oseriösa företag.

Om det fanns möjlighet att få månadsvis redovisning av anställdas skatter och arbetsgivaravgifter skulle det naturligtvis underlätta för Skatteverket att upptäcka om arbetsgivaren betalar in för lite skatt. I dag får man det som en totalsumma. Jag vet att regeringen tillsatt en särskild utredare som till 2010 ska ta fram förslag i den riktningen. Det är bra att regeringen lyssnat på oss i den här frågan. Nu gäller det att det också blir genomfört i praktiken. Det är, som sagt, inget nytt krav, och vi hade hoppats att regeringen skulle snabba på med frågan under de fyra år som snart har gått.

Den socialdemokratiska regeringen lade även fram ett förslag om omvänd skattskyldighet för att motverka skatteundandragande av moms inom byggbranschen. Lagen trädde i kraft den 1 juli 2007. Det är en bra lagstiftning, och den skulle bli ännu effektivare om vi dessutom införde ett entreprenadavdrag. Syftet med ett sådant är att minska möjligheten till fusk och säkra betalningar av skatter och arbetsgivaravgifter. Vi vill därför se över möjligheterna att införa ett entreprenadavdrag i första hand i bygg- och anläggningsbranschen.

Den borgerliga regeringen har gett i stort sett alla en F-skattsedel utan att ha en ordentlig kontrollstation. Om jag minns rätt heter propositionen *F-skatt åt fler*. Vi tycker kanske inte att det är särskilt begåvat att inte samtidigt säkerställa att man verkligen betalar in skatt och gör rätt för sig. Därför tycker vi att man nu bör se över effekterna av det nya systemet för F-skattsedel och kanske pröva Skatteverkets förslag att införa tidsbegränsad F-skattsedel.

Sedan har vi lagen om kassaregister i kontantbranschen. Vi vet att den medfört att möjligheterna att komma undan skatt minskat. När lagen infördes undantogs dock taxi, hemförsäljning och torghandel. Taxibranschen är en bransch där oseriös konkurrens med svarttaxi är utbredd. Därför behövs ytterligare arbete mot skattefusk inom den branschen. Därför vill vi att redovisningscentraler införs där köruppdragen och ersättningarna rapporteras och att krav på anslutning till redovisningscentraler skrivs in som villkor för taxitillstånd.

Anf. 28 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag skulle först vilja säga att jag instämmer i det som Birgitta Eriksson har sagt i talarstolen angående innehållet i vår gemensamma reservation 1. Jag tänker inte upprepa det innehållet.

En av de frågor som vi har tagit upp är behovet av resurser hos Skatteverket. Så sent som i morse – eller var det på lunchen – har vi i *Ekot* fått höra vilken kris det är i Skatteverket och hur stort behovet är av att få ytterligare resurser. Får man inte mer eller mindre på en gång 400 miljoner kronor är det risk för att man totalt sett tvingas bli av med cirka en femtedel av sin personal. Detta talar sitt tydliga språk. Man menar att man inte har någon möjlighet att upprätthålla de kontrollbehov som naturligtvis finns.

Orsaken till detta är i stor utsträckning den ökade arbetsbelastning Skatteverket har fått till följd av de väldigt många olika beslut som alliansregeringen har kört igenom under den här mandatperioden utan att ge Skatteverket ersättning för de ökade kostnader som detta har inneburit. Naturligtvis tvingas då Skatteverket att minska sina resurser för skattekontroll och uppföljning. Det här ser vi från oppositionens sida som

väldigt allvarligt. Det vi skriver om i vår reservation är en väldigt viktig och central fråga. Den frågan har inte minst blivit viktig i dag.

I betänkandet skriver majoriteten om en rad åtgärder som man har vidtagit. Birgitta Eriksson gick igenom de åtgärder som den förra regeringen tog initiativ till, men ni har försökt komma till rätta med räntesnurror, att fastigheter förpackas i handelsbolag och så vidare. Det ska ni väl ändå ha ett erkännande för. Så generös tänkte jag vara i varje fall.

Ni skriver att ni har planer på att tillåta oanmälda besök i byggbranschen, kanske även i andra branscher. Ni skriver också om att kanske utöka möjligheterna till att ställa krav på personalliggare. Då blir naturligtvis frågan från mig: När kommer dessa åtgärder?

Fru talman! Förra veckan pratade vi mycket om införandet av skatteavdrag för hushållstjänster. Då handlade det väldigt mycket om att göra svarta jobb vita. Nu skriver ni själva i betänkandet om andra åtgärder som faktiskt har gjort svarta jobb vita på riktigt. Det gäller utvärderingen av personalliggare. Det är ett förslag som egentligen kommer från den förra regeringen med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Inte nog med att man har fått fler vita jobb – ni skriver om 4 000–6 000 jobb. Branschen har också gett åtgärden ett väldigt gott betyg. Det är någonting man ska ta till sig. Det handlar alltså om branscher som inser att man tjänar på att statsmakterna har verkningfulla åtgärder.

För att återgå till debatten om hushållsnära tjänster: Bara någon dag efter att vi hade haft debatten här i kammaren visade det sig att Skatteverkets granskning hade inneburit att 60 procent av företagen som granskats i den branschen hade fått påpekanden.

Fru talman! Jag har tagit upp ett annat problem. Det handlar om inbetalning på fel skattekonto, det som ibland kallas för misstagsbetalningar. De kan förorsakas av till exempel fel OCR-nummer eller att man av misstag har använt fel inbetalningskort. Det finns en rad exempel på när både småföretagare och privatpersoner har begått dessa misstag och inte alls fått tillbaka sina pengar.

Om den som felaktigt har fått in pengar på sitt konto går med på att pengarna betalas tillbaka och det finns ett överskott på det skattekontot är det inga problem. Då kan pengarna betalas tillbaka. Men om det är underskott på det skattekonto där pengarna går in finns det inga möjligheter att få tillbaka de pengarna. Staten tar dem, helt enkelt.

Den privatperson eller företagare som har begått misstaget kan då endast försöka få tillbaka pengarna via en civilrättslig process. Detta är omständligt och tidskrävande och lyckas väldigt sällan.

Nu finns det, som det också står i betänkandet, en dom i Solna tingsrätt där prövningen skett utifrån de civilrättsliga reglerna. Men det görs därför att varken skattebetalningslagen eller skattebetalningsförordningen alls hanterar de här frågorna. I Skatteverkets handledning står detta klart och tydligt. Det finns några fall där skattebetalningsförordningen kan träda in, men inte i de fall som jag har beskrivit. Nu har ni från majoritetens sida skrivit att ni förutsätter att regeringen bevakar frågan och att man gör det i samband med att Skatteförfarandeutredningen hanteras inom Finansdepartementet.

Jag tittade i Skatteförfarandeutredningens betänkande, som kom i höstas eller när det var. Det står inte ett ord om den här frågan i Skatteförfarandeutredningens betänkande. Jag har också ställt frågor till Anders

Borg med anledning av problemen med misstagsbetalningar. Anders Borg hänvisar bara till det som majoriteten skrev i betänkandet när denna fråga var uppe för ett år sedan.

Jag har en känsla av att ingen tar tag i den här frågan. Därför jag har en reservation, nr 2, som jag yrkar bifall till. Jag skriver där att jag vill att vi ska få ett tillkännagivande från riksdagen om att regeringen tar upp och beaktar den här frågan i samband med att man ser över Skatteförfarandeutredningens betänkande. Jag står också bakom reservation 1.

Anf. 29 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Du ska inte oro dig för att jag inte blir klar med mitt anförande före frågestunden. Jag drog över tiden i mitt anförande i förra debatten, men nu ska jag vara så himla kortfattad, och det blir så himla lätt när tidigare talare har redogjort för hela det rödgröna paketet mot skattefusk i alla dess delar, inklusive Skatteverkets besvärliga ekonomiska situation och allt annat man egentligen kan säga om skattefusk.

Jag tänkte därför bara prata om en annan liten fråga som är med i det här betänkandet, nämligen småföretagares situation, framför allt deras skatteinbetalningar av anställdas skatter och sociala avgifter. För många småföretag är inbetalningarna av skatter och sociala avgifter för de anställda den största utbetalningen varje månad. Det är klart att det kan bli tungt om det tillfälligt skulle uppstå likviditetsproblem. Särskilt nu under finanskrisen, med begränsad kreditillgång för småföretagen, har det varit problematiskt. Därför har vi också i god enighet i riksdagen beslutat om tillfälliga anstånd med de här inbetalningarna för företagen.

När vi i skatteutskottet besökte Kronofogdemyndigheten – förra veckan, var det väl – tog man upp frågan vad som händer nu när anstånd ska betalas in igen och hur det kommer att funka för de här företagen. Då kommer allt detta i en klump. Det gäller egentligen inte bara i den creditsituation som har rått på senare tid. Även mer generellt kan det hända att företagare får tillfälliga svackor i likviditeten och kanske egentligen skulle behöva en avbetalningsplan för att kunna få in sina skatter och avgifter.

I dag är möjligheterna att få anstånd hos Skatteverket normalt ytterst begränsade. I normalfallet måste man få betalningsanmärkning hos Kronofogdemyndigheten innan man kan få en avbetalningsplan. Det är synd, för får företaget en betalningsanmärkning innebär det stora svårigheter framöver. Även om det fanns gott uppsåt att få in skatter och avgifter blir detta kanske tuvan som stjälpes i slutändan.

Därför tycker vi från de rödgröna att det vore bra att se över om man redan hos Skatteverket kunde upprätta någon form av avbetalningsplan innan det har gått så långt som till betalningsanmärkning – om det nu är företag som har ambitionen att göra rätt för sig.

Vi vet att Skatteförfarandeutredningen har tittat lite på närliggande frågor, så vi ska försöka hålla oss i styr och inte ha något yrkande om det i dag. Jag tänker dock yrka bifall till reservation nr 1 om ett rödgrönt paket mot skattefusk.

(forts. 6 §)

Prot. 2009/10:90
18 mars

*Allmänna motioner
om taxering,
skattebetalning
och folkbokföring*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.50 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

5 § Frågestund

Anf. 30 TALMANNEN:

Jag vill hälsa arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin, statsrådet Maria Larsson, integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni, kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth och statsrådet Gunilla Carlsson välkomna.

De utförsäkrades ekonomiska situation

Anf. 31 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Maria Larsson som ansvarar för försörjningsstödet i regeringen.

Vid årsskiftet utförsäkrades 15 700 sjuka människor från sjukförsäkringen. De här människorna, som utförsäkrades den 1 januari, hade ingen möjlighet att ansöka om den förlängda sjukpenningen eftersom regelverket inte var på plats. Det är ganska vanligt när den här regeringen gör förändringar i sjukförsäkringen.

I en kommentar till detta uppmanar socialförsäkringsministern de människor som har blivit utförsäkrade och står helt utan försörjning att söka försörjningsstöd. Min fråga till statsrådet är: Delar statsrådet Larsson statsrådet Husmark Pehrssons uppfattning att försörjningsstöd ska hantera en raserad sjukförsäkring med allt vad det innebär både för individen och för övervältringen av kostnader på kommunerna?

Anf. 32 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Låt mig först och främst säga att socialbidraget alltid ska vara det yttersta skyddsnätet. Det ska alltid finnas möjlighet till försörjning via socialbidrag för människor.

Däremot är det viktigt att säga att den politik som regeringen har fört har minskat människors socialbidragstagande i vårt land genom att fler har fått arbete. 180 000 fler hade arbete när vi gick in i lågkonjunkturen. Till följd av den finansiella krisen, som inte bara råder i Sverige utan råder världsvitt, har fler blivit arbetslösa. En del av dem har behövt försörjningsstöd i den situationen.

Det finns inget samband mellan socialförsäkringsförändringar som innebär att vi strävar efter att ge människor möjlighet till rehabilitering och att också få komma tillbaka till arbete och att fler i dag behöver ett

socialbidrag. Det är att hänföra till att vi har haft en finansiell lågkonjunktur av sällan skådat slag och att fler människor har blivit arbetslösa.

Prot. 2009/10:90
18 mars

Anf. 33 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Det blir lite svårt att ställa följdfrågan. Socialbidragen har alltså ökat. Socialförsäkringsministern uppmanar människor som blir utförsäkrade att gå till socialkontoren för att få hela sin ekonomi genomlyst, sälja bilen, kanske tvingas flytta från bostadsrätten och byta skola för ungarna för att kunna betala räkningarna i slutet av månaden. Det är verkligheten.

Socialförsäkringar finns just för att man inte ska behöva gå på bidrag utan ha rätt till en försörjning från en försäkring som man har betalat till. Då blir jag upprörd när landets socialförsäkringsminister uppmanar människor att gå till socialen. Det är upprörande.

Under den här regeringstiden har utanförskapet ökat med 70 000 människor. Det vet vi. Det finns 100 000 färre jobb och socialbidragen har ökat med 20 procent bara det senaste året. Om man medvetet raserar a-kassan och raserar sjukförsäkringen stiger mängden socialbidrag. Det är inte konstigt. Är regeringen stolt över den här utvecklingen med ske-
nande socialbidragskostnader?

Anf. 34 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Veronica Palm och jag är inte riktigt överens om historieskrivningen, och det är som vanligt.

Den politik som regeringen förde, med det antal reformer som vi sjösatte vid regeringstillträdet, gjorde både att fler människor fick jobb i vårt land och att socialbidragsberoendet minskade. Jag hoppas att vi är överens om att det är en positiv utveckling att fler människor klarar sin egen försörjning.

Vi fick en ekonomisk nedgång, inte bara i Sverige utan i hela världen. Det har gjort att arbetslösheten har ökat. I sådana tider vet vi att behovet av socialbidrag också ökar. Det är vad vi kan se. Därför ökar det just nu. Men det finns inget samband med de socialförsäkringsförändringar som vi har genomfört, som handlar om att fler människor ska få hjälp att komma tillbaka till arbetslivet. Det försöker Veronica Palm insinuera, men sådana fakta finns faktiskt inte.

Arbetsmarknadsutbildningarna

Anf. 35 ELISABETH SVANTESSON (m):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin.

Det har uppstått en diskussion, senast i Dagens Industri i går, om arbetsmarknadsutbildningarna och vilken nivå och vilket antal platser som är lämpliga i en lågkonjunktur. Under hela 90-talskrisen och i början av 1990-talet var nivåerna på arbetsmarknadsutbildningarna enormt höga. Det fick konsekvenser för kvalitet, resultat och naturligtvis höga kostnader. Det var också väldigt långa utbildningar där staten betalade hela kostnaden. Individer och företag stod ofta helt utan kostnadsansvar.

Frågestund

Nu menar ändå kritiker att vi har för få platser i arbetsmarknadsutbildningen. Jag vill höra regeringens och arbetsmarknadsministerns syn på detta. Hur ser du till exempel på antalet nivåer, och hur omfattande ska arbetsmarknadsutbildningen vara?

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det vi redan för ett antal år sedan gjorde var att strategiskt bestämma oss för att Arbetsförmedlingen ska fokusera på att förmedla arbete och i samband med det också kunna erbjuda kortare insatser som är direkt yrkesförberedande. Däremot bör de lite längre utbildningarna av yrkesorienterad karaktär genomföras inom ramen för det ordinarie utbildningssystemet. Det missar man när man kritiserar på det sättet, tycker jag.

Om det är kortare utbildningar betyder 6 000 platser, som är det vi ungefär pratar om för förra året, att de har gått till åtminstone 15 000 personer. I år räknar Arbetsförmedlingen med att ungefär 30 000 personer i olika moduler ska kunna få någon form av kompletterande utbildning för att kunna ta jobb som faktiskt finns.

Sedan vill jag också påminna om att vi har ökat antalet platser i yrkesvux, komvux och yrkeshögskolan med 22 800 i år. Det ska man naturligtvis lägga till och se utbildningssystemet och arbetsmarknadspolitiken gemensamt.

Anf. 37 ELISABETH SVANTESSON (m):

Herr talman! Jag uppfattade arbetsmarknadsministern så att kortare utbildningar är arbetsmarknadsutbildning och längre får man ta ett större ansvar för själv. Det är ett synsätt som jag delar.

Nästa fråga: Vilken typ av utbildning är lämplig för arbetsmarknadsutbildning? Vi har genom historien sett att det har varit många män som har fått tillgång till arbetsmarknadsutbildningarna. Tycker arbetsmarknadsministern att det borde vara fler utbildningar inom olika områden, eller hur kan man se till att fler kvinnor söker de utbildningar som faktiskt finns tillgängliga?

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Låt mig säga så här: Det finns tre starka skäl till att ha det på det sättet att de korta utbildningarna, de kompletterande utbildningarna, kan finnas i Arbetsförmedlingens regi och andra i det ordinarie utbildningssystemet.

Det första är ju att den pedagogiska kompetensen finns inom ramen för det ordinarie utbildningssystemet.

Det andra är att man får utbildningsbevis och betyg i det systemet, som man inte får på Arbetsförmedlingen.

Det tredje skälet är att det trots allt är nästan dubbelt så dyrt, till och med lite mer ibland, att genomföra samma typ av utbildning i Arbetsförmedlingens regi som i utbildningssystemets regi.

Sedan ska man påminna sig, tycker jag, att det görs en individuell bedömning på Arbetsförmedlingen av vilken typ av insats det kan vara fråga om. Där måste utgångspunkten vara att det är just den här lilla extrainsatsen som behövs för att man ska kunna komma till arbete. Där är det viktigt att Arbetsförmedlingen också gör den typ av genomtänkt

genomlysning som Elisabeth Svantesson efterlyser, att också se på kvinnors möjligheter att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden. Vi behöver varenda kotte på svensk arbetsmarknad framöver.

Prot. 2009/10:90
18 mars

Frågestund

Demokratibiståndet till Ryssland

Anf. 39 KENT HÄRSTEDT (s):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till bistandsminister Gunilla Carlsson.

I den utrikespolitiska debatten härförleden sade utrikesminister Carl Bildt att regeringen tredubblat sitt stöd till Rysslands demokratiska krafter. Faktum är ju att regeringen under den här mandatperioden, alldeles i inledningen, drog ned demokratibiståndet till Ryssland med 90 procent. Tittar vi på regleringsbrevet för Sida för innevarande år, 2010, ser vi att den svenska regeringen har anslagit 35 miljoner kronor för samarbete inom området demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland. Hur man än vrider och vänder på det är detta en minskning med 65 procent.

Jag skulle vilja fråga bistandsministern om utrikesminister Carl Bildt hade fel i sitt uttalande att regeringen har tredubblat biståndet till demokratikrafter i Ryssland.

Anf. 40 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Herr talman! Tack för frågan! Nej, det har han inte alls. Det är viktigt att vi påminns om det som Kent Härstedt refererade till. Den nedgång som skedde var delvis också föranledd av att vi ibland har en diskussion om vad som är Dac-fähiga insatser eller inte. Jag är glad över Socialdemokraternas starka engagemang i att vi ska vara beredda att se vilka åtaganden vi har globalt för att främja mänskliga rättigheter, frihet och demokrati. Det har inte alltid varit så tydligt. Just i den här kampen för frihet och mänskliga rättigheter i Ryssland är jag glad för bevakningen av frågan. Vi måste se till att vi inom ramen för utvecklingsinsatser kan främja demokrati och mänskliga rättigheter, också i Ryssland även om det inte är ett Dac-fähigt land.

När vi nu har visat på att vi har ökat engagemanget för mänskliga rättigheter i Ryssland handlar det inte bara om insatser som Sida gör, utan det handlar också på andra sätt inom ramen för utrikesförvaltningen om hur vi försöker stötta demokratidissidenter, ge skydd för dem som riskerar förföljelse på grund av sina uppfattningar, hjälpa journalister och se till att vi på olika sätt kan öka engagemanget och medvetenheten om MR-situationen i landet.

Anf. 41 KENT HÄRSTEDT (s):

Herr talman! Det här är ett av de områden där regeringen mycket tydligt har gjort en total U-sväng. Varje journalist och var och en i allmänheten som följer frågan kan granska hur neddragningen var 90 procent på demokratiinsatserna till Ryssland. Att det har skett en tredubbling från de 100 miljoner vi tidigare gav till 300 miljoner tror jag inte statsrådet Gunilla Carlsson är beredd att tillstå.

Jag tycker att vi ska stå upp för det vi gör, till exempel att man anser att utvecklingen är allvarlig vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland. Då följer naturligtvis också de redskap som finns, bistånd till demokratiinsatser eller stöd till fria journalister i Ryssland, där regeringen tidigare har gjort neddragningar. Samtidigt har man beklagat attentatet mot Politkovskaja. Ni måste tala om vilken linje ni vill följa. Här har ni gjort en U-sväng.

Först drog ni ned, och nu har ni ökat lite. Försök inte lura någon av oss att ni har tredubblat biståndet för demokratiinsatser. Det har ni inte. Det kan alla som kollar faktauppgifter själva granska.

Anf. 42 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Herr talman! Det råder en mycket allvarlig situation för MR i Ryssland. Om detta är både regering och riksdag medvetna om.

Hur ska vi råda bot på detta? Det handlar delvis om medel. Precis som Kent Härstedt säger har Sida i dag mindre pengar i sin portfölj för att fortsatt jobba med stöd för mänskliga rättigheter i Ryssland. Det finns samtidigt andra politikområden och möjligheter att stötta demokratins försvarare och hjälpa dissidenter och därmed på olika sätt understödja MR-rörelser i Ryssland. Det är detta som utrikesministern hänvisar till i den utrikespolitiska deklARATIONEN.

Sammantaget uppmärksammar vi detta och driver frågan konsekvent och ser till att det finns resurser för att stötta enskilda och rörelser som det behövs så mycket mer av i både Ryssland och världen i övrigt.

Skolelevers extraarbete

Anf. 43 KARIN NILSSON (c):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin.

Arbetsmiljöverket har utifrån ett EU-direktiv lagt fram ett, som jag tycker, helt vansinnigt förslag om att ta bort möjligheter för unga människor att vid sidan om skolan tjäna lite extra pengar på helger och sommarlov. Förslaget innebär att skoltiden och arbetstiden ska räknas samman och att ingen under 18 får gå i skolan och arbeta mer än 8 timmar per dag eller 40 timmar per vecka. Med dessa regler finns det kanske max 1 timme per dag till extraknäck.

Även föreningslivet kan drabbas eftersom många ungdomar jobbar med att träna yngre barn. Om en skolelev jobbar i strid med reglerna kan dessutom en arbetsgivare dömas till böter.

Hur ställer sig arbetsmarknadsministern till detta förslag? Kan Sverige kringgå ett sådant befängt EU-direktiv?

Anf. 44 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! I grunden för hela frågan står det EU-direktiv som är avsett att skydda minderåriga från att överarbeta eller på annat sätt bli utsatta för saker som inte är önskvärda. I Sverige har Arbetsmiljöverket på delegation rätten att implementera den typen av direktiv i olika förordningar och föreskrifter.

Nu har Arbetsmiljöverket vid flera tillfällen haft partssamråd för att reda ut frågan. Man håller nu på med ytterligare ett, som ska arbeta fram till i höst. Man är väl medveten om – vi har följt frågan i medier och pratat med Arbetsmiljöverket flera gånger – att Arbetsmiljöverket inte kan ta föräldraansvaret från föräldrarna. Det måste också vara möjligt för den som är under 18 att delta på arbetsmarknaden och få sin första kontakt med en arbetsgivare.

Det är två perspektiv som ska mötas. Av det jag har förstått har Arbetsmiljöverket tagit till sig av kritiken och arbetar med en implementeringsföreskrift som kommer att landa väl när den så småningom kommer.

Anf. 45 KARIN NILSSON (c):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag hoppas verkligen att man kommer fram till en lösning där det fortfarande finns en möjlighet för ungdomar att ta sina första steg på arbetsmarknaden. Om förslaget går igenom blir det svårare att skaffa sig det kontaktnät som behövs för ett framtida jobb och de erfarenheter och referenser man har nytta av vid kommande jobb efter skolan. Jag hoppas innerligt att de allra besvärligaste förslagsidéerna hamnar i papperskorgen och att man hittar en lösning. Här finns en positiv möjlighet i dag för ungdomar att pröva sig fram, skaffa sig erfarenhet och tjäna de extra pengar som kan behövas för allt man önskar sig. Man får lära känna och hantera pengars värde.

Föreningslivet kommer vi att ha nytta av om vi får fortsätta som i dag. Jag tror inte att många ungdomar i vårt land i dag känner sig utnyttjade eller tvingade att jobba.

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag delar helt Karin Nilssons uppfattning här. När man på EU-nivå fattar beslut om den typen av direktiv är det fråga om ett allmänt skyddsdirektiv för de delar av unionen som kanske inte har samma typ av arbetsmarknad som vi har och där det faktiskt finns anledning att se över att framför allt de yngre tonåringarna inte på olika sätt nyttjas eller utnyttjas samtidigt som de egentligen borde gå i skolan.

Men, återigen, det får inte vara så att Arbetsmiljöverket eller någon annan myndighet tar över föräldraansvaret och därmed gör det omöjligt för ungdomar att ha ett extrajobb, sommarjobb eller vad det kan vara.

Som jag tolkar de signaler vi får från Arbetsmiljöverket, bland annat i ett uttalande som finns på Arbetsmiljöverkets hemsida, är det precis vad man försöker undvika. En del av de förslag som har väckt mest kritik är nog redan stoppade i papperskorgen. Nu pratar man återigen med parterna för att hitta en lämplig balans och göra en lämplig implementering. Jag utgår från att man kommer att lyckas med det.

Arbetsförmedlingens utbildningsplatser

Anf. 47 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin. Den gäller utbildningsplatser. Arbetsmarknadsministern fick en fråga tidigare, och han verkar nöjd med att det bara finns 15 000 platser.

Littorin lade ut texten väl. Det lät bra att de långa utbildningarna ska ske på annan plats och att Arbetsförmedlingen ska koncentrera sig på kompletterande yrkesutbildning för ett nytt jobb.

Det som Littorin glömmet att nämna är att långtidsarbetslösheten har ökat katastrofalt mycket. Det finns 149 000 personer i Sverige i dag som har varit arbetslösa mer än 26 veckor. Att i det läget erbjuda bara 6 000 utbildningsplatser på Arbetsförmedlingen är lite. Sedan kan man säga hur många vackra ord som helst om hur det ska vara i teorin, men i praktiken utelämnar man en stor grupp som mer än någonsin skulle behöva en utbildning värd namnet. Därför är det viktigt att ta in fler utbildningsplatser på Arbetsförmedlingen.

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Tack för de vackra orden – åtminstone i början!

Det viktiga är att det finns platser och utrymme och att de finns på rätt ställe. Jag menar att om man inom ramen för arbetsmarknadspolitiken dels inte riktigt har den pedagogiska kompetens för de längre utbildningarna som krävs, dels som deltagare inte får ett utbildningsbevis eller betyg, dels, som vi vet, att utbildningarna inom ramen för arbetsmarknadspolitiken kostar åtminstone dubbelt så mycket som inom ramen för det offentliga skolsystemet, är det vettigare att ha de längre utbildningarna där. Det är också därför vi har ökat antalet platser i yrkesvux, komvux och yrkeshögskolan med 22 800.

Vi har dessutom specifikt för den grupp som Ulf Holm nämner ändrat i studiemedelsförordningen, vilket innebär att de över 25 som kommer från arbetslöshet redan i dag får 80 procent i studiestöd och behöver ta studielån för de sista 20 procenten och inte tvärtom, som det var tidigare. Det är ett sätt för dem att på ett bättre sätt delta i den typen av studier.

Anf. 49 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Tack så mycket, Littorin, för svaret på frågan! Jag är ändå inte riktigt nöjd, för du undviker att svara på frågan.

Det finns ett väldigt stort behov av människor, och då kan man inte säga att Arbetsförmedlingens utbildningsplatser kostade lite mer. Men vad kostar det att låta en arbetslös vara långtidsarbetslös och kanske permanent slås ut från arbetsmarknaden? Är inte det en större samhällskostnad än att en utbildning kostar några tusen kronor mer för Arbetsförmedlingen? Jag tror att det kan vara en investering för framtiden. Det kommer att vända. Jobben kommer förr eller senare, och då måste vi se till att de som är arbetslösa i dag har en utbildning som passar.

Dessutom gör inte Arbetsförmedlingen av med de pengar som regeringen har avsatt till dem. De gick med flera miljarder i vinst förra året. Pengarna finns där just för att de ska kunna ha utbildningsinsatser. Det verkar mer vara en sorts ideologisk övertygelse om att Arbetsförmedlingen inte ska ha utbildningsplatser. Jag tycker att det är väldigt synd om regeringen kommer fram till den slutsatsen.

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Nej, riktigt så är det inte. Det handlar återigen snarare om att rätt person ska vara i rätt system. Om man går i en utbildningsinsats som har lite sämre pedagogiskt innehåll, där man inte får ett utbild-

ningsbevis eller ett betyg och som dessutom är dubbelt så dyr har jag svårt att se att det är till gagn för den enskilde. Den enskilde kan ju även om han är arbetslös söka upp och gå en utbildning och därmed få 80 procent i studiestöd om han är över 25 år. Det är naturligtvis bra.

Sedan delar jag naturligtvis Ulf Holms grundläggande inställning att utbildning är en lätt börda att bära. Dessutom kommer konjunkturen att vända, och generationsskiftet kommer, så vi kommer att behöva varenda kotte på svensk arbetsmarknad. Då är det bra om människor har den typ av utbildning som är rätt. Därför ska Arbetsförmedlingen coacha till rätt typ av utbildningsinsats. Vi ökar också utbildningsinvesteringarna kraftigt under detta år för att det ska vara möjligt.

Det är nog snarare så man ska se det, att vi ser till att utnyttja de begränsade resurser som finns på bästa sätt till gagn för den enskilde.

Likabehandlingsdirektivet och den svenska tryckfriheten

Anf. 51 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni.

Enligt uppgift pågår det förhandlingar inom EU-samarbetet om ett likabehandlingsdirektiv, eller antidiskrimineringsdirektiv. Det är ett jätteviktigt direktiv, och därför förutsätter jag att Sverige tar en aktiv roll i det.

Det har också uppmärksammats en risk för konflikt med svensk yttrande- och tryckfrihet i arbetet med detta direktiv. Enligt svensk grundlag är det ansvarig utgivare som ensam bär ansvaret för vad som publiceras, men med detta direktiv finns det en risk att tidningsutgivare förlorar rätten att neka till exempel annonsmaterial om det inte i direktivet införs ett undantag för reklam och medier.

Min fråga till ministern är: Hur kommer Sverige att agera för att direktivet inte ska komma i konflikt med svensk grundlag?

Anf. 52 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! Det stämmer att Sverige har haft likabehandlingsdirektivet, eller antidiskrimineringsdirektivet som det kallas, som en prioritet under vårt ordförandeskap. Vi kan se att Spanien prioriterar samma fråga.

Det finns fortfarande ett antal konfliktområden att hantera. Det är något land som fortfarande inte vill se något direktiv alls. Vi diskuterar själva tillgänglighetsfrågan, och vi behöver få preciserat hur det ska se ut, utformas och så vidare. Det gäller också frågan om just medier och hur lagstiftningen utformas. Vi är självklart medvetna om detta, och det är någonting som vi inte vill se kvar i direktivet.

Det finns på agendan för svensk del, och för andra länder också, att ansvariga utgivare är de som bestämmer vad som publiceras. Det är en fråga som vi har uppmärksammat och som vi jobbar med.

Anf. 53 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag utgår från att ministern arbetar aktivt för detta, för det här blir ett väldigt problem då det är ett direktiv som ska antas av alla länder. Som jag ser det nu kan inte Sverige anta det. Vi är ganska ensamma om att ha just denna reglering om ensamansvaret i vår svenska yttrande- och tryckfrihetsgrundlag. Därför kan jag tänka mig att det inte finns några andra länder i Europa som kommer att driva frågan på samma sätt.

Europaparlamentet har uppmärksammat detta. Man har lämnat in förslag där man säger att det måste bli ett undantag för medier och för reklam. Däremot finns det inte med i kommissionens underlag och direktiv och vad man har som förhandlingsunderlag.

Jag utgår från och hoppas verkligen att ministern driver den här frågan hårt, för annars kan inte Sverige skriva under detta direktiv, vilket vore olyckligt.

Anf. 54 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Det vore olyckligt om vi inte fick ett direktiv på plats. Det vore inte så olyckligt för den svenska befolkningen, för vår lagstiftning på diskrimineringsområdet ligger långt framme jämfört med detta direktiv. Men det vore olyckligt för europeiska medborgare i stort.

Vi ska följa upp denna fråga. Som du kanske anar krävs det ett enhälligt beslut på detta område, så visst har Sverige alla möjligheter att se till att vår lagstiftning, grundlag och ansvarig utgivares ansvar för vad som publiceras ska bevaras.

Bistånd till afghanska kvinnor och barn

Anf. 55 ANNICKA ENGBLOM (m):

Herr talman! Min fråga riktas till biståndsminister Gunilla Carlsson.

Vi är alla här medvetna om hur hårt Afghanistan drabbades av det 20-åriga inbördeskrig som slutade med att talibanregimen störtades 2001. I kriget drabbades de afghanska kvinnorna och barnen, framför allt flickorna, hårdast. De fick inte gå i skolan. De förbjöds att yrkesarbeta. De fick inte söka sjukvård, med ett ökat antal förlossningsskador och högre barnadödlighet som följd.

Situationen är fortfarande inte bra för kvinnorna i Afghanistan, med tvångsäktenskap, droganvändning och analfabetism. Uppbyggnadsarbetet går framåt om än långsamt, och det sker bakslag då och då.

Sverige bidrar i Afghanistan inte bara med trupp utan också med ett omfattande biståndspaket. Min fråga till biståndsministern är: På vilket sätt förbättrar dessa biståndsmedel för kvinnorna och barnen i Afghanistan?

Anf. 56 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Herr talman! Afghanistan är ett av världens mest underutvecklade länder, och fortfarande är chansen för en kvinna att bli läs- och skrivkundig och få gå i skolan lika stor som risken för mödradödlighet. Det är fruktansvärda indikatorer på detta område.

Jag tror också att det är väldigt viktigt att se att det som har hänt efter talibanerna ändå innebär små steg på vägen för att kvinnor ska kunna få vara delaktiga i samhällsbyggandet, att kvinnor inte bara ska drabbas av krig, konflikter och förtryck utan också ska kunna ta sig ur fattigdom.

Det är därför vi försöker rikta biståndet till Afghanistan genom att se hur utveckling och säkerhet hänger ihop. Det är framför allt att få en uppbyggnad av trovärdighet i rättssektorn för att kvinnor också ska kunna kräva sina rättigheter. Det gäller inte bara politiska rättigheter för att vara deltagande, utan också att se till att de känner ett skydd om det har begåtts oförrätter.

Det handlar lika mycket om att investera i kvinnors speciella behov, inte minst för att råda bot på mödradödligheten och se till att fler flickor får gå i skolan.

Allt detta försöker vi täcka via det svenska biståndet.

Anf. 57 ANNICKA ENGBLOM (m):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, biståndsministern! Den kommande styrkan i Afghanistan FS 20, som sätts upp av P 7 i Skåne, har fått som uppdrag bland annat att sätta upp ett team som ska jobba med resolution 1325 för att stärka kvinnors inflytande och deltagande i konfliktlösning.

I Sverige bor tusentals afghaner, och en del bor i Karlskrona. I Karlskrona bor också en fantastisk kvinna som 1995 i Afghanistan startade en organisation som heter Awep, Afghan Women Empowerment Program. De jobbade ute i byarna med att bland annat uppmärksamma kvinnornas och barnens rättigheter, grundläggande sjukvårdsutbildning och att stärka kvinnornas självkänsla, vilket är väldigt viktigt. Hon har sedermera för något år sedan startat organisationen i Sverige.

På vilket sätt drar regeringen nytta av och involverar de afghaner som bor i Sverige i organisationer som Awep i detta viktiga arbete?

Anf. 58 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Herr talman! Vi kan säkert göra ännu mer för att identifiera den betydelse som diasporan kan ha. Det gäller inte bara Afghanistan – det gäller Somalia, Irak och så vidare – just för att kunna göra det mer begripligt och nära genom att se hur många starka kvinnor det finns i och kring Afghanistan. De kan också hjälpa till med försoningsarbete och skapa de nya möjligheter som landet så förtvivlat väl behöver.

Det är därför vi låter resolution 1325 få ett starkt genomslag i vårt arbete. Det är därför vi i det närmaste har fördubblat vårt bistånd till Afghanistan. Vi ser att behoven är stora men att det också kan finnas bra förändringskrafter. Det är därför också viktigt med diplomatisk närvaro, och vi försöker göra mycket mer i de norra delarna av Afghanistan för att se hur utveckling och säkerhet hänger ihop.

Jag har låtit myndigheten Folke Bernadotteakademin titta mer på detta också utifrån resolution 1325 och deltagandeperspektivet för att se hur vi kan stärka kapaciteten. Själv försöker jag så ofta jag kan träffa afghanska kvinnor. Jag har träffat fantastiska kvinnliga parlamentariker från Afghanistan. Det finns hopp, men det finns som sagt enorma utmaningar och svårigheter kvar.

Frågestund

Anf. 59 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Min fråga går till arbetsmarknadsministern.

För några veckor sedan besökte jag en bussfabrik. Företaget hade varslat flera ur personalen, och många blev sedan också uppsagda på grund av arbetsbrist. Redan efter en kort tid var flera tidigare anställda tillbaka på bussfabriken, en del till och med dagen efter. De gjorde exakt samma arbetsuppgifter men med andra arbetskläder och en annan, otryggare, anställning i ett bemanningsföretag.

Arbetsbrist kan det ju inte längre vara frågan om, och vi har i Sverige en lag som tydligt säger att uppsagda ska ha rätt till återanställning inom en viss tid, men flera arbetsgivare kringgår denna lag. Detta tycker vi socialdemokrater att man måste ändra på.

Vad avser arbetsmarknadsministern att göra för att detta inte ska fortsätta som det gör i dag?

Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Den här frågan har varit mer eller mindre aktuell ända sedan Abu Garcia- domen 2003. Det pågår just nu en förhandling i Arbetsdomstolen i det så kallade Maraboufallet. Därför är min grunduppfattning att vi ska avvakta till den domen faller och vi ser hur Arbetsdomstolen tolkar situationen. Om jag förstår arbetsrättsjuristerna rätt har detta inte testats i Arbetsdomstolen tidigare. Abu Garcia-målet handlade ju om en arbetstopp och inte om en kontinuerlig omflyttning.

Låt oss börja med det. Jag kan påminna om att det i lagstiftningen finns både en informationsplikt och en förhandlingsskyldighet när det gäller den här typen av ärenden. Det är detta som Arbetsdomstolen ska pröva om det har skett på rätt sätt.

Dessutom vill jag påminna om att det just nu pågår en utredning av hur vi ska implementera bemanningsföretagsdirektivet i Sverige. Det finns en dimension av detta också som ingår.

Anf. 61 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Tack för svaret, ministern! De kvinnor och män som jag pratade med var, oavsett om de var anställda i företaget eller på bemanningsföretaget, djupt olyckliga både över sin egen situation och över de arbetskamrater som fått anställning i bemanningsföretaget. Min kritik just nu riktas inte mot bemanningsföretaget utan mot arbetsgivarna, som egenmäktigt missbrukar en möjlighet här. Vi socialdemokrater är tydliga med att vi inte anser det acceptabelt att man får göra så, och vi kommer att förändra detta om vi får makten. Men vad tycker arbetsmarknadsministern om arbetsgivare som gör så här?

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag konstaterar två saker. Den ena är att det i avtalen för de bemanningsföretagsanställda – jag talar om de bemanningsföretagsanställda som är organiserade, vilket är ungefär 98 procent, för man har en högre grad av kollektivavtalsanslutning än på arbetsmarknaden i allmänhet – finns etiska riktlinjer om att bemanningsföretagen ska avstå från att

göra på det sätt som Ann-Christin Ahlberg talar om. Jag tycker att det är bra. Återställningsrätten är en grundpelare i LAS.

Den andra är att vi i det här fallet ska hasta lite långsamt eftersom det pågår en prövning av precis ett sådant fall i Arbetsdomstolen. Innan den är avslutad och bemanningsdirektivet implementerat i svensk rätt tycker jag att vi ska avvakta. Då vet vi hur det egentligen står till.

Prot. 2009/10:90

18 mars

Frågestund

Biståndet till Nicaragua

Anf. 63 KERSTIN ENGLE (s):

Herr talman! Min fråga går till bistandsminister Gunilla Carlsson.

Ett av de länder som Sverige lämnade i samband med landkoncentrationen av utvecklingsbiståndet var Nicaragua. Där ser vi en mycket oroande utveckling med ökad mödradödlighet sedan det absoluta abortförbudet infördes. Nicaragua är ett av världens fattigaste länder. Ett av fyra barn föds av tonårsflickor. Det kommer signaler om att det civila samhällets organisationer motarbetas av politiska företrädare.

Jag har uppfattat att bistandsministern anser det mycket angeläget att andra länder finns kvar där Sverige har lämnat för att EU därmed ska samarbeta bättre när det gäller landkoncentration. Min fråga är: På vilket sätt säkerställer bistandsministern i EU-kretsen att andra länder och även enskilda organisationer kan verka i Nicaragua, så att vi inte överger det oändligt stora behovet hos flickorna och kvinnorna där?

Anf. 64 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Herr talman! Tack, Kerstin Engle, för ditt engagemang i den här frågan! Vi ser hur det politiska utrymmet i Nicaragua har minskat över huvud taget, och det drabbar framför allt kvinnor och flickor. Vi får också indikatorer på att förtrycket leder till ökad mödradödlighet liksom till mer våldsbrott, som kanske också riktar sig mot kvinnor.

Helt riktigt tolkat är också att den landfokusering som vi genomförde även syftade till att se till att Sverige i ökad grad kan arbeta inom multilaterala organisationer och inte bara finnas på plats bilateralt. Man skulle se till att få en arbetsdelning och underlätta för att få ett mer effektivt bistånd.

Därför har vi kompletterat landfokuseringen med ökade pengar för att jobba mot förtryck och med ökade pengar för särskild MDG 5-satsning. Det jag nu försöker göra inom ramen för EU-biståndet och den interamerikanska banken, där Sverige är stor givare, är just att igen lyfta fram en av de tre prioriteringar som vi har i det svenska biståndet och som också präglar det multilaterala samarbetet, nämligen kvinnors och flickors roll i utvecklingen. Därför försöker vi påverka dessa organisationer att se de här frågorna och dessutom försöka förmå det politiska etablissemanget i Nicaragua att ta ansvar för detta och se till att vända utvecklingen, för det handlar om politik och politisk vilja.

Anf. 65 KERSTIN ENGLE (s):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! Ett av FN:s millenniemål är ju att halvera fattigdomen till 2015. EU har klarlagt sambandet mellan sexuell och reproduktiv hälsa och fattigdom. Nu har vi sett att EU satsar

allt mindre på SRHR-insatser, och det är djupt bekymmersamt att SRHR ifrågasätts av konservativa krafter även inom EU. Det drabbar kvinnorna i Nicaragua oerhört hårt.

EU behöver satsa mycket mer på SRHR i utvecklingsarbetet. Jag undrar hur Gunilla Carlsson driver detta när EU:s biståndsministrar träffas.

Anf. 66 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Herr talman! Bland EU:s biståndsministrar tror jag att det finns en rätt stor insikt om detta. Man följer den bakåtgående utvecklingen, inte minst vad gäller millenniemål 5 om mödradödlighet. Insikten finns.

Lärdomen är nog att vi måste lyfta upp frågan om kvinnors deltagande – det handlar om deras kraft och förmåga men också om att kvinnor ibland kan vara mer sårbara – på högre politisk nivå och utkräva ansvar, också bland stats- och regeringschefer. Det försöker vi nu arbeta med. Jag tror att det är enda sättet att nå alla millenniemål, genom att se till att inget tillåts halka efter.

Sedan är naturligtvis frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter politiskt känsliga i många länder. Sverige är ett enastående föredöme i detta, där vi över partigränser har både starkt engagemang och kunnande som gör att vi kan driva på i olika kanaler. Vi vet också att det finns människor, kanske i den här kammaren, som i fallet Nicaragua skulle kunna göra en hel del mer för att utnyttja politiska kanaler och säga: Det här duger inte! Det måste bli en ändring på den fattigdom som det ökande förtrycket av kvinnor leder till.

Snusfria barn- och ungdomsmiljöer

Anf. 67 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till folkhälsominister Maria Larsson, och den handlar om snusfria barn- och ungdomsmiljöer.

I dag är det rökfritt som gäller i ungdomsmiljöer, i skolor och på skolgårdar, men det sägs ingenting om snusfria barn- och ungdomsmiljöer. Det är bra att rökningen minskar bland barn och ungdomar, men vi ser en annan trend när det gäller just snusning. Den högsta andelen snusare finns i de yngre åldersgrupperna.

Nu visar ju dagens forskning att snusning inte alls är harmlöst. Tvärtom är det ganska farligt och har negativ påverkan på kroppens olika funktioner.

Det finns i svenska skolor ingen begränsning av snusanvändningen. Det är fullt lagligt att använda nikotin både på skolgårdar och i klassrum. Det är efter vad jag har förstått inte ovanligt att lärare och elever snusar på lektionstid. Detta kommer att skapa ett stort folkhälsoproblem inom kort.

Därför vill jag höra: Vad vill statsrådet göra åt snusningen?

Anf. 68 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Tack för frågan! Det är precis som Helena Bargholtz påtalar. Även om snus är mindre farligt än den tobak man röker är det inte

på något sätt ofarligt. Vi har en mängd dokumentation som tydligt visar det.

Det sker också till största delen en nyrekrytering av snusare, inte minst i de yngre åldersgrupperna. Det är bara en fjärdedel av dem som börjar snusa som tidigare har varit rökare. Tre fjärdedelar nyrekryteras som snusare. Och i dag ser vi en mycket aktiv marknadsföring, inte minst mot unga flickor. Jag ser lika allvarligt som Helena Bargholtz på den här tilltagande trenden, eftersom vi vet att detta är ett hälsohot.

Folkhälsoinstitutet har ett informationsuppdrag när det gäller tobaksfrågorna, precis som när det gäller allt drogförebyggande arbete. Man planerar just nu för en kampanj ute i skolorna där det handlar om att, så att säga, inventera de rökfria miljöerna. Men där kan det också mycket väl ingå att titta på den här delen.

Anf. 69 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Det är skönt att höra att folkhälsoministern delar min oro för snusandets utveckling. Men en bra metod vore väl att ändra tobakslagen, så att den omfattar allt nikotin, alltså även snus. Har folkhälsoministern funderat någonting på det?

Anf. 70 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Vi har alldeles nyligen beslutat om en proposition – det gjorde vi förra veckan – om en förstärkning av tobakslagen just när det gäller att man inte ska försälja tobaksvaror till minderåriga.

Vi har redan i dag en 18-årsgräns för försäljning av både snus och cigaretter. Tyvärr efterlevs den alltför dåligt. Det är därför vi gör de här förslagen till skärpning. Vi lägger ett större ansvar på butiksägaren. Det handlar om att anmäla till kommunen, om att ha ett egenkontrollprogram, som är ett aktivt dokument, och om att informera sin personal.

Det handlar också om en tillsynsmyndighet med kraftfullare muskler som kan utöva tillsyn och ha bra sanktioner att tillgripa. Man ska faktiskt kunna förbjuda tobaksförsäljning under sex månader om en butiksägare inte efterlever ålderskontrollen. Det här hoppas jag ska bidra till att det blir svårare för ungdomar under 18 år att få tillgång till tobaksvaror. Vi vet att mycket av de här vanorna etableras före 18 års ålder. Därför är det viktigt att vi upprätthåller den lagstiftning som finns.

Följder av förändringar i trygghetsförsäkringarna

Anf. 71 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Min fråga är också riktad till folkhälsominister Maria Larsson. Den gäller den utveckling som vi har i Sverige i dag.

Det finns många undersökningar som visar att i länder med små klyftor mår alla människor bra. Den utveckling vi ser i Sverige i dag är tvärtom. Klyftorna ökar kraftigt. Trygghetsförsäkringarna försämras, och sjuka och arbetslösa tvingas köa för socialbidrag.

I ett tidigare svar sade Maria Larsson att det här fullt ut berodde på den ekonomiska krisen. Men de människor jag möter, som har varit sjuka väldigt länge, är inte sjuka på grund av den nuvarande ekonomiska krisen, utan de är sjuka av andra anledningar. Och det är de som nu ställs

inför det faktum att de får känna hur deras ben slås undan, på grund av de försämringar som ni har genomfört i sjukförsäkringen och även i arbetslöshetsförsäkringen.

Min fråga till Maria Larsson är: Vad är beskedet till de människor som nu känner att tillvaron börjar rämna?

(Statsrådet MARIA LARSSON (kd): Herr talman! Jag uppfattade inte frågan.)

Herr talman! Vad är beskedet till de människor som inte längre känner att det finns några trygghetssystem som gör att de kan fortsätta – de blir hänvisade till socialbidrag?

Anf. 72 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Då vill jag mycket kraftfullt dementera det som frågeställaren säger, att det inte skulle finnas en trygghet i systemen.

Det vi på ett väldigt tydligt sätt har försökt eftersträva är att människor som hamnar utanför arbetsmarknaden inte ska behöva stanna där, utan de ska få hjälp att komma tillbaka, oavsett om de har drabbats av sjukdom. Man ska ha möjlighet till rehabilitering och till återgång. Vi ska sänka trösklarna in till arbetsmarknaden, exempelvis för den grupp som har funktionsnedsättningar, där trösklarna har varit väldigt höga.

Där kan vi glädjande se att en generell åtgärd som nystartsjobb faktiskt har möjliggjort för många personer med funktionsnedsättningar att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Vi har höjt nivåerna när det gäller arbetshjälpmedel och arbetsbiträde, just för att skapa möjligheter och vägar tillbaka.

Det var det här som skapade det stora utanförskapet. Den regering som Lennart Axelsson representerade, den socialdemokratiska, gjorde inte det här utan lät människor stanna i utanförskap. Det om något ökar klyftorna i ett samhälle.

Anf. 73 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! De människor som jag möter ger en helt annan bild än den som Maria Larsson beskriver.

Jag mötte en kvinna i Örebro, till exempel, som hade varit sjuk under många år och som nu stod inför det faktum att hon hade blivit hänvisad till att gå till socialtjänsten för att söka försörjningsstöd eftersom hon inte längre var berättigad till den sjukersättning som hon hade haft tidigare. Hon bodde i en villa som hon har bott i under många år och som hon har betalat av på. När man kommer till socialtjänsten blir man faktiskt tillsagd: Du måste göra dig av med den här villan innan du över huvud taget kan få några pengar.

Det är lite skrämmande när man hör ministrar säga: De får väl söka försörjningsstöd under tiden. Det är inte så enkelt att få försörjningsstöd i Sverige. Det tycker jag att man ska vara medveten om. Det finns människor där ute. Jag frågar än en gång: Vilket besked är det som ministern ger till de här människorna? Är beskedet bara: Ni finns egentligen inte? Det är ju det svar som ministern ändå har gett.

Anf. 74 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Nej, absolut inte. Jag har en djup medkänsla med människor som tvingas söka försörjningsstöd, särskilt dem som tvingas göra det under lång tid. För jag vet att de flesta av dem, så gott som alla, verkligen önskar att de kunde klara en egen försörjning. Det är därför jobblinjen har blivit en sådan viktig fråga för den här regeringen. Det handlar om att ge människor möjlighet till detta.

Jag vill ändå påtala att vi befinner oss i en mycket svår ekonomisk situation – den är till och med värre än 1930-talskrisen – som har skapat en ökad arbetslöshet. Men vi har inte drabbats lika hårt som om vi fortsatt hade haft en socialdemokratisk regering, för 180 000 personer har kommit tillbaka till arbetslivet.

Jag vill verkligen med kraft säga att allt ska göras för att vi ska skapa fler jobb i det här landet och ge människor möjlighet till egenförsörjning. Men vi ska också se till att vi har bra system som säkrar upp och som utgör skyddsnetet, så att ingen ska drabbas av fattigdom i det här landet.

Den psykiska ohälsan bland ungdomar

Anf. 75 LIZA-MARIA NORLIN (kd):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till folkhälsominister Maria Larsson, så hon får gärna stå kvar.

Undersökningar visar att psykiska problem är vanligare i Sverige än i tio jämförbara länder i Europa. I Socialstyrelsens senaste folkhälsorapport framgår också att den psykiska ohälsan bland ungdomar ökar. Andelen självmordsförsök bland unga kvinnor har ökat drastiskt. Allt fler unga vårdas på sjukhus på grund av depression och ångest. Självskador blir allt vanligare, främst bland flickor men också bland pojkar.

Min fråga till statsrådet är: Vad gör regeringen för att hejda den här utvecklingen och för att förebygga psykisk ohälsa bland ungdomar?

Anf. 76 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är en viktig fråga som är ett av de stora orosmomenten, tycker jag, när vi tittar på folkhälsan i stort. Vi kan se att många människor i Sverige har en väldigt god hälsa. Också den självs kattade hälsan är god. Men just när det gäller den psykiska ohälsan finns det skäl till oro. Det här uppmärksammade vi tidigt som ett problem när vi kom i regeringsställning, och vi har vidtagit en rad olika åtgärder.

Det är också påfallande att unga kvinnor har en sämre skattad psykisk hälsa än vad unga män har. Det skiljer ganska mycket på en hel del variabler. Vi vet ganska mycket om hur situationen ser ut just nu. I december fick vi nämligen en sammanställning av en kartläggning som SCB har gjort åt oss, där man har frågat alla ungdomar i både årskurs 6 och årskurs 9. Det här ska sedan kunna följas upp på den lokala och regionala nivån, så att vi får en bra bild också av den utveckling som nu kommer att följa.

Men vi har naturligtvis sett till att man, när man drabbas av psykisk ohälsa, ska kunna få tillgång till vård med korta väntetider.

Anf. 77 LIZA-MARIA NORLIN (kd):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! Precis som du säger är det en väldigt oroande utveckling som har skett under en lång tid, och det är väldigt viktigt att man jobbar förebyggande med de här åtgärderna.

Jag har en följdfråga till dig. Det är viktigt att man får information och kunskap om det här tidigt, så att man kan se signalerna på ett tidigt stadium. Hur anser du att man ska kunna få ut informationen tidigt, så att man inom skolan och i familjer kan tolka signalerna tidigt, så att åtgärder sätts in på ett tidigt stadium?

Anf. 78 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är mycket viktigt att det finns kunskap om psykisk ohälsa och att vi vågar bryta tabun och tala om detta. Socialstyrelsen tar just nu på vårt uppdrag fram ett informationsprogram till lärare, så att det ska finnas en beredskap i skolan, men också till allmänheten. Vi måste våga tala om detta inom familjen, i grannskapet och på arbetsplatsen. Detta är särskilt viktigt i ungdomsgrupperna. Alla möter människor som har psykisk ohälsa.

Vi har dessutom försöksverksamhet för metodutveckling inom ramen för psykiatrisatsningen i 14 modellområden. Vi har också ett projekt där sex kommuner jobbar för att tillsammans med forskningsinstitutioner få fram bra metoder för preventivt arbete för att öka barns och ungdomars psykiska och fysiska hälsa.

Det pågår just nu mycket som kan öka vår kunskap om vilka preventionsinsatser som kan vara verkningsfulla.

Praktikplatser på myndigheter och i kommuner

Anf. 79 GREGER TIDLUND (s):

Herr talman! Jag har en fråga till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin. Vi hade i veckan en interpellationsdebatt om Lyftet. Arbetsmarknadsministern sade: Jag är glad att kunna konstatera att SMHI häromdagen på sin hemsida presenterade att de tar emot 3 000 "lyftare" – alltså praktikanter. Det tycker jag är en utmärkt signal. Det är väldigt glädjande, och vi kommer säkert att se andra myndigheter göra på liknande sätt.

Uppgiften fanns inte på hemsidan, men i ett brev från SMHI. Det är det som föranleder mina frågor.

SMHI bedömer att de kan ta emot 20–25 praktikanter utan specialkompetens. Nu kommer vi till det spännande.

De kan ta emot 3 000 personer som kan sysselsättas med kartering under en sexmånadersperiod om kommunerna organiserar praktikarbetet och tar arbetsmiljöansvaret. Då är man beredd att stödja verksamheten. Det kommer att krävas en månads handledning, mer än 200 miljoner i handledarstöd och materialstöd.

Ser arbetsmarknadsministern några undanträngningseffekter av detta?

Anf. 80 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Grunden för hela Lyftsatsningen är naturligtvis att vi under förra året såg att det blev många nya arbetslösa i spåren av finans-

krisen. Vår utgångspunkt är att aktivitet alltid är bättre än passivitet. Dessa personer är fortfarande arbetslösa, men deras möjligheter att komma tillbaka till arbetsmarknaden ökar om man behåller kontakten.

Att så många som möjligt får den här möjligheten bygger på att kommunerna tar sitt ansvar, att myndigheterna tar sitt ansvar och att man hittar samarbetsformer. Det har Arbetsförmedlingen haft som huvuduppdrag med Lasse Stjernkvist som Lyftgeneral.

Arbetet pågår och har inte redovisats av Arbetsförmedlingen än. Vi är heller inte klara med de statliga myndigheterna ännu. Jag utgår ifrån att man kommer att göra sitt yttersta för att hitta möjligheter till detta.

Jag bedömer inte att det ska bli undanträngningseffekter av kortare tider av Lyftinsatser.

Anf. 81 GREGER TIDLUND (s):

Herr talman! Undanträngningseffekter eller inte. Man beräknar en månads handledning. Man beräknar att en månads handledning kostar ungefär 1 500 kronor per dag gånger 3 000 personer som under en sexmånadsperiod skulle sysselsättas med att mäta upp 25 000 avrinningsområden och 10 000 sjöar. Jag kommer från de tusen sjöarnas landskap Sörmland. Många båtar kommer att gå åt för att klara detta.

Jag frågar igen: Är arbetsmarknadsministern villig att stödja det här projektet som SMHI har tagit fram med 3 000 ungdomar? Är arbetsmarknadsministern även villig att öka möjligheten för kommunerna att få mer handledarpengar än de 200 miljoner som är avsatta? Det kommer inte att räcka. Det kan vem som helst förstå när man ser att 20 000 personer ska ut på praktikplatser på myndigheter och i kommuner.

Anf. 82 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Som Greger Tidlund så klokt påpekar har vi just sett till att det finns 200 miljoner kronor till Arbetsförmedlingens förfogande som handledarstöd. Det är naturligtvis bra.

Som det har varit tidigare och som vi kan se framför oss att det kan bli måste både kommuner och myndigheter hjälpa till att organisera och se till att det här blir gjort på rätt sätt. Det ska naturligtvis också ske i samråd med parterna på respektive myndighet.

Jag utgår från att alla försöker ta det ansvar som vi gemensamt måste axla för att bibringa de arbetslösa den hjälp de behöver för att behålla kontakten med arbetsmarknaden. Exakt hur det upplägget ska se ut ska jag inte styra. Det bygger på överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och respektive kommun och mellan myndigheterna och deras möjlighet att ta emot ”lyftare”.

Jag utgår ifrån att man kommer att göra det på bästa sätt. Exakt hur det kommer att bli i slutänden vet vi inte i dagsläget. Jag hoppas på allas benägna bistånd.

Satsningen på Skapande skola

Anf. 83 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Man lär sig mycket på en frågestund i riksdagen.

Jag vill ställa en fråga till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth.

Min fråga gäller Skapande skola, den satsning som alliansregeringen sjösatte för några år sedan och som riktar sig till skolan och eleverna för att de ska få kultur som en integrerad del i sin undervisning.

Efter årsskiftet har satsningen utökats till elever i årskurserna 4–6, så nu är årskurserna 4–7 aktuella.

Jag undrar om ministern har information att ge om hur det har gått i den senaste ansökningsomgången.

Anf. 84 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Som Cecilia Magnusson sade har Skapande skola varit en viktig del i regeringens politik för att fler barn och unga ska kunna ta del av kultur. Det här är ju ingen tillfällig satsning utan en långsiktig reform. Redan från början, 2008, var intresset stort från kommunerna och skolorna.

Av de sista siffrorna från Kulturrådet, som svarar för ansökningar och kontakter med skolor och kommuner, kan vi se att 97 procent av alla kommuner har sökt pengar från Skapande skola.

Engagemanget och intresset är stort. Något som är roligt är att flera friskolor har sökt. Där var det tidigare inte så många. Det kan bero på att informationen inte helt hade nått ut. Även de har nu ökat insatserna.

Anf. 85 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Det är mycket spännande. Det ska bli roligt att följa detta.

Kulturministern sade att det är en långsiktig satsning. Vet kulturministern om vi vid ett eventuellt maktskifte får behålla Skapande skola i den tappning som har börjat så bra?

Anf. 86 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Det står ju skrivet i stjärnorna. Oppositionen är inte helt enig. Miljöpartiet är emot Skapande skola, vilket jag tycker är väldigt sorgligt med tanke på den enorma entusiasm som lärare och elever har tagit emot detta med.

Det har också inneburit att många konstnärer, författare, dansare, skulptörer och filmare har fått möjlighet att möta den nya publik som växer upp.

Det är otroligt viktigt. Den kreativitet som finns i kulturen är en av de främsta konkurrensfördelar vi kommer att ha. Albert Einstein har en gång sagt: Fantasi kommer att bli viktigare än kunskap.

Snusexporten och WHO:s ramkonvention om tobak

Anf. 87 GUNVOR GERICSON (mp):

Herr talman! Min fråga går till folkhälsominister Maria Larsson.

År 2005 ratificerade Sverige Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobak – numera undertecknad av 161 länder. Konventionen har kommit till i syfte att fortlöpande och kraftigt minska tobaksbruket i världen. Miljöpartiet tycker att det är bra att Sverige har ratificerat denna konvention.

Regeringen driver samtidigt på för att Sverige av handelsskäl ska få exportera snus till EU:s medlemsländer. Tobaksbruk är som bekant starkt beroendeframkallande. Rökning ligger högst på tio-i-topp-listan över riskfaktorer som gör oss sjuka.

Anser Maria Larsson att handelsministrarnas agerande när det gäller att få sälja mer snus är förenligt med konventionen att kraftigt minska tobaksbruket i världen?

Anf. 88 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Tack för frågan. Det är den andra snusfrågan i dag. Redan i den första snusfrågan markerade vi tobakens farlighet – rökningens i synnerhet, men också snusets.

En samfällid forskning säger så. Det är också grunden för att ramkonventionen har kommit till. Man ska minimera tobaksbruket världen över eftersom det är en påtaglig hälsorisk.

Därför arbetar vi aktivt med drogförebyggande arbete när det gäller tobak i vårt eget land och i EU-kretsen.

Den fria rörligheten är också tillämplig i EU-kretsen. Det är närmast den aspekten som har anförts av handelsministern, nämligen att det ska vara lika villkor för produkter av likartad karaktär inom samma union.

Det handlar alltså både om detta och om folkhälsoaspekten som är viktig att påtala och där det också finns en samsyn mellan EU:s länder om vikten av att bringa ned tobaksbruket, vilket Sverige i allra högsta grad bidrar till.

Anf. 89 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det är bra att vi delar synen på att snuset är ett problem och att det är en myt att snuset har bidragit till en minskning av tobaksrökningen.

I Sverige är det ungefär 5 procent som har blivit hjälpta av snus för att sluta röka. Det är lite. Som Maria Larsson påpekade i ett tidigare inlägg är det få som nyrekryteras som snusare. Tidigare ökade antalet nya snusare.

Ska jag uppfatta svaret som att den fria rörligheten står över hälsoeffekter enligt regeringens sätt att se på detta? Det är i så fall högst beklagligt att ramkonventionen om tobak inte har större betydelse. Hur kan det då vara förenligt att få en ökad användning samtidigt som man enligt ramkonventionen ska minska tobaksbruket i världen kraftigt?

Anf. 90 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag kan försäkra Gunvor G Ericson att vi aktivt inom ramen för EU-samarbetet gemensamt försöker nedbringa tobaksbruket i medlemskretsen. Jag kan också glädja Gunvor G Ericson med – vilket hon säkert känner till – att vi i Sverige ligger lågt när det gäller tobaksbruket. Vi har minst antal rökare procentuellt sett i vårt land, vilket vi ska vara glada för och vilket säkert också bidrar till den goda folkhälsa som vi har. Därvidlag råder det ingen tveksamhet om att detta är ett gemensamt uppdrag och ett gemensamt mål.

Men vi kan också konstatera att de rökfria tobaksprodukterna behandlas något olika. En del kan transporteras mellan EU-länder och andra

inte. Det är det som den andra frågan gäller. Lika villkor inom EU-kretsen är också, som sagt, en av de grundläggande pelarna.

Anf. 91 TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund med regeringen avslutad. Vi tackar deltagande statsråd och ledamöter.

6 § (forts. från 4 §) Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring (forts. SKU30)

Anf. 92 ULF BERG (m):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande 30 och avslag på samtliga motioner.

Sedan tänkte jag göra som han som biktade sig före brottet. Jag ber om ursäkt för att jag blir lite mer långrandig än den tid som jag har anmält.

När det gäller betänkandets punkt 1 om skatte- och avgiftskontroll kanske det finns anledning att se lite utanför Sveriges gränser vad som har hänt i vår omvärld. Det är nog ingen tvekan om att det är den globala krisen tillsammans med en alliansregering som kan och vill genomföra förändringar som har gjort det möjligt att förbättra den internationella skattekontrollen.

Vi har här i riksdagen bifallit flera avtal gällande informationsutbyte med andra nationer, även om alla förvånande nog inte har skett i enighet eftersom Socialdemokraterna i ett par fall haft reservationer. Men avtalen är nu godkända, och vi vet att fler är på väg till kammaren. Förhoppningsvis kan vi i politisk enighet bifalla kommande avtal.

Vi brukar använda summan 130 miljarder kronor som summan av skattefele. En del av den summan handlar om slarv och okunskap, men det mesta handlar om uppsåt. Den summan framkom vid en utvärdering efter tolv år av socialdemokratiskt regeringsinnehav. Det vore intressant att ta del av vilken summa som kan vara aktuell i dag. I den summan ingår allt från svarta hantverksjobb till mycket avancerade skatteupplägg som har bara ett uppsåt, och det är att kringgå lagar och undkomma skatt.

Herr talman! Det finns olika möjligheter att komma till rätta med skattefelet, även om det är en utopi att man skulle få bort alla fel. Ett sätt är att öka kontrollen och möjligheterna till kontroll. Personalliggare är ett instrument. Det är intressant att konstatera att lönerna i restaurangbranschen under perioden 2007–2008 ökade med mellan 1 och 1 ½ miljard kronor. När kassaregistren nu är under införande kommer vi säkert att få se ytterligare miljoner strömma in till statskassan.

Men det kanske viktigaste är att företagen kan konkurrera på samma villkor. Det är skickliga företagare tillsammans med duktig personal som ska överleva i den marknadsekonomi som vi är många som tror på. Det är ingen tvekan om att oseriösa företagare har trängt undan dem som försökt hålla sig till det regelsystem som denna kammare har beslutat om. Ser man exempelvis undersökningar om vad dagens rätt kostar kan man på vissa håll se rena fantasipriser. Skulle jag vara i Skatteverkets kläder skulle jag genast genomföra kontroller.

I min roll som polis, även om det var för många år sedan, har jag deltagit i ett flertal kontroller. En av de mer minnesvärda var att räkna pizzakartonger i en veckas tid tillsammans med Skatteverket. Vi kunde då se att ungefär hälften av dagskassan aldrig hamnade i kassaapparaten. Jag har även sett dörrvärdar på restauranger arbeta under lång tid, och vid kontroll uppger de att det är första kvällen på det nya jobbet. Det behövs ingen större intelligens än den hos poliserna Kling och Klang för att lista ut att det finns svarta pengar i omlopp. Det är viktigt att slå fast att vi i Alliansen kommer att fortsätta arbeta med att försvåra för ekonomiska brottslingar.

Herr talman! Ett ökat antal kontroller är ett sätt, men man kan också sänka skattetrösklarna eller skattekilarna, som de också brukar benämnas. Om förtjänsten är stor för båda parter genom att undvika skatt ökar naturligtvis risken att finansminister Anders Borgs fögderi inte får del av de skatter som rätteligen ska komma in till statskassan. Ett tydligt exempel på att bekämpa detta skattefusk är införandet av RUT- och ROT-avdragen som leder till att de allra flesta vill få jobben utförda vitt. Det som är bra är att reformen troligen inte kostar något för statskassan eftersom kostnaden uppvägs av de skatter som kommer in. Det finns anledning att återkomma till detta när fler studier gjorts för att se de verkliga effekterna.

För oss moderater är det ingen tvekan om att RUT- och ROT-avdragen har införts främst för att bekämpa svartarbete. Vi kan se åtskilliga vittnesmål om att arbetslösa får vita jobb och där de anställda får drägliga förhållanden och en arbetsgivare som betalar in pensionsavgifter och andra arbetsgivaravgifter. Vita jobb ger på sikt färre som behöver garantipension. Nu vill jag påpeka att det i de allra flesta fall finns helt legala skäl till att garantipension utbetalas. Många kvinnor finns i den gruppen efter att ha arbetat i hemmet, vilket var vanligt förr. Nu finns RUT- och ROT-avdrag som gör att dubbelarbetande får det lättare att få livspusslet att gå ihop.

Men det tycker de rödgröna är en felaktig politik. Vem är egentligen förlorare på RUT- och ROT-avdrag mer än den ekonomiska brottsligheten? Hur i hela friden kan man komma fram till ett så dumt förslag som att skrota dessa möjligheter att skapa seriösa företag, ge anställda trygghet och de förmåner de ska ha samt ge kunderna ett betydligt drägligare liv? Vi kan redan nu utlova att dessa grupper kommer att fortsätta att vara vinnare vid en valseger för Alliansen. Det enda som kan sägas om de rödgrönas förslag är att det är bra att de där är tydliga med att både RUT- och ROT-avdraget ska avskaffas vid en valvinst.

Herr talman! Jag skulle också vilja peka på behovet av att regeringen följer utvecklingen inom kassaregisterbranschen. Det finns konkurrensskäl att hela tiden följa om nuvarande undantag kan upphöra eller förändras. Det känns nog inte alltid som likhet inför lagen om blomsterhandlaren med sin fasta lokal behöver ett godkänt kassaregister, medan handlaren på torget eller i tillfälliga lokaler invid den förstnämnda handlaren inte behöver ett godkänt kassaregister. Det finns skäl att anta att det finns en del som tar chansen att undkomma skatt när det är mycket svårt att kontrollera verksamheten. Det kommer, som jag tidigare har sagt, att riskera att seriösa företagare slås ut eftersom den ena kan ha kontoret så att säga på fickan.

Herr talman! Jag ska vara ärlig och säga att en av reservationerna inte alls är så allvarlig. Det som där sägs är i stället ett bra påpekande. Jag tänker på Marie Engströms reservation om inbetalning på fel skattekonto. Det känns naturligtvis helt tokigt att ett företag som betalar in pengar på fel skattekonto ska kunna se sina pengar gå förlorade. Detta inträffar om inbetalning sker till ett skattekonto som tillhör ett företag på obestånd.

Det som gör att det inte finns anledning att tillmötesgå motionärerna är att det nu kommit ett domstolsutslag som gett inbetalaren rätt. Domen säger att Skatteverket ska återbetala de till felaktigt skattekonto inbetalade pengarna. Jag hoppas att domstolarna finner att ingen lagändring behövs.

Jag instämmer i vad reservanten uttrycker ifall nya domar skulle gå i motsatt riktning och döma till Skatteverkets fördel. Till dess finns det ingen anledning att genomföra förändringar. Samtidigt kan jag beklaga det trassel som en del företagare hamnar i eftersom ett oklart rättsläge råder.

Herr talman! Utskottet avstyrker även den moderata motionen om skatteflyktslagens avskaffande. Den lagen borde enligt mitt förmenande avskaffas, men innan detta kan ske måste noggranna analyser göras. Det är intressant att ta del av reservationen där de rödgröna tvingas medge att alliansregeringen i två fall täppt till hål. Enligt reservationen kunde inte skatteflyktslagen tillgripas.

Detta visar att en väl genomtänkt och tydlig lagstiftning är att föredra framför generalklausuler som ska fånga något som man inte vet vad det är. Ingen vill att det ska bli fritt fram för avancerad skatteplanering som har som enda uppgift att undvika skatt och där förfarandet som sådant helt saknar affärsmässighet.

Herr talman! Fler motioner skulle kunna nämnas. Jag har valt att främst lyfta fram de motioner där Alliansen och oppositionen inte har samma uppfattning. Vi får hoppas att motionärerna har bättre framgång nästa år – detta sagt även om en del av motionerna kanske inte borde skrivas!

Anf. 93 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag har några frågor till Ulf Berg och börjar med vad Ulf Berg sade på slutet eftersom han där tog upp min reservation om inbetalning på fel skattekonto.

Staten har ju överklagat det domslut som skulle vara till skattebetalarens fördel. Staten överklagade domslutet efter cirka en vecka. Det kan bli en lång process, och hur långt den kommer att gå vet man inte.

Vi ska också komma ihåg att prövningen nu sker inom ramen för civilrättsliga regler. Det finns inte någonting i skattebetalningslagen och inte heller i förordningen, som jag sade i mitt anförande, som reglerar den här typen av frågor. I svaret på min motion skriver ni själva att ni antar att regeringen beaktar detta när man ser över Skatteförfarandeutredningens förslag.

Tror Ulf Berg verkligen att det räcker med det ni skriver i betänkan-det? Jag uppfattar att i varje fall Moderaterna också tycker att frågan är viktig. Det känns dock som att frågan dras i långbänk, att vi bara säger att vi inväntar ett domslut som egentligen inte ens rör de lagar som omfattar betalning av skatt till ett skattekonto.

Helt snabbt vill jag slutligen ställa en fråga om personalliggare och möjligheten att göra oanmälda besök: När kommer majoriteten att utöka de möjligheterna?

Anf. 94 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! När det gäller detta med skattekonto hamnar ibland lagstiftningsfrågor i domstolar just för att det ska tydliggöras var gränser går. Jag är den förste att instämma i Marie Engströms synpunkter om det beklagliga i sammanhanget.

Som jag sade i mitt anförande sitter någonstans ett antal företagare som tycker att det är allt annat än roligt att hamna i att vara de som driver frågan. Det hela är olyckligt. Jag hoppas att det kommer till ett snabbt avgörande.

Vi har ingen rätt att vare sig tycka eller tänka när det gäller vad Skatteverket ska göra i sådana här frågor. De är ju en egen myndighet. Men vi kan väl vara överens om att om du, Marie Engström, och jag felaktigt fick 1 miljard kronor inbetalade på det egna kontot och vi använde 1 krona av det skulle någon myndighet ganska kvickt knacka på och se till att både det ena och det andra hände. Vid en sådan jämförelse tycker man helt klart att det känns lite konstigt; det är jag den förste att hålla med om.

Det är riktigt att det har varit väldigt effektivt att ha personalliggare, speciellt inom restaurangbranschen, så det är klart att det finns all anledning att gå vidare med detta. Men det gäller också att se om det går att hitta andra sätt. Ett sätt att gå från svarta jobb till vita jobb kan vara att minska skatteklår och sänka skattetrösklar exempelvis via RUT och liknande. Risken finns dock alltid att det blir mer administration. Vare sig Marie Engström eller jag vill väl belasta företagare med det. Samtidigt tror jag att vi är helt överens om att också de företagare som ser att det är oseriösa företagare som går vinnande ur sådana här situationer är för en ökad administration ifall det kan göra att de seriösa företagarna klarar konkurrensen.

Anf. 95 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Detta med att göra svarta jobb vita tycker jag fick en lite annan innebörd när vi för en vecka sedan fick höra om de många företag i den så kallade hemtjänstbranschen som fått påpekanden från Skatteverket efter den granskning som gjorts. Mer än hälften av de granskade företagen fick påpekanden när det uppenbarligen inte stod rätt till. Det manar till lite eftertanke. Det är ju ni som just när det gäller hemtjänstbranschen väldigt mycket använder detta med att göra svarta jobb vita.

Anledningen till min fråga om personalliggare är att sådana inneburit att svarta jobb faktiskt blivit vita – 4 000–6 000 jobb skriver ni i betänkandet. Det är det viktigt att ta fasta på. Därför ställde jag frågan: När kommer vi att utvidga kraven på att ha personalliggare och när kommer Skatteverket att få ökade möjligheter att göra oanmälda kontrollbesök? Man ska inte behöva ringa en vecka innan och tala om att man är på väg.

Vidare gäller det Skatteverkets situation och i varje fall en kommentar från majoritetens sida till en situation som i dag närmast verkar vara akut. Situationen har sin upprinnelse i att Skatteverket har fått så mycket

*Allmänna motioner
om taxering,
skattebetalning
och folkbokföring*

mer att göra men inte fått extra resurser för att kunna genomföra alla de regeländringar på skatteområdet som majoriteten gett upphov till.

Allra sist när tio sekunder av talartiden återstår: Poängen med min reservation om inbetalning till fel skattekonto är att allt som rör inbetalningar till skattekonto bör regleras i skattebetalningslagen. Så är det inte i dag.

Anf. 96 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Beträffande det sistnämnda kan man väl avvakta utredningens betänkande. Också jag hoppas att det blir tydligare så att man slipper sådana här processer. Där är vi överens.

När det gäller Skatteverket kan man numera hoppas på väldigt goda kontakter med Finansdepartementet, med tanke på den nye generaldirektören. Har han suttit på den ena sidan och fått en felaktig budget rättar det nog till sig. Men inte heller det ska vi nog djupare gå in på. Också för mig var det där nya uppgifter när jag tidigare i dag hörde om det.

Oanmälda besök är naturligtvis ett viktigt instrument. Det kan man se exempelvis när det gäller den nya lagen om kassaregister. Det är mycket viktigt att Skatteverket följer upp och liksom gör provköp. Man har ju fått höra: Det är bara att se till att inte slå in i kassan. Men det kommer att kosta 10 000 kronor om man inte slår in i kassan och erbjuder ett kvitto. Jag tror att det där kommer att vara väldigt effektivt.

Sedan har vi detta med svarta jobb som blir vita. Någonstans verkar de rödgröna inte tro att det finns svarta jobb. Men samtidigt framhåller man väldigt ofta de 130 miljarderna.

När det gäller RUT och Almega hittade jag någonting på nätet i dag där det klart står att exempelvis Konjunkturinstitutet har räknat ut att det här med hushållsnära tjänster går jämnt ut när det är 10 000 nya jobb. Riksdagens utredningstjänst har också konstaterat att man har passerat denna punkt. Det är alltså så att de rödgrönas ansvar för att driva en del av verksamheten in i en svart sektor beror på att skattekilarna, skatte-trösklarna, är så höga. Ju lägre skattesystem vi har i ett land, desto mindre blir förtjänsten av att jobba svart.

Anf. 97 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Vi pratar om stora pengar – 130–140 miljarder. Det skulle både du och jag kunna göra ganska mycket av, Ulf Berg.

Ulf Berg sade här att ett bra sätt att komma åt svarta jobb och skattefusk är att öka kontrollen. Där är vi helt överens, men vi upplever att vi har väldigt olika ambitionsnivå. Det är kanske lite för mycket prat och lite för lite verkstad från er sida.

Om vi tittar på det som vi har fått veta i dag, att Skatteverkets nye generaldirektör behöver 400 miljoner till, kan vi konstatera att det inte är en nyhet, som Ulf Berg sade. Redan i höstas hade vi nämligen besök från den förre generaldirektören på Skatteverket. Han besökte skatteutskottet, och redan då talade han om att det var svårt med ekonomin och att man om man inte fick ytterligare resurser skulle riskera att behöva minska personalen med ytterligare 500 personer. Vi ska komma ihåg att man sedan den borgerliga regeringen tog över 2006 redan har 840 färre personer på Skatteverket.

Då kan man givetvis ställa sig frågan om detta har prioriterats. Är det en fråga som är viktig för Alliansen? Självklart är det så att man om man ska kunna komma åt det stora skattefusket och svartjobben också måste ge resurser. Man kan inte göra tvärtom.

Anf. 98 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Jag kan börja med att konstatera att dessa 130 miljarder presenterades ganska tidigt under den här mandatperioden, och det var en analys av tidigare regeringar. Då måste man väl ändå säga att det inte var någon verkstad alls på den tiden. Det måste ju bli slutsatsen, eftersom det är 130 miljarder. Det var också det jag sade i mitt anförande: Det vore intressant att få dagsfärska uppgifter på hur mycket det är och om man kan se att detta går åt rätt håll med ett sänkt skattetryck.

När det gäller statliga myndigheter tror jag att jag kan likna det vid att vara kommunalråd med olika förvaltningar. Under mina fyra år som kommunalråd i Avesta träffade jag inte på någon som uppsökte kommunalrådet och ansåg sig ha för mycket pengar. Det tror jag är en otroligt sällsynt förekommande företeelse i kommuner, landsting och stat. Det kan hända att det händer, men det får nog betecknas som undantag.

Det är klart att det många gånger är lättare att begära mer pengar än att kanske ta de nödvändiga beslut man måste ta. Regeringen har dock, som sagt, tillsyn över detta, och myndigheter ska leva sitt liv efter regleringsbrev och annat, så vi ska väl inte gå in på detaljerna där. Jag är dock säker på att det om regeringen delar Skatteverkets syn på att det behövs mer pengar är någonting som kommer i vårpropositionen. Det har jag dock ingen som helst insyn i, utan vi får ge oss till fåls i cirka en månad till.

Det intressanta är ändå att konstatera att Alliansen och alliansregeringen har gjort väldigt mycket, när det gäller både personalliggare och kassaregister. Vi är dock fullständigt överens om att det finns betydligt fler steg att ta i det här jobbet.

Anf. 99 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Ulf Berg hänvisar till vad som hände innan ni kom till makten 2006. Jag kan påminna om att vi redan då tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet hade ett ganska långtgående program omkring skattefusk. Delar av det ni nu har genomfört fanns med i detta program, och där fanns också andra saker som man mycket väl hade kunnat snabba på med.

Vi vet att både byggbranschen och taxibranschen själva har försökt sanera svartjobben och lagt fram kraftfulla åtgärdsprogram som man faktiskt skulle kunna ha visat ambition att genomföra. Om ni inte lyssnar på oss kanske det hade varit klädsamt att lyssna på dem. Det är nämligen positivt när branscherna själva tar tag i sådana här frågor.

Jag tycker att detta talar sitt tydliga språk. Det är inte så att det från Alliansens sida har satsats på att ge Skatteverket och andra myndigheter möjligheter att bekämpa skattefusk. Som jag sade har man minskat personal. Man är i dag ca 10 000; man har minskat med 840. Man har inte tagit bort de pengar vi avsatte för att kunna satsa ytterligare på skattefuskbekämpning, och inte nog med det – man har lagt på andra arbets-

uppgifter, som inte handlar om kontroll. I dag har Skatteverket en hel del jobb med att betala ut skattebidrag när det gäller RUT och ROT.

Det lät lovande att vi kanske kan se pengar i vårpropositionen. Ulf Berg får gärna utveckla det om han vill.

Anf. 100 Ulf BERG (m) replik:

Herr talman! Låt mig först fundera lite över om det är bättre att ha hundra kontrollanter på Skatteverket – det är nämligen ungefär vad ert budgetpåslag räcker till – eller om det kan vara så att det är bättre att ha flera miljoner kontrollanter. Jag tror att det är mycket bättre att ha flera miljoner kontrollanter.

Den som tar ett ROT- eller RUT-avdrag är väldigt mån om att få skatterabatten. Det är säkert därför Skatteverket nu också har betydligt enklare att följa hur olika strömmar går i ekonomin och kan gå in och göra kontroller och verkligen se det som betalas ut. Man vet nämligen att det när man betalar ut finns en faktura på motsvarande när det gäller arbete och liknande. Detta måste underlätta väldigt mycket mer än att ha hundra nya kontrollanter.

Det är som jag har sagt ett antal gånger: Ibland kanske man bara ska fundera över vad vi kan göra för att se till att skatteklilar och skatte-trösklar sänks. Om de sänks kanske betydligt fler kommer över den där tröskeln och inser att det faktiskt är lika bra att få jobbet gjort vitt. Tar man ROT som ett bra exempel får man försäkringstrygghet. Jobbet har en garanti – jag tror att den är på tio år – och så vidare, till skillnad från när Kalle Svart är ute. När han rundar grindstolpen har garantin upphört.

Det är alltså ett synsätt jag tror skiljer oss åt. Det kan man också se på motionerna. Det är mycket ropen skalla – kontroll av alla över era motioner, medan vi har ett helt annat synsätt, som bygger på sänkta skatter och annat som gör att vi får en automatik i att folk vill göra saker vitt.

Anf. 101 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Detta betänkande hanterar motioner som berör svartjobb, en företeelse som har förekommit i många år och som vi på senare tid har satt in åtgärder emot.

Jag konstaterar att det inte råder några delade meningar om målet med arbetet mot svartjobb. Exempel på åtgärder som har införts är, som har nämnts här tidigare, personalliggare inom restaurang- och frisörbranschen, införandet av en omvänd momsskyldighet inom byggbranschen och införande av certifierade kassaregister.

Andra åtgärder är införande av ROT och RUT, som har debatterats ofta och länge i den här kammaren och som också bidragit till att tvätta svarta pengar vita. Inte minst visade det sig när den förra regeringen införde ROT-avdragen, som vi väl kommer ihåg.

Åtgärder mot räntesnurren som regeringen vidtog för något år sedan har redan minskat skattebortfallet med ungefär 7 miljarder kronor. Det förvånar en del att regeringen inte gjorde någonting åt detta tidigare, för det problemet var knappast någonting nytt då.

Regeringen har dessutom förhindrat skatteflykt i samband med fastighetsförsäljning som har varit en uppmärksam del i denna bekämpning av svarta pengar, det som i folkmun fått namnet Pandoras ask och som omfattar enorma skattebortfall. Jag vet att Hyresgästföreningen tog

upp de här frågorna redan under förra perioden med dåvarande regering. Jag kan konstatera att denna så kallade Pandoras ask är stängd, den möjligheten finns inte längre.

Herr talman! Aldrig förr har så många internationella överenskommelser träffats för att komma åt skatteflykt som nu. Givetvis har finanskrisen varit pådrivande. Det är ändå ett viktigt steg för att minska förekomsten av svart ekonomi.

Ett positivt inslag i arbetet med att komma åt svartjobben är byggbranschens arbete tillsammans med fackförbunden som här har visat en väldigt stark inställning. Det är ett bra initiativ som borde följas av många andra sektorer.

Till stor del handlar det om de seriösa företagens överlevnad eller inte. Det är viktigt att besluta om och verkställa de här åtgärderna, självklart, så snabbt som möjligt.

Vi kan vidare konstatera att Vägtrafikregisterutredningen kommer att redovisa sitt arbete under året där fuskets inom taxibranschen hanteras mer konkret. Här har Skatteverket tidigare gjort insatser för att komma åt skattesmitare.

Herr talman! Andra områden som behandlas i betänkandet är exempelvis förlängning av företagets redovisningsperiod, vilket har förbättrat likviditeten för de ofta väldigt små företagen. Åtgärderna är en del i syftet att minska den administrativa bördan för företagare.

Beträffande kravet på att alltmer synliggöra skatter är det viktigt att framhålla den enskildes rätt att se hela kostnaden för det arbete hon eller han gör. Vi är många som har motionerat inom det ämnesområdet. Att däremot betala ut hela lönesumman till den enskilde och att varje individ skulle erlægga sin skatt vore väl att gå för långt, enligt vår uppfattning. Förmodligen skulle det innebära en ökad belastning på kronofogden.

Herr talman! En fråga som jag blivit uppmärksam på och i det närmaste nedringd kring är skattetilläggen och hur Skatteverket agerar i samband med att dessa ska tas ut. Här finns uppenbarligen en hel del ytterligare att göra. Därför är det viktigt beträffande skattetillägget att framhålla utskottets syn, att den utredning som nu pågår ska tydliggöra skillnaden vid beräkning av skattetillägg mellan förseelser som har sin grund i uppsåt och förseelser som är förorsakade av sjukdom eller annat som har varit svårt att påverka för den enskilde.

Jag ser fram emot utredningens förslag på detta område.

Herr talman! Med dessa kommentarer yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga motioner.

Anf. 102 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Åke Sandström berömmar här bland annat byggbranschen för att de i samverkan med fack och arbetsgivare försökt sanera i branschen, och det är vi överens om. Men varför tar det sådan tid? Vad har ni väntat på? Byggbranschen har själv ställt krav på och argumenterat för legitimitetsplikt, närvaroredovisning, krav på underleverantörer, på entreprenadavdrag, månatliga redovisningar på individnivå till Skatteverket med mera. Taxiförbundet har krävt att man ska ha obligatoriska taxametertömningar i godkända redovisningscentraler. Det fanns redan hösten 2006, med dåvarande regering, en lagrådsremiss färdig för taxi-branschen. När den borgerliga regeringen kom till försvann den.

Frågan till Åke Sandström är: Varför har ni inte agerat i enlighet med åtgärdsprogrammen för att få bort de oseriösa företagen och få rimliga och konkurrensmässiga villkor med sjysta företag? Jag har svårt att se hindren, och jag skulle vilja ha svar på vad ni väntar på.

Anf. 103 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Som jag sade är vi överens om målet i det här arbetet. För oss som lagstiftare är det svårt att i alla lägen rå på och veta om alla detaljer vid upplägget av de olika insatser som ska göras. Jag tror att det är svårt att påverka det.

Som jag nämnde arbetar en utredning nu inom taxibranschen. Självklart är det viktigt att det kommer i gång. Jag har ingen annan mening där.

Det som också är viktigt är att det måste finnas en rättssäkerhet och en likhet inför lagen som gör att det kanske inte är så enkelt i alla lägen att skynda på. Vid den här typen av direkta kontrollåtgärder är det viktigt att det blir bra, rätt och rättssäkert, kanske viktigare än att det går väldigt snabbt.

Anf. 104 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Vi kan väl konstatera att vi har olika ambitioner, som jag sade i mitt inledningsanförande, när det gäller snabbhet och metoder. Ni har prioriterat annat. Ni har prioriterat att göra svarta jobb vita inom hushållsnära tjänster. Det ser vi nu. Enligt en artikel i Aftonbladet den 10 mars blev det kanske inte så rent. Man har kollat 56 företag, och bara bland dem har det varit 8 miljoner i uteblivna skatteintäkter. Ni har inte prioriterat den här frågan utan valt att satsa på andra åtgärder.

De åtgärdsprogram som både byggbranschen och taxibranschen har tagit fram har man jobbat med under många år och gjort uppvaktningar om. Från vår sida har det varit klart att vi tyckt att det har varit effektiva metoder.

Vi väntar på att det ska hända något i de här frågorna.

Anf. 105 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Färgen svart är svart i alla lägen. Det finns ingen annan nyans. Det är svart eller vitt, och jag menar att det är viktigt att bekämpa svartjobb var helst det förekommer. Vi har konstaterat att det inte är så enkelt att genomföra det här i praktiken. Det krävs ordentliga underlag. Som sagt pågår det en utredning vad gäller taxis speciella situation.

Jag är efter en hel del insikt i branschen alldeles klar över att ROT-avdraget betyder väldigt mycket på det här området. Det medför ett ökat skattekraftsunderlag som helt klart har varit positivt för hela det skatteområde som vi talar om.

Jag har ingen annan mening än att arbetet ska påskyndas. Att det här skulle vara ett bortprioriterat område ställer jag däremot inte upp på. Arbetet ska fortsätta och ska gå så snabbt det är möjligt.

Anf. 106 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! I utskottets betänkande skriver majoriteten att man tycker att det görs väldigt mycket aktivt arbete på olika fronter för att

komma till rätta med skattefusk och svartarbete. Jag noterar samtidigt att man här under debatten tror att Skatteverket kommer att klara det här uppdraget framöver.

I dag har Skatteverkets generaldirektör emellertid lämnat en rapport som ger en mycket alarmerande redovisning av läget för Skatteverket. Man talar om en handlingsplan med anledning av den ansträngda ekonomin. Jag har också noterat under debatten här att det har framförts från den borgerliga delen att det här delvis är en nyhet. Jag vill bara påminna om att sedan 2007 till 2009 har Skatteverket reducerat antalet anställda med 840 årsarbetare, och den avgående generaldirektören sade den 20 oktober när han besökte skatteutskottet att det i år var närmare 500 årsarbetare som skulle lämna verket.

Nu säger den nytillträdde generaldirektören att inom de kommande fem åren kommer 2 250 personer att få lämna myndigheten, ungefär 20 procent av de anställda, om det inte ges ett ekonomiskt tillskott på 400 miljoner kronor per år. Det är ganska radikala grepp som krävs för att Skatteverket ska klara sitt uppdrag. Man redovisar också att skattefusket eller skattefelet ligger på 130–140 miljarder om året. Det krävs alltså starka åtgärder.

Vi i skatteutskottet, framför allt oppositionen, har inte kunnat ta del av den här redovisningen. Därför kräver vi i dag att skatteutskottet kallar generaldirektören till utskottets nästa sammanträde för att där ge oss en samlad information om läget. Det är viktigt att det sker nu. Vi ska visserligen besöka Skatteverket, men det är efter det att budgeten och de ekonomiska planerna för kommande år är framlagda. Därför bör det ske omgående, och därför vill jag nu passa på att rikta frågan till skatteutskottets ordförande om han vill bejaka en sådan framställan från oppositionen.

Anf. 107 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Det är viktigt att vi lyckas förenkla skattelagstiftningen på ett sådant sätt att behovet av antalet anställda vid Skatteverket kan minska. Det är en process som har varit i gång under ganska lång tid.

Samtidigt finns det verkligen anledning att trycka på att det är viktigt att Skatteverket kan upprätthålla förtroendet för skattelagstiftningen och ha en effektiv kontroll för att kunna beivra olika typer av skatteflykt, bekämpa svartarbete och så vidare. Jag brukar i många olika sammanhang säga att i det avseendet kan varje krona som Skatteverket får i anslag vara mycket väl använd om det leder till de effekterna.

Nu har Skatteverket fått en ny generaldirektör. Han kommer direkt från Finansdepartementet, där han har varit mottagare av Skatteverkets äskanden tidigare. Det är väl bara att notera att det har skett, som ofta sker i samband med byten av verksledning, att en ny verksledning sätter ned foten och pekar på utvecklingsområden och behov av anslag som ligger framöver. Och det är uppenbarligen det som den nye generaldirektören har gjort.

Jag noterar nu Lars Johanssons förslag att vi ska kalla honom till utskottet. Det får vi ta upp vid ett kommande sammanträde.

Anf. 108 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är rimligt att vi bestämmer oss för att kalla generaldirektören till nästa sammanträde, som är nästa vecka, och

*Allmänna motioner
om taxering,
skattebetalning
och folkbokföring*

Prot. 2009/10:90
18 mars

*Allmänna motioner
om taxering,
skattebetalning
och folkbokföring*

att vi inte tar upp frågan då. Därefter är det en plenifri vecka, så det innebär att det skulle bli efter påsk.

Mig veterligt är det så att om fem ledamöter vill att utskottet ska sammanträda måste utskottet också sammanträda, så min framställan kvarstår att vi ska ha mötet så snart som möjligt och att generaldirektören kallas till nästa sammanträde som är på torsdag, om en vecka.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

7 § Försäkrings- och skadeståndsrättsliga frågor

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2009/10:CU17
Försäkrings- och skadeståndsrättsliga frågor.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 10 §.)

Biologisk mångfald

8 § Biologisk mångfald

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU18
Biologisk mångfald.

Anf. 109 BO BERNHARDSSON (s):

Herr talman! ”Biologisk mångfald, eller biodiversitet, är livet på jorden i sin helhet och i alla dess former. Begreppet används ofta för att betona värdet av variationsrikedom hos det levande.”

Dessa meningar har jag hämtat från Naturvårdsverkets hemsida. De låter oss ana att uppgiften att bevara och stoppa förlusten av biologisk mångfald inte är en fråga i den politiska marginalen. Den är, eller borde i alla fall, vara en helt central uppgift, inte bara för miljöpolitiken utan för politiskt handlande över huvud taget.

I det här betänkandet behandlar vi alltså egentligen bara några aspekter av ämnet biologisk mångfald. Diskussionen är i högsta grad närvarande i alla våra betänkanden, vare sig det handlar om allmän naturvård, skogspolitik, jordbruk, havsmiljö och vattenbruk eller klimatpolitik.

Så sent som i förra veckan diskuterade vi i utskottet den gemensamma europeiska strategin för biologisk mångfald. Vi enades då, glädjande nog, om att Sverige måste stödja det mest ambitiösa alternativet av fyra alternativ som har presenterats. Det alternativet innebär att vi ska ”stoppa förlusterna av biologisk mångfald och ekosystemtjänster i EU till 2020 och återställa dem så långt som möjligt samt öka EU:s insatser för att förhindra globala förluster av biologisk mångfald”. Det här förpliktar.

Bakgrunden är att det gamla målet, att stoppa förlusten av biologisk mångfald till 2020, inte kommer att nås. Europa, liksom världen i övrigt,

har skändligen misslyckats. I unionens egna rapporter kan man alltså läsa att förlusterna av biologisk mångfald nu sker i en takt som är hundra till tusen gånger högre än normalt. Orsakerna till detta är överexploatering, ohållbara produktionsmetoder, invasiva arter, föroreningar och klimatförändringar.

Ja, förlusterna av biologisk mångfald, konstaterar unionens tjänstemän i en bakgrundsbeskrivning, kan leda till ett sammanbrott av ekosystem och förlorade ekosystemtjänster, vilket påverkar vårt framtida välstånd. Det sista, att det påverkar vårt framtida välstånd, får väl betraktas som ett understatement.

Vår enighet, manifesterad i förra veckan under överläggningen om EU-strategin, är förpliktande för regeringen och den borgerliga riksdagsmajoriteten och naturligtvis också för oss i oppositionen. Frågan är om man menar allvar med den.

Regeringen lägger snart fram sin miljömålsproposition, och då återkommer vi helt naturligt till ämnet biologisk mångfald. Här har vi dock via medierna fått höra rätt oroande signaler om att regeringen vill sänka kraven för att nå miljömålen eftersom miljömålen så här långt har visat sig svåra att nå. Det är det som har kablats ut.

Men faktum är att flera av miljömålen inte är förhandlingsbara. Det räcker inte att något bromsa hastigheten i förlusten av biologisk mångfald. Den måste stoppas. De arter som slås ut är rimligtvis för alltid borta.

Om uppgiften att förhindra en klimat kollaps på den här planeten verkar svår är det ändå ingen utväg ur dessa problem att i stället formulera uppgiften så att vi *nästan* ska förhindra en klimat kollaps.

Dessa uppgifter är inte förhandlingsbara. Det blir kanske märkligt. Vi får se när propositionen kommer om man löser problemet genom att sänka kraven eller målen.

Herr talman! Det betänkande vi nu behandlar rör några aspekter av området biologisk mångfald. På två områden skulle vi vilja se skärpningar av utskottets ställningstaganden. Det handlar för det första om att vi vill att man ska vidta kraftfulla åtgärder för att stoppa import av illegalt avverkad skog till unionen och till Sverige. Formuleringarna i majoritetens text handlar om att "minimera risker" och att "De föreslagna åtgärderna syftar till att avhålla aktörer från att släppa ut timmer eller trävaror på marknaden – – –".

Vi tycker att det är en lite för tillbakalutad hållning. Illegal avverkning och skövling av skogar är ett jättelikt problem och måste hanteras mer bestämt och med större allvar än som hittills skett inom unionen. Det måste bli ett regelrätt förbud mot införsel och förädling av illegalt avverkat timmer.

Den andra punkten i betänkandet där vi vill se ett mer bestämt agerande från regeringens sida rör skarven, alltså fågelarten. Den kan inte längre med rimliga kriterier som utgångspunkt anses vara utrotningshotad. Vi vill därför att Sverige kräver att skarven ska strykas från listan över hotade fågelarter. Det handlar, som vi ser det, i grund och botten om att medborgarna måste känna respekt för den lista över hotade arter som finns.

Herr talman! Jag står bakom båda reservationerna, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation 1.

(forts. 11 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 mars

TU12 Vissa trafiksäkerhetsfrågor

Punkt 4 (Automatisk hastighetsövervakning samt ägaransvar)

1. utskottet

2. res. 4 (s, mp)

Votering:

145 för utskottet

108 för res. 4

20 avstod

76 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 80 m, 23 c, 22 fp, 18 kd, 1 -

För res. 4: 93 s, 15 mp

Avstod: 20 v

Frånvarande: 36 s, 16 m, 6 c, 6 fp, 6 kd, 2 v, 4 mp

Punkt 6 (Mobiltelefoni)

1. utskottet

2. res. 7 (s)

3. res. 9 (mp)

Förberedande votering:

103 för res. 7

18 för res. 9

161 avstod

67 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Huvudvotering:

146 för utskottet

108 för res. 7

30 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 22 fp, 20 kd, 1 -

För res. 7: 102 s, 6 mp

Avstod: 20 v, 10 mp

Frånvarande: 28 s, 16 m, 6 c, 6 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 10 (Barn i trafiken)

1. utskottet
2. res. 11 (s, v, mp)

Votering:

146 för utskottet

138 för res. 11

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 22 fp, 20 kd, 1 -

För res. 11: 102 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 28 s, 16 m, 6 c, 6 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 15 (NTF:s roll)

1. utskottet
2. res. 16 (s, v, mp)

Votering:

145 för utskottet

138 för res. 16

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 22 fp, 20 kd

För res. 16: 101 s, 20 v, 16 mp, 1 -

Frånvarande: 29 s, 16 m, 6 c, 6 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU10 Museer och utställningar

Punkt 3 (Stillbildsfotografi)

1. utskottet
2. res. 1 (v, s)

Votering:

161 för utskottet

122 för res. 1

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 22 fp, 19 kd, 16 mp, 1 -

För res. 1: 102 s, 20 v

Frånvarande: 28 s, 16 m, 6 c, 6 fp, 5 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 11 (Uppmärksammande av Harald Edelstams insatser)

1. utskottet
2. res. 2 (v, s)

Votering:

159 för utskottet

122 för res. 2

1 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 22 c, 22 fp, 20 kd, 14 mp, 1 -

För res. 2: 102 s, 19 v, 1 mp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 28 s, 16 m, 7 c, 6 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp

Egon Frid (v) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU11 Förenklad behandling

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU13 Högskolan

Punkt 1 (Övergripande högskolefrågor)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

147 för utskottet

137 för res. 1

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 22 fp, 20 kd, 1 mp, 1 -

För res. 1: 102 s, 20 v, 15 mp

Frånvarande: 28 s, 16 m, 6 c, 6 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 3 (Samordningen av högskolepedagogiska frågor)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

146 för utskottet

138 för res. 3

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 22 fp, 20 kd, 1 -

För res. 3: 102 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 28 s, 16 m, 6 c, 6 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 12 (Urval till högskoleutbildning)

1. utskottet
2. res. 16 (s, v, mp)

Votering:

146 för utskottet

138 för res. 16

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 80 m, 23 c, 22 fp, 20 kd

För res. 16: 101 s, 20 v, 16 mp, 1 -

Frånvarande: 28 s, 16 m, 6 c, 6 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Anders Karlsson (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU29 Allmänna motioner om punktskatter

Punkt 1 (Drivmedelsskatt m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

246 för utskottet

22 för res. 1

16 avstod

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 s, 80 m, 23 c, 22 fp, 20 kd, 1 -

För res. 1: 2 s, 20 v

Avstod: 16 mp

Frånvarande: 28 s, 16 m, 6 c, 6 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 7 (Alkoholskatt)

1. utskottet

2. res. 8 (s, v, mp)

Votering:

146 för utskottet

138 för res. 8

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 22 fp, 20 kd, 1 -

För res. 8: 102 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 28 s, 16 m, 6 c, 6 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter
Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU30 Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring

Punkt 1 (Skatte- och avgiftskontroll m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

146 för utskottet

138 för res. 1

65 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 22 fp, 20 kd, 1 -

För res. 1: 102 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 28 s, 16 m, 6 c, 6 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 3 (Inbetalning på fel skattekonto)

1. utskottet
2. res. 2 (v)

Votering:

262 för utskottet

21 för res. 2

66 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 s, 80 m, 23 c, 22 fp, 20 kd, 16 mp, 1 -

För res. 2: 1 s, 20 v

Frånvarande: 29 s, 16 m, 6 c, 6 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU17 Försäkrings- och skadeståndsrättsliga frågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

Biologisk mångfald

11 § (forts. från 8 §) **Biologisk mångfald** (forts. MJU18)

Anf. 110 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Denna debatt behandlar ett fyrtiotal motionsyrkanden från allmänna motionstiden om biologisk mångfald. Det är väl så viktiga förslag som nämns i detta betänkande, men samtidigt kan man konstatera att vi har denna debatt strax före kommande viktiga propositioner som berör biologisk mångfald och som regeringen förhoppningsvis snart kommer att lägga fram om miljömål, skogliga gränser, fiskevårdsområden, älgförvaltning med mera.

Det kan vara bra att repetera vad vi menar med olika begrepp såsom biologisk mångfald. Vi har redan hört Bo Bernhardsson ge en beskrivning. Som det ibland sägs från denna talarstol är repetition all lärdoms

moder. FN:s konvention om biologisk mångfald avser ”variationsrikenheten bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem”.

Man kan notera att begreppet ekosystem ingår i definitionen av biologisk mångfald. Det är så att säga inkluderat i den biologiska mångfalden och ett begrepp som vi nu för tiden ofta använder. Vi studerar ofta den biologiska mångfalden landskapsvis eller möjligen per ekosystem, till exempel den biologiska mångfalden i skogen, i jordbrukslandskapet, i sjöarna och vattendragen respektive havet. I dagens betänkande har vi, fru talman, exempel från de flesta av dessa områden, landskap, ekosystem.

Från Vänsterpartiets sida vill vi i dagens debatt lyfta fram vikten av att den biologiska mångfalden integreras på ett tydligare sätt i jordbrukspolitiken. Så mycket som två tredjedelar av Sveriges rödlistade arter har sin hemvist i de landskap som är formade av jordbruket. Betesmarker, ängar och åkrar bistår med biotoper som är livsnödvändiga för dessa arter.

Dess värre har tillgången på dessa områden minskat i antal i takt med att jordbruket blivit alltmer specialiserat och effektiviserat. I och med användningen av handelsgödsel har djurhållningen slutat att vara nödvändig för gödslingen av jordbruksmarker varför djurhållningen har koncentrerats på färre och större jordbrukare, och många betesmarker växer därför igen.

Produktionen har ökat i och med införseln av konstgödsel och bekämpningsmedel, vilket resulterat i att en miljon hektar åkermark har lagts ned under efterkrigstiden. Även användningen av bekämpningsmedel påverkar många arter negativt.

Om inte jordbruket anpassas till de förutsättningar som finns riskerar vi stora förluster av biologisk mångfald och därmed ekosystemtjänster. Vänsterpartiet anser därför att en politik där jordbruket integreras med miljöpolitiken är nödvändig för att komma till rätta med de negativa effekterna av dagens jordbrukspolitik.

I utskottets svar hänvisas bland annat till uppföljningen av miljömålsarbetet 2009 där det sägs att miljömålet Ett rikt odlingslandskap kan uppnås om åtgärder sätts in. Dock framgår det av samma uppföljning att i stora jordbrukslän som Skåne och Västra Götaland bedöms de regionala miljömålen vad gäller ett rikt odlingslandskap inte kunna nås. Därför tycker vi att det är viktigt att man anstränger sig ytterligare för att integrera dessa miljöaspekter i jordbrukspolitik.

Fru talman! Ett viktigt hot mot den biologiska mångfalden världen över är exploatering av skog. Avskogning i utvecklingsländer, initierad genom mänsklig aktivitet, motsvarar ungefär 20 procent av de globala växthusgasutsläppen. Här finns alltså en betydande potential till utsläppsminskning, ofta till en relativt låg kostnad.

EU:s omfattande import av illegalt avverkade skogsprodukter från tredje världen leder till skövlad regnskog, utarmad biologisk mångfald och allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Detta drabbar fattiga människor, och i synnerhet kvinnor, hårt. EU:s nuvarande aktions-

plan för att minska importen av illegalt avverkade skogsprodukter är tandlös eftersom den i alltför hög grad bygger på frivillighet.

Skövlingen av tropisk skog måste stoppas. Vi föreslår att regeringen ska agera för en bindande lagstiftning och ett regelverk som stoppar importen av illegalt avverkad skog såväl inom Sverige som inom hela EU. Därför yrkar jag bifall till reservation nr 1.

Anf. 111 TINA EHN (mp):

Fru talman! Biologisk mångfald omfattar hav, skog och jordbrukslandskap, stad och land, diken, vägrenar, ja, det mesta.

Fokus när det gäller biologisk mångfald ligger mycket på skogen och skogsbruket. I detta betänkande har frågan om den illegala avverkningen och handeln med dessa produkter tagits upp. Frågan är mycket viktig. Att driva på för en bindande lagstiftning gällande import av illegalt avverkad skog, inom Sverige och EU, har diskuterats tidigare.

Alliansen tror som vanligt på frivillighet, och ja, tanken är god, men det räcker inte. När man besöker länder i Latinamerika och tar upp frågan om avskogningen i bland annat Amazonas får man med kraft motargumentet att vi i Sverige och Europa inte precis är kända för att skydda våra egna urskogar. Vi ska därför inte tala om för dem vad som behöver göras. Om vi vill skärpa den handel som vi trots allt är eniga om att vi vill förhindra, handeln med illegalt avverkad skog, ska vi driva den frågan.

I betänkandet behandlas en motion om sällsynta fjärilar och vad som uppdragats i samband med insamlingen av dessa. Det har skapat diskussion i de kretsar som bevakar frågan extra mycket, och alla delar tydligen inte motionens innehåll. Samtidigt vittnas det om att det förekommer. Låt mig förtydliga: Motionen föreslår en utredning med hjälp av Artdatabanken för att se över skyddet av de mest hotade fjärlarna i landet.

I betänkandet finns även en reservation om genmodifierade organismer. Reservationen handlar om att ta ansvar, något som regeringen borde göra. Vi i Miljöpartiet tillhör inte dem som vill ha genmodifierade grödor i vår natur, på våra åkrar eller på vårt matbord. Vi jobbar aktivt för att utvecklingen av genmodifierade grödor inte ska ta över.

Odling av genmodifierade grödor är en effekt av att vi skapat system som skapar problem som i sin tur nu ska lösas med hjälp av gengrödor, grödor som kan producera eget gift eller grödor som kan besprutas med bekämpningsmedel. Dessa odlas i stor skala globalt. Olika länder har olika regler för hur man löser frågorna med samexistens mellan odlare av GMO-grödor och de som inte odlar GMO. Det gäller till exempel de flesta bönder i Sverige. Vi har möjlighet att utveckla våra nationella regler och säkerhetssystem kring detta, och vi har valt att ha de uslaste avstånden när det gäller samexistens.

I dagarna har en potatis blivit godkänd inom EU med namnet Amflora. Den är framtagen av SLU-forskare. Det är inte en potatis som kommer att hamna på våra bord utan en potatis med ökad stärkelsehalt som ska användas inom industrin med mera. Utifrån den erfarenhet jag har vet jag att mycket restprodukter och annat hamnar i djurfoder, och någonstans på vägen tappar vi kontrollen. Det finns ekologiska producenter som absolut inte vill ha GMO-spridning i sina odlingar. Frågan är vem man tar mest hänsyn till när man inte tagit regelverket på större allvar.

En reservation i betänkandet handlar om marina områden. Mindre än 1 procent av världshaven är skyddade från fiske.

Med kunskap om hur dagens globala fiske betar sig behövs ett utökat tänk. Då talar jag inte om det småskaliga och kustnära fisket, som oftast är mer hänsynstagande och hållbart. Jag talar om det fiske som pågår i form av storskalighetens skövlingstendenser. ”Om inte jag fiskar gör någon annan det.” Det behövs marina reservat inom olika marina områden. Trycket på havet gör att dess känsliga system börjar slå bakut. Kan vi inte vidta nödvändiga åtgärder slår det mot oss alla. De som drabbas först är de som får sin utkomst från havet. Effekterna finns redan – det vet vi.

På västkusten har vi fått Kosterhavets nationalpark. Vi har havskunskap på de forskningsstationer som finns i Strömstad och Fiskebäckskil. Vi har något som heter Havets Hus i Lysekil. Dit vill jag rekommendera att alla tar sig. Då förstår man också hur lätt det kan vara att få en djupare kunskap på ett publikt och lätt sätt. Det är ett väldigt bra kunskapscentrum. Man kan till och med bli charmad av en rocka som simmar runt vid bassängbotten och tittar en djupt in i ögonen. Man undrar vem som tittar på vem.

Avslutningsvis yrkar även jag bifall till reservation 1 i detta betänkande, och jag ställer mig naturligtvis bakom samtliga.

Anf. 112 LARS HJÄLMERED (m):

Fru talman! Jag tänkte försöka ge mig på att ge en lite mer positiv bild av alliansens politik än vi hört i de tre tidigare anförandena. Utgångspunkten är att vi inom politiken var och en till mans ganska lätt kan använda ordet ”viktigt”. Olika saker är ”viktiga”. Men miljö och i synnerhet biologisk mångfald är ett område som är genuint viktigt av flera skäl. Ett av dem är att det handlar om att lägga en grund och skapa förutsättningar för natur som är hållbar över år och generationer. Det är någonting som jag tycker att vi gör med alliansens politik.

När vi läser betänkandet är det lite oklart var motalternativet står. Kanske får vi höra lite om det i replikskiften sedan.

Vi har att fatta beslut senare om 44 förslag från den allmänna motionstiden, som sträcker sig över ett brett område, från skydd av områden och skog till genmodifierade grödor. Jag tänkte göra två nedslag, fru talman, i detta anförande.

Det första gäller skyddet av områden och skog. Alliansen har haft och har ambitionen att under den här mandatperioden vara med och utveckla områdesskyddet och skyddet av skog. Naturresevat, nationalparker och biotopskyddsområden är viktiga och självklara instrument i naturvårdsarbetet.

Men – och jag tycker ändå att det är ett men – även om dessa instrument är väldigt viktiga är de otillräckliga för att långsiktigt klara den biologiska mångfalden. Det är viktigt att vi använder komplementen med naturvårdsavtal, att vi förmår få enskilda personers engagemang att tas till vara. Avtalen kan ge en flexibilitet, allt utifrån principen: Det man äger, det vårdar man.

Hade svaret varit statligt ägande hade politiken varit ganska enkel i detta fall. Nu är det inte så. Det finns länder som har provat detta och som inte är föredömen när det gäller biologisk mångfald och miljöpolitik

i stort. När det gäller det statliga ägandet, som är ett viktigt instrument när det gäller reservat och annat, är det viktigt att vi också ser hur vi nyttjar de avsättningar som har gjorts.

Fru talman! I sammanhanget tror jag att det är viktigt att poängtera att man ska kunna använda Sveaskog i framtiden för ytterligare direkta avsättningar och i olika utbytesaffärer. Men sedan kommer vi till detta med det personliga ansvarstagandet. Det man äger, det vårdar man. Genom avtal kan man värna viktiga områden. Enskilda personer kan bjuda till och verkligen göra skillnad. Detta är viktigt när vi pratar om mark och områden som är särskilt värda att bevara, men också i stort för mark och mångfald. Att markägare tar och tillåts ta personligt ansvar tror jag är en viktig garant för hållbar utveckling långsiktigt.

Men det förutsätter också att det finns ett gott samarbete mellan privata markägare och offentliga myndigheter. Jag tror att vi självkritiskt kan säga att det finns mycket att göra när det gäller att utveckla den dialogen för att få ett tillitsfullt samarbete.

Det kommer emellanåt en del synpunkter när det gäller avtalen. Det kommer frågor som handlar om avtalets längd och ersättningsnivåerna. Vi kan konstatera att Skogsstyrelsen har regeringens uppdrag att till slutet av mars svara på dessa frågor.

Fru talman! Jag skulle också vilja passa på att erinra kammaren om att regeringen i närtid kommer att komma med ett förslag som handlar om så kallade ersättningsbestämmelser för expropriation, det vill säga när man tvångsövertar mark, vilket är befogat i en del fall. Det som är viktigt med de förslag som kommer är att man stärker äganderätten och att markägaren kan få bättre ersättning när det finns skäl för expropriation. Det tycker jag är bra.

Det andra område jag skulle vilja fokusera på är våra hav. Naturområden och skog är viktigt, men vi får inte glömma bort att kanske så mycket som 95 procent av världens ekosystem finns i haven. Alliansen har levererat en historiskt ambitiös miljöpolitik på havsmiljöområdet. Vi vill öka skyddet av marina områden. I dagens betänkande finns till exempel delar som handlar om fiskereglering. Det är en sak som vår regering arbetar aktivt med som ett bland flera instrument för att utveckla skyddet av de marina områdena.

En annan bog i detta som jag särskilt vill trycka på är att kombinera bevarande och nyttjande. Kosterhavets nationalpark, som nämndes för en stund sedan, är ett väldigt bra exempel på att man kan klara bevarandet av ett viktigt område och samtidigt få med sig alla de personer som lever i det berörda området och lever av vad området långsiktigt kan ge i form av fiske och turism.

Fru talman! Det är viktigt att poängtera att Alliansen har sin havsmiljömiljard. Detta är ett område som tidigare har varit i strykclass men som nu är framskjutet och får en historiskt stor satsning. Vi tar tag i detta på allvar och satsar särskilda pengar på restaurering, forskning och miljöförbättrande åtgärder. Vi kan ta viktiga steg framåt på detta område.

Fru talman! Jag tycker att Alliansen under mandatperioden har visat att vi går från ord till handling och har en miljöpolitik som hänger ihop, liksom är fallet även på andra områden. Vår förhoppning är att kunna fortsätta detta. Vad alternativet består i tycker jag är lite oklart när jag läser betänkandet.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Prot. 2009/10:90
18 mars

Biologisk mångfald

Anf. 113 ERIK A ERIKSSON (c):

Fru talman! Biologisk mångfald och samspelet mellan olika typer av ekosystem är av grundläggande betydelse för människans livsvillkor. Skogarna, kusten, vattendragen och grundvattnet är alla viktiga förutsättningar för livet. De är också en viktig förutsättning för hållbar utveckling.

Den ökade förlusten av arter, naturtyper och ekosystem är ett av de största miljöproblemen i världen i dag. Den minskade mångfalden innebär inte bara att naturen påverkas genom ett fattigare djur- och växtliv, utan också att många av de biologiska resurser och ekosystemtjänster som människan är beroende av för sin fortlevnad hotas.

Den biologiska mångfalden behöver mänskligt engagemang, mänsklig aktivitet och även ett arbete som genomsyras av lokal delaktighet.

Fru talman! När alliansregeringen tillträdde 2006 rivstartades arbetet med att utveckla nya metoder och arbetssätt för att skydda värdefulla naturområden. Vi stärker samarbetet med markägarna. Detta är mycket viktigt. Vi ökar användningen av naturvårdsavtal och långsiktigt bevarande av statens mark.

Den politik som har bedrivits på det här området under lång tid har hållit ett alldeles för lågt tempo och har varit fastlåst i ett uppifråntänk, ett uppifrånperspektiv. Alliansregeringen ärvde en naturvårdspolitik med ett arbetssätt, ett regelverk och metoder som för varje år tog oss längre bort från att nå delmålet om levande skogar. Det var inte bra!

De värdefulla miljöer vi har i Sverige i dag har i mycket stor utsträckning tillkommit tack vare enskilda markägares gedigna arbete med att både bruka och skydda marken. Naturvårdspolitiken har alltför ofta uppfattats negativt av enskilda markägare.

I höstas fattade vi beslut om propositionen *Hållbart skydd av naturområden* här i kammaren. Detta beslut leder till att vi breddar arbetet med naturvård genom flera utvecklade åtgärder och vägar för att nå miljö kvalitetsmålen och skydda de skogar, våtmarker och naturmiljöer som behöver skyddas. Vi stärker arbetet tillsammans med markägare genom att vi tar kunskapen och engagemanget till vara på ett väldigt tydligt sätt.

Vi ska också se till att bevara statens skyddsvärda skogar långsiktigt. Vi har sett till att stora arealer av Sveaskogs, Fastighetsverkets och Fortifikationsverkets skogar får ett långsiktigt värdefullt skydd. Delmålet om formellt skydd ligger inom räckhåll till år 2010 genom att bevarande av statens skyddsvärda skogar samt pågående bevarandearbete kombineras med dessa nya arbetssätt i dialog med markägare. Detta gläder en centerpartist och markägare som mig med flera. Genom allianssamarbetet har vi lyckats komma framåt i den här frågan, och det är mycket bra. Det är bra för äganderätten, vilket Lars Hjalmered föredömligt redogjorde för tidigare.

Fru talman! Avslutningsvis konstaterar jag att under förra mandatperioden skyddades 88 000 hektar skog formellt och långsiktigt. Alliansregeringens arbete har lett till att vi under denna mandatperiod har sett till att 184 000 hektar skog får ett långsiktigt skydd. Siffror i all ära, men

utförs inte arbetet lokalt på plats och med engagemang är siffrorna ingenting värda.

Biologisk mångfald är en av hörnstenarna i Centerpartiets och Alliansens miljöpolitik. Vi visar med all önskvärd tydlighet att vi även på detta område förmår omsätta ord i handling.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 114 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Skog är inte enbart träd utan också det myller av växter och djur som finns i området. Det sade en av forskarna vid den internationella skogsforskningsstationen Cifor strax utanför Jakarta. Den biologiska mångfalden möjliggör liv på jorden och finns till hela 70 procent i våra skogar globalt sett. Den biologiska mångfalden är också en buffert vid klimatförändringar. Det har vi upprepat åtskilliga gånger i samband med klimatkonferenser. Den biologiska mångfalden ger oss skönhet, bättre hälsa och välbefinnande.

Att stå upp för allemansrätten är en självklar princip som vi från Alliansen hyllar. Vi vill också lyfta fram friluftsrörelsen som lockar oss ut i naturen. Den har ett stort och viktigt ansvar att förmedla allemansrättens rättigheter och skyldigheter till kommande generationer.

Fru talman! I dagens betänkande finns endast en reservation från oppositionen. Det kan tolkas som att regeringens arbete på området fått visst gehör.

Vi ska vara tacksamma för de framsynta politiker som för hundra år sedan drev igenom inrättandet av nationalparker och naturreservat. Det är viktigt att vi fortsätter att slå vakt om skyddsvärda områden till lands och till havs och hittar lämpliga former för det där dialogen finns med och engagemanget, som Lars Hjalmered strök under.

Vi ser positivt på de frivilliga naturvårdsavtalen, men det är viktigt att påpeka att de har sina begränsningar. De passar på många ställen men riktar sig enbart till avtalsparten. Naturvårdsavtalen kan givetvis utvecklas vad gäller både längd och ersättning, vilket vi kan arbeta vidare med.

Oppositionen anser att regeringen ska agera för ett bindande avtal som stoppar import av illegalt avverkat timmer. Det är en otroligt viktig fråga. Jag kan därför med tillfredsställelse informera om att den förordning om certifiering som EU antog efter att Sverige lett förhandlingarna under ordförandeskapet redan fått betydelse. Vid ett studiebesök för inte så länge sedan i Indonesien mötte några av oss representanter för WWF som kunde styrka detta. Man har fått råg i ryggen och ett verktyg. Detta bekräftades också av seriösa miljöpolitiker.

Problemen är dock långt ifrån lösta. Det förekommer korruption. Vi måste därför självklart arbeta vidare.

Det är också upp till oss inom EU att ställa krav och se till att certifieringen är rätt och riktig. Vi måste vara noga med kontrollerna. Vi får inte lockas av det allra billigaste timret utan att först kontrollera det noga. Det finns dna-möjligheter, och vi har även kontrollmyndigheter och personer som arbetar aktivt med dessa frågor. Det är en viktig fråga, och vi följer den och arbetar aktivt med den.

När det gäller skog är det också mycket tillfredsställande att regeringen ser ut att lyckas uppfylla delmålet Levande skogar, vilket inte var

möjligt med den tidigare s-regeringens politik. Sveaskog är ett av våra verktyg, men vi använder också många andra verktyg i vår verktygslåda.

Som liberal tycker jag ändå inte att vi kan vara helt nöjda förrän de frivilliga avsättningsarna innehåller en betydligt högre procentandel skyddsvärda biotoper. Här har vi ett fortsatt arbete att göra. Det är också viktigt att vi fortsättningsvis är öppna för nya framtida Sveaskogslösningar, precis som Lars Hjalmered sade.

Fru talman! Det råder ingen tvekan om att skydd av marina områden måste säkerställas för att slå vakt om den biologiska mångfalden, för att bevara ekosystemen och för att säkerställa rena hav och sjöar. Havsmiljarden har nämnts; den betyder mycket. Vi ser till att förvalta den väl i detta arbete.

Tina Ehn lyfte upp Kosters nationalpark. Det är ett positivt exempel. Jag och Folkpartiet vill i detta sammanhang understryka vikten av att vi nu hjälps åt att lösa också naturumsfrågan på ett positivt sätt.

Det råder fiskeförbud i delar av Östersjön och Västerhavet. Det är viktigt med dessa åtgärder under känsliga lekperioder. Här handlar det om ett samspel mellan forskarsamhället och oss politiker som har att fatta de viktiga besluten. Sverige arbetar aktivt med dessa frågor inom EU och inom olika konventioner. Helcom och EU:s marin direktiv är några exempel där dessa frågor tas upp.

Fru talman! Miljöpartiet har lyft fram en fråga som inte är oväsentlig. Den handlar om utrotningshotade fjärilar. Det finns enligt Artdatabanken möjligheter till skydd i gällande lagstiftning. Samtidigt måste vi dock vara medvetna om att förutsättningarna för flera av dessa arter att på ett naturligt sätt överleva hotas av att deras livsbetingelser har förändrats. Det kan till exempel handla om död lövskogsved. Min favoritfjäril är den svartfläckiga blåvingen. Den är också utrotningshotad.

Den 28 april kommer Artdatabanken att presentera en ny rödlista. Så länge vi har rödlistor med ett antal utrotningshotade arter, allt från växter till fjärilar och kryp och andra större och mindre djur, har vi ett ansvar att jobba aktivt med dessa frågor.

Det står utom allt tvivel att regeringen är stark tillskyndare av arbetet med dessa frågor. Man arbetar också inom jordbruksområdet och miljöområdet. Landsbygdsprogrammet erbjuder stora möjligheter, 35 miljarder under sju år.

Fru talman! I nästa betänkande fokuserar vi på jord- och skogsfrågorna. Där kan vi belysa hur denna sektor kan bli en möjliggörare och dellösning också på klimatfrågan och miljöfrågan om den biologiska mångfalden.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga yrkanden.

Anf. 115 BO BERNHARDSSON (s) replik:

Fru talman! Ordet är avhålla.

(ANITA BRODÉN (fp): Förlåt?)

Jag kunde inte avhålla mig från att ställa den här frågan.

Jag återkommer till ordet ”avhålla”. Det gäller den illegala skogsavverkningen där Anita Brodén låter som om hon tycker att det som nu har

förberetts inom EU-systemet är väldigt kraftfulla åtgärder. Där delar vi inte riktigt uppfattning.

Om jag nu läser högt ur majoritetens skrivningar låter det så här: ”Definitionen av vad som är att betrakta som olagligt avverkat tar sin utgångspunkt i avverkningslandets lagstiftning. De föreslagna åtgärderna syftar till att avhålla aktörer från att släppa ut timmer eller trävaror på marknaden utan att så långt det är möjligt ha försäkrat sig om att det är lagligt avverkat.”

Hur låter det i Anita Brodén's öron? Låter det som kraftfulla insatser för att stoppa illegal avverkning? Man ska så långt möjligt få aktörerna att avhålla sig från detta.

Anf. 116 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Då vill också jag ta tillfället i akt och citera ur betänkandet. Där står det så här: ”Syftet med partnerskapsavtalen är att ge en garanti för att exporten från dessa länder omfattas av en licens som visar att timret har avverkats på ett lagligt sätt.” Det är utgångspunkten, och det var det som var det viktiga med licensinförandet.

Det var också i fråga om det som jag hade ett positivt besked att ge. WWF i Indonesien säger att tack vare det här har vi nu fått ett verktyg. Nu har vi någonting att ta tag i. Det säger också miljöpolitiker.

Därmed inte sagt att allt är frid och fröjd, att allting har lösts. Vi måste fortsätta att vara oerhört noggranna med att denna licens också är rätt och riktig. Det behöver kontrolleras. Precis som Bo Bernhardsson säger vi alla och regeringen att den illegala avverkningen måste stoppas. Det kan bli en katastrof. Vi har redan märkt hur mycket som avverkas.

Det finns nu teknik för att både kunna spåra och också koncentrera väldigt mycket insatser till att hantera detta – för miljöns skull, för överlevnadens skull och också för människornas skull.

Anf. 117 BO BERNHARDSSON (s) replik:

Fru talman! Eftersom Anita Brodén hänvisar till miljöorganisationer kan jag berätta att jag framför mig har en artikel undertecknad av generalsekreteraren i Världsnaturfonden, generalsekreteraren i Greenpeace Norden och Svenska Naturskyddsföreningen. Det är en av många artiklar där miljöorganisationer och andra uttrycker sitt missnöje med de förslag som håller på att jobbas fram inom EU-systemet.

Man säger bland annat att det är med stor besvikelse man har kunnat konstatera att förslaget är fullt med kryphål. Det är helt enkelt ganska tandlöst. Och det bygger på att få, precis som det står i betänkandet, aktörerna att avhålla sig. Det är inte tillräckligt kraftfullt.

Jag tolkar det lite så att den här regeringen på något sätt ställde sig uppgiften under vid ordförandeskapet för att vara minsta gemensamma nämnare i unionen, att inte driva frågor särskilt kraftfullt utan att försöka lägga sig till rätta som minsta gemensamma nämnare och inte stöta sig för mycket med andra aktörer. Vi tycker inte att det här är tillräckligt kraftfulla åtgärder. Jag tror att de som lyssnar hör precis hur det låter. Man vill få aktörerna att avhålla sig, och man ska så långt möjligt försöka se till att det inte är illegalt timmer man tar in eller förädlar.

Anf. 118 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Fru talman! Är det någon regering som under de här åren har lyft fram frågan om skog så är det den svenska. I samband med klimatkonferensen i Köpenhamn lyftes skogsfrågorna upp på högsta nivå. Det var oerhört mycket diskussioner kring det så kallade Red plus-avtalet där man ska försöka finna ekonomiska styrmedel för att möjliggöra, inte minst för ursprungsbefolkningar, för människor som lever av skogen, att det ska vara mer lönsamt att låta den tropiska regnskogen stå kvar i stället för att avverka den.

Här finns ett arbete, och det arbetet fortsätter ju. Där kom man ett stycke på väg. Men självklart hör skogsfrågorna till de viktigaste frågorna som vi måste fortsätta att arbeta med för att komma till rätta med klimatförändringen. Precis som vi har hört släpps det på grund av den illegala avverkningen av skogen ut lika mycket koldioxid som hela EU släpper ut årligen. Frågan är väldigt viktig.

Jag menar att vi här har tagit steg i rätt riktning. Vi har drivit på. Den illegala avverkningen började inte 2006, skulle jag vilja påpeka. Jag utgår från att Bo Bernhardsson och oppositionen slet med frågan under sina år i regeringsställning, under Socialdemokraternas ledning. Vi har tagit frågorna på allvar och vi tänker fortsätta. Vi ser också allvaret.

Anf. 119 LIZA-MARIA NORLIN (kd):

Fru talman! Ingen har faktiskt nämnt att 2010 är året som FN har utlyst till det internationella året för biologisk mångfald. I oktober ska världens länder besluta om en ny global vision och mål för biologisk mångfald. Det förs också just nu diskussioner om att inrätta en internationell forskarpanel för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Här är Sverige pådrivande, och det välkomnar jag verkligen.

Till Sveriges riksdag har det alltså kommit in ett flertal motioner på temat biologisk mångfald. Det är det vi diskuterar nu. Det man kan se är ett område som verkligen sträcker sig över allt, kan man säga, alltifrån ängar och åkrar till Lapplands fjäll, över hav och land ända ned till de tropiska regnskogarna.

Vad är det då som skiljer alliansen och oppositionen åt? Jag tror egentligen att alla vi som är här har samma mål. Vi har bara lite olika sätt att nå dit.

Fru talman! Kristdemokraternas miljöpolitik grundar sig på förvaltarprincipen. Med denna princip menar vi att människan har ett ansvar att förvalta jordens resurser på ett ekologiskt riktigt sätt. Det förutsätter att vi förvaltar, inte förbrukar de ändliga resurserna och naturvärdena.

Världens ekosystem överutnyttjas i dag och är på väg att utarmas. Även i Sverige hotas många ekosystem och de arter som lever här. Kristdemokraterna vill, tillsammans med Alliansen, bryta den utvecklingen.

Havet har verkligen varit i fokus under den här mandatperioden. Regeringen har satsat mycket tid, mycket resurser och mycket tankeverksamhet. Aldrig förr har det satsats så mycket på havet som under den här mandatperioden med alliansregeringen.

Som många har nämnt är också nationalparken Kosterhavet ett bra exempel på hur man kan kombinera olika intressen. Under alliansregeringens tre första år inrättades ett dussin nya marina reservat, men flera

behövs. Det är angeläget att de skyddade områdena återspeglar de olika bottentyper som vi har, särskilt de med höga biologiska värden.

Torsken i Östersjön har återhämtat sig men är fortfarande hotad. Ålen har minskat mycket kraftigt och flera matfiskarter hotas. Fortsatt kraftfulla åtgärder behövs för att säkra överlevnaden av de kommersiella fiskebestånden. Den politiken för Alliansen.

Jordbruket ger utrymme för många olika arter. Kristdemokraterna värnar därför om ett varierat odlingslandskap. Jordbruket skulle i högre utsträckning kunna bli en nyckelaktör för att värna om den biologiska mångfalden om jordbruket bedrevs på ett än mer hållbart sätt. För att detta ska bli verklighet måste det dock finnas ökade incitament för jordbrukarna att lägga om produktionen. Vi behöver finna nya vägar att kompensera lantbruket för miljöjänster, till exempel bevarande av biologisk mångfald eller minskad klimatpåverkan. Detta tror jag är mer effektivt än att integrera jordbruket i miljöpolitiken, som oppositionen har föreslagit.

Fru talman! Varje år försvinner runt 15 miljoner hektar tropisk skog genom avverkning. Kristdemokraterna anser att det är enormt viktigt att vi arbetar för att stärka myndigheterna i de stora skogsländerna så att illegal avverkning förhindras och lokalbefolkningens rättigheter tillvaratas. De tropiska skogarna tillhandahåller en myllrande biologisk mångfald. Skogen i länder som Brasilien, Kongo och Indonesien är en omistlig del av det globala ekosystemet och svarar för en mängd viktiga funktioner såsom rening av luft och vatten samt infångning av gödningsämnen.

Sverige och EU arbetar aktivt för att motverka den illegala avverkningen av skog. Flegt är ett sätt att jobba för detta. Ett andra steg som blev ett positivt resultat av klimatmötet i Köpenhamn är REDD, det vill säga minskning av utsläpp orsakade av skogsavverkning och skogsför-sämring. Genom att sätta en prislapp på de enorma mängder koldioxid som lagras i skog kan utvecklingsländerna få ekonomiska sporrar till att minska sin avverkning av skog. Det gick att läsa i Dagens Nyheter redan den 30 oktober 2009 att med de ekonomiska antagandena på 15–20 miljarder euro skulle avverkningen minska med 25 procent till 2015. Det vore då den största globala insatsen för att minska utsläppen av växthus-gaser. Med hjälp av ekonomiska incitament kan vi nå de mål vi alla har att stoppa den illegala avverkningen av skog.

Fru talman! Jag tror att vi främjar biologisk mångfald om vi lyckas hitta en kombination mellan förbud och regelverk och att faktiskt ge människor en chans till en alternativ försörjning samt stimulans till att själva fatta hållbara beslut.

Sist vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet *Biologisk mångfald* och yrka avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 120 GUSTAV NILSSON (m):

Fru talman! Motion 2009/10: MJ374 berör frågor om naturreservat med mera. Som bekant finns det lagstiftningsvägen möjligheter att skydda särskilda områden, exempelvis för att bevara den biologiska mångfalden, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter. Ibland kan det säkert vara nödvändigt att använda lagstiftning för

olika skyddsåtgärder. Om detta sker vill jag gärna betona att det är viktigt att de som drabbas av intrång får en fullgod ersättning. Här är det positivt att regeringen har tittat på kompensationsåtgärder och att det nu finns bra ersättningssystem som inte fanns tidigare.

Det är glädjande att alliansregeringen har förbättrat naturvårdspolitiken genom att se möjligheterna till bättre samverkan och samarbete avtalsvägen mellan markägare och myndigheter när det gäller natur- och miljöfrågor. Naturvårdsavtal som bygger på delaktighet, samverkan och lokal förankring är en intressant väg att gå vidare på. Flera initiativ bör tas i den riktningen.

Det kanske finns naturreservat som inte längre uppfyller sitt syfte. Reglerna för upphävande av naturreservat bör förenklas. I stället för att tillgripa tvingande åtgärder kan man många gånger avtalsvägen hitta konstruktiva lösningar som har många fördelar. Det kan vara lokala lösningar som exempelvis innebär att markägaren åtar sig att sköta ett område mot ersättning. Det kan i förlängningen innebära att landsbygden hålls mer levande. Det är något som vi alla strävar efter. Det finns arbete, och man kan bo kvar på gården och på landsbygden.

De allra flesta markägare har ett intresse och engagemang i naturen. Det Lars Hjalmered sade om att det man äger ordnar man är bra. Det är en gammal devis som gäller än i dag. Det är viktigt att lyfta fram den enskildes roll. Enskilda brukare har med kunskap och engagemang i generation efter generation byggt och skapat det som sedan i många fall blivit reservat och skyddas av staten. Det är alltså viktigt att inte glömma den enskilda människans insatser och roll när vi diskuterar våra unika naturvärden och den biologiska mångfalden och hur vi ska ta hand om dessa värden i framtiden.

Fru talman! Alliansregeringen har fattat många kloka beslut och vidtagit många bra åtgärder samt tagit många värdefulla steg mot en naturvårdspolitik som förenar miljö, naturvård och markägares intressen. Det är viktigt att regeringen går vidare på den vägen. Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 24 mars.)

12 § Jordbrukspolitik m.m.

Jordbrukspolitik m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU19
Jordbrukspolitik m.m.

Anf. 121 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 2 och 8.

Jorden, skogen, landsbygdens miljö är något vi alla tar för givet finns där. Jorden vi ärvde och lunden den gröna, som Evert Taube skrev i visan. Det är resurser som jag är helt övertygad om behövs än mer i framtiden, och så handlar det om att bruka dem på ett långsiktigt hållbart sätt. De behövs inte minst för att möta gemensamma globala och lokala utma-

ningar. I en alltmer globaliserad värld med ökade klyftor mellan rika länder och fattiga länder med stark befolkningstillväxt måste de rika länderna radikalt ändra sitt konsumtionsmönster. Sverige ska vara ett föregångsland för klimat-, miljö- och livsmedelspolitik. Jorden och skogen är näringar som ger nya jobb på landsbygden. Sveriges gröna näringar har en viktig roll att fylla, inte minst för att möta den ökade efterfrågan på god närproducerad mat, förnybar energi och upplevelser på landsbygden.

Fru talman! Jordbrukspolitiken är traditionellt ett område där vi försöker hitta samsyn mellan regering och opposition. Vi har över blockgränserna en gemensam syn på att stärka konsumenterna, minska EU:s subventionspolitik och utveckla den svenska landsbygden. Genom att försöka hitta gemensamma beröringspunkter snarare än att leta skiljelinjer har vi kunnat lägga grunden till en långsiktighet som har varit bra för Sverige.

Tyvärr har regeringen på ett antal centrala områden brutit med traditionen. Den har brutit sina egna vallöften och ofta i strid med konsumentintressen och remissinstanser fattat beslut med minsta tänkbara politiska majoritet.

För några månader sedan fick vi se exempel på vanvård av grisar som fick oss alla att må illa. Det var grisar med öppna sår, döda grisar, grisar som åt av de döda kadavren. Hur kunde detta djurskydd vara möjligt i landet med världens första djurskyddsmyndighet, där jordbruksministern hävdar att grisarna har ett av världens starkaste skydd? Trots remissinstansers och oppositionens varningar lade högeralliansen ned Djurskyddsmyndigheten. Man förstatligade landets djurskyddsinspektörer, och samtidigt avskaffade man kontrollavgifterna och undlät att ge inspektörerna tillräcklig finansiering. Följden blev färre inspektörer, färre inspektioner och, tyvärr, den tragiska grisskandalen.

Nu tvingas branschen, jordbrukarna, själva göra det som staten och högeralliansen misslyckades med, nämligen garantera djurskyddet och kontrollera lagstiftningen. På grund av högeralliansens misslyckanden tvingas branschen själv stå för kostnaden. 10 miljoner kronor kommer det att kosta branschen. Det skärper knappast svensk konkurrenskraft på den internationella marknaden. Notan för Alliansens bristande djurskyddspolitik är utskriven. Sveriges bönder och Sveriges konsumenter får betala.

Fru talman! Aktiva konsumenter som väljer högkvalitativ mat är en förutsättning för att utveckla den svenska jordbruksproduktionen. Ekologisk, etisk och närproducerad är värden som svenska konsumenter är beredda att betala för. Då krävs att valen görs tydliga och att konsumenterna verkligen får det de betalar för. Innan valet krävde allianspartierna obligatorisk ursprungsmärkning. Efter valet har de inte gjort något för att driva igenom detta löfte. Tvärtom har de röstat emot förslaget. Konsumenter som vill välja svenskt kött lämnas i sticket. Utländska producenter tillåts sälja kött med svenskklingande varumärken som till exempel Parsons skinka, märkta "svensk kvalitet" eller märkta med svenska vimplar. 86 procent av svenskarna vill ha ursprungsmärkning. Allianspartierna lovade det innan valet, men nu i regeringsställning lämnar de de svenska konsumenterna och de svenska bönderna i sticket.

Fru talman! På mjölkområdet är regeringens svek lika tydligt. Trots att regeringen upprepade gånger har sagt sig vara emot exportsubventioner på mjölk, sagt sig vilja minska mjölksubventionerna, har regeringens politik lett i rakt motsatt riktning. EU ökar nu mjölksubventionerna. Sverige röstar för. Vårt grannland och konkurrentland Finland fick förlänga sina nationella mjölksubventioner, vilket gett den finska mjölken konkurrensfördelar även i de svenska mejeridiskarna.

Och ännu värre: Sverige röstade för möjligheten till exportsubventioner av mjölk. Regeringen inte bara förstör den europeiska marknaden för mjölk utan röstar tvärt emot sitt eget löfte för att subventionera att EU:s överskott dumpas i tredje världen och på så sätt slår ut u-ländernas egen livsmedelsproduktion.

Fru talman! Vi har alla njutit av vackra landskap med mångsidigt växande natur och andats in de välgörande dofterna från vår rika flora. Den bilden vill vi gärna behålla och fortsätta att utveckla. Jordbrukspolitiken måste ge förutsättningarna för öppna landskap med betande djur, en landsbygd som ger möjligheter till rekreation och arbetstillfällen. Min förhoppning är att väljarna i nästa val ska välja en rödgrön regering som kan återuppbygga samförståndsandan, som vågar ställa sig på de svenska konsumenternas sida och som kan få ut den enorma potential som finns i våra gemensamma gröna näringar.
(Applåder)

Anf. 122 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Dagens debatt om jordbrukspolitiken, med anledning av motioner från allmänna motionstiden, rör viktiga och grundläggande frågor för vår framtid. Jordbruket förser oss ju sedan urminnes tider med i första hand livsmedel och numera också i allt högre grad med energigrödor. Men fokus i debatten i dag handlar kanske mest om de kollektiva nyttigheter som jordbruket tillhandahåller, som ett öppet landskap, biologisk mångfald, rekreativ möjligheter med mera. Jordbruket ger oss också många arbetstillfällen, direkt men kanske främst indirekt genom livsmedelskedjans vidareförädling och tillhandahållande – från jord till bord.

Den svenska jordbrukspolitiken finns inte längre efter EU-inträdet, skulle man kunna säga, utan den är en del av eller samma sak som den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU, CAP. Mycket har också hänt sedan det svenska medlemskapet i EU. Vi åter till exempel mycket mer importerat kött i dag än tidigare.

Hösten 2008 beslutade ministerrådet om en så kallad hälsokontroll av den nuvarande jordbrukspolitiken inom unionen som sträcker sig till 2013. Det blev en ändring inom ram, kan man säga, så att pengar omfördelades från gårdsstödet så att mer resurser nu går till att bekämpa klimatförändringar och stoppa övergödningen av Östersjön.

Det var ett litet steg i rätt riktning, men mycket återstår att göra till exempel vad gäller jordbrukets bidrag till övergödningen av Östersjön. Det framgår tydligt från vattenmyndigheternas redovisning att jordbrukets bidrag till övergödningen är väsentligt. Av förvaltningsplanen för norra Östersjöns vattendistrikt, där vi nu befinner oss och som i princip omfattar Mälardalens avrinningsområde, framgår bland annat att jordbruket är en av de största källorna till övergödningen av Östersjön vad gäller fosfor och kväve och att den antropogena delen, det vill säga den

mänskligt orsakade delen av dessa utsläpp, för jordbrukets del bedöms överstiga 50 procent vad gäller fosfor och än mer, kanske 75 procent, vad gäller kväve.

Det är mot den bakgrunden obegripligt att regeringen beslutat att slopa handelsgödselskatten, som utskottsmajoriteten slår sig för bröstet för i betänkandet. Regeringens slagord att bruka utan att förbruka klingar falskt, och slopandet av skatten är ett avsteg från principen att förorenaren ska betala.

Fru talman! Nu står Sverige och EU inför en stor översyn av den gemensamma jordbrukspolitiken på sikt. I betänkandet redovisas översiktligt läget om denna översyn som ska träda i kraft efter 2013. Ett meddelande väntas från kommissionen i år, sensommar eller höst, med följande rådslag och ett lagförslag senast till halvårsskiftet nästa år – alltså om bara ett drygt år, och tiden rinner på.

Det finns kanske trots allt en bred samsyn från svenskt håll om inriktningen på de förändringar som vi anser behöver göras av jordbrukspolitiken, till exempel en avsevärt lägre jordbruksbudget inom unionen. Men med tanke på att Sverige tillhör minoriteten inom unionen i dessa frågor och hur majoriteten inom unionen agerade under förra året i frågan om stöd till mjölksektorn kan vi förvänta oss mycket svåra förhandlingar. I det läget vore ett enigt svenskt agerande av stort värde.

Vi har från oppositionens sida i olika sammanhang framfört önskemål och krav att regeringen ska inbjuda oppositionen att följa och medverka i dessa förhandlingar från insidan så att säga. Från Vänsterpartiets sida har vi till och med motionerat om en parlamentarisk utredning som underlag för dessa förhandlingar. I detta betänkande har dock vårt yrkande fått en så kallad förenklad behandling. Det var kanske en liten lapsus från vår sida i beredningen av betänkandet i utskottet, så jag kan inte yrka bifall till detta yrkande. Men jag hoppas att poängen går hem i alla fall och förutsätter att regeringen snarast återkommer till alla riksdagens partier med förslag till hur god insyn i och möjlighet att påverka dessa förhandlingar ska ske.

Fru talman! Jag kan alltså inte yrka bifall till detta motionsförslag som behandlats förenklat, men jag får väl yrka bifall till reservation 2 i betänkandet som handlar om exportbidragen inom unionen.

Vi har hört det tidigare, men exportbidragen, det vill säga subventioner till jordbruket för att exportera överskott inom unionen till världsmarknaden, är ett otyg som naturligtvis försvårar för utvecklingsländer att utveckla sitt eget jordbruk. Det är illojal konkurrens, kan man säga. EU och västvärlden kräver hela tiden att utvecklingsländerna ska öppna sina marknader för att de så kallade marknadskrafterna ska kunna ordna allt till det bästa. Det är bara det att EU passar på att skicka med lite skattepengar när det passar, som alltså dels drabbar skattebetalarna i unionen, dels drar undan benen för jordbrukssektorn i utvecklingsländerna. Visserligen säger regeringen att de i princip är mot exportbidragen, men samtidigt har svenska representanter vid olika tillfällen röstat för dessa exportbidrag. Här behövs en skärpt svensk hållning.

Bifall till reservation nr 2!

Fru talman! I några reservationer lyfter Vänsterpartiet upp vikten av att satsa på ekologisk produktion inom jordbruket. I reservation 7 framhåller vi vikten av bra statistik vad gäller ekologiskt jordbruk och anser

att regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att ta fram mer utförlig statistik över produktion och konsumtion inom detta viktiga område. Jag avstår dock från att yrka bifall, för tids vinnande.

I reservation 8 vill vi att Sverige ska utnyttja det nationella handlingsutrymme som den nya ekoförordningen enligt vår åsikt medger för att inte urholka dagens välfungerande frivilliga certifieringssystem, till exempel Krav. I en departementspromemoria föreslås nämligen att viktiga delar av dagens certifieringssystem för ekologisk produktion ska föras över till myndigheterna. Det kan till exempel handla om de avgifter som certifieringsorganisationerna ska ta ut, med risk för att hela den ekologiska produktionen påverkas negativt. I betänkandet hänvisas till att beredning av frågan pågår på Jordbruksdepartementet, men jag anser att det inte är tillräckligt och yrkar därför bifall till reservation nr 8.

Jag står naturligtvis bakom övriga reservationer från Vänsterpartiets sida men avstår från att yrka bifall.

Till slut kan jag inte låta bli att ta upp begreppet närodlat och hur regeringen tassar runt detta begrepp. I motion 270 från Kristdemokraterna yrkas att livsmedel i första hand bör produceras i närområdet. I ett flera sidor långt avsnitt i betänkandet besvaras denna motion utan nämnande av dessa ord närodlat eller närområde. Det är ganska symptomatiskt. Men eftersom begreppet klassas som ett handelshinder av kommissionen, ve den medlemsstat som uttalar sig positivt om närodlade livsmedel.

Vi har också ett närmast tragikomiskt exempel vad gäller hanteringen av Livsmedelsverkets miljösmarta kostråd. Kostråden innehöll nämligen rekommendationer att äta närodlade livsmedel i vissa situationer. Men icke sa Nicke, det vill säga vår högt ärade kommission, och nu sliter våra livsmedelsbyråkrater på verk och myndigheter med att hitta formuleringar som kan passera kommissionen.

Men man kanske måste vara mer förstående till kommissionens ansträngningar: Är detta kanske en försmak av den kommande EU 2020-strategin för högre sysselsättning – för livsmedelsbyråkrater?

(Applåder)

Anf. 123 TINA EHN (mp):

Fru talman! Jag fortsätter med min sviktande röst.

Det är lätt att prata om jordbrukspolitik och hur man vill ha det, men det blir mer komplicerat när man gräver ned sig i åt vilket håll utvecklingen går. De diskussioner som vi för här är ibland långt ifrån verkligheten.

Utvecklingen inom jordbruket går i stora drag bort från det lite mindre till det allt större. Det blir färre och färre bönder med djur mer koncentrerade på vissa platser och en alltmer intensiv produktion. Monokulturer finns även i Sverige, och GMO-grödorna knackar på dörren. Samtidigt säljer vi Sveriges jordbruk som rent, hyfsat giftfritt med god djuromsorg och gärna bäst i världen. Vi vill att det är konsumenterna som ska styra efterfrågan – och så lite landsbygdromantik i reklamen.

Just detta att konsumenterna ska styra vad producenterna producerar innehåller en begränsning. Hur många av konsumenterna vet hur kossan har haft det under mjölkningen, vad hon äter och hur mycket av maten till våra djur som kommer via import? Det handlar om soja som påverkar

regnskogen, kalkoner som knappast kan gå eftersom benen är för sköra, grisar som lever inne hela livet och så vidare.

Ibland måste politiken ta ett större ansvar. Detta är lite svårt för alliansregeringen – det vet jag – men det är därför vi har politik och system. När vi säger att marknaden ska styra och ger ansvaret till konsumenterna måste vi också ge dem verktygen. Ett sådant är obligatorisk ursprungsmärkning.

Fru talman! Jordbruk och hur landsbygden ser ut är starkt förknippade med varandra. Men eftersom vi har allt färre bönder med allt större enheter påverkar det självklart omgivningen. Denna utveckling har pågått kraftigt, och i och med EU-medlemskapet har den ökat. Det var därför som jag inledde med att säga att det är lätt att prata om jordbrukspolitik, men vi är en del av den europeiska jordbrukspolitiken, och vårt handlingsutrymme är kraftigt begränsat.

Samtidigt är vår möjlighet att påverka andra länder något större, men den möjligheten kräver viljestyrka. Om vi accepterar vissa system som allena rådande rättar vi bara in oss i ledet. Det behövs mer genomgripande fördjupning om man ska kunna se möjligheterna i den svenska produktionen och samtidigt ta ansvar för hållbarhet, miljö- och klimatpåverkan och jordbruksföretaget och företagaren.

Var sitter den omtalade konkurrenskraften? Är det verkligen saker som att ta bort skatten på handelsgödsel? Det är tveksamt. Det kommer i stället att få en effekt som slår tillbaka på livsmedelsproducenterna – i maggropen. Det blir ökat kadmiumtryck i mat och jordar och ökad risk för övergödning. Det är också i högsta grad en klimatfråga. Det är ett dåligt förslag, och det är inte alls uthålligt. Då kan man inte säga att man brukar utan att förbruka, att man förvaltar och inte förbrukar. Det stämmer liksom inte.

Kan det vara så att många av våra bönder kläms mellan EU-regler och pressas mellan försäljningsled och insatsled? Jag tänker högt.

Mitt fokus på jordbruksfrågor handlar ändå om hur vi går framåt med en hållbar utveckling som även innehåller ett visst mått av etik. Mångfald inom jordbruket är mycket intressant. Det handlar om en mångfald av företagande: kombiföretag och företag som drivs av människor som flyttat hit någon annanstans ifrån. Det handlar om en mångfald av grödor och inte minst en mångfald av sorter.

Vägen till ett hållbart jordbruk kräver mångfald. Det kräver att man utvecklar det ekologiska jordbruket eftersom dess kriterier är just hållbara. För att på allvar utveckla det ekologiska jordbruket och dess produkter behövs politiskt stöd, inte misstänksamhet. Det behövs långsiktiga satsningar på odlingsförsök där man kan få göra de tester som behövs med fleråriga växtodlingsföljder i hela odlingssystem.

Det är bra att man i betänkandet lyfter fram den ekologiska produktionen utifrån att den bidrar till att vi når god vattenkvalitet på grund av avsaknaden av kemiska bekämpningsmedel, att den har positiva effekter på biologisk mångfald, att den är hållbar och resurseffektiv produktion och att den bidrar till att nå flera av miljömålen. Ändå har den här regeringen valt att minska stödet totalt och splittra upp det konto som vi tidigare hade just för ekoproduktion.

Regeringen har också tagit fram lagen om ekologisk produktion för att anpassa den svenska lagstiftningen till EU-regler. Det är lite märkligt.

Här står vi i oppositionen på näringslivets sida. Vi tycker att det är bra, för här har näringslivet tagit sitt ansvar. Här tycker regeringen att staten ska lägga sig i något som redan fungerar. Man kan tycka olika om det, men effekten blir i alla fall att de som vill certifiera sig lite extra – det är fortfarande möjligt att göra det – med lite högre krav också får betala mer, och konsumenterna får betala mer. De som gör mer för djur och natur straffas alltså. Det är helt och hållet galet. Nej, gör om!

Avslutningsvis vill jag säga att jag ställer mig bakom alla miljöpartiets reservationer, men här och i dag yrkar jag bifall endast till reservation 10.

(Applåder)

Anf. 124 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motionsyrkanden.

Jordbrukspolitik är ett väldigt viktigt begrepp. I grunden handlar det om näringsverksamhet. Det handlar om de areella näringarna, om landsbygden och om livsmedel. Det som har blivit alliansregeringens motto i detta är att det gäller att bruka utan att förbruka.

De tre bärande linjerna i den del av näringspolitiken som är jordbrukspolitik är att det ska vara ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv. Det ska också noteras att de gröna näringarna är både miljö- och resurseffektiva och faktiskt kommer att spela en ännu viktigare roll för Sveriges energiproduktion. Den utmärks av omtanke, ansvarstagande och en god etik.

Inom denna övergripande ram driver regeringen mycket tydligt linjen om en avreglering. Det handlar nämligen om att producenterna och konsumenterna ska komma varandra närmare. All erfarenhet visar att det inte finns något som slår en bra relation mellan producenter och konsumenter. Att gå via politiken är bara en onödig omväg. Det är segt och trögt, och dessutom kostar vi pengar. Kan man ha en direktkontakt är det mycket bättre.

Därför har vi arbetat för att minska markandsstöden och ta bort direktstöden. De är så gott som borta, åtminstone inom överskådlig tid, tack vare ett konsekvent agerande från svensk sida.

Detta är ett av få genomreglerade områden inom EU, och för den konkurrens som finns handlar det om att vi ska se till att få likvärdiga konkurrensvillkor. Det var mot den bakgrunden som alliansregeringen lyfte bort skatten på handelsgödsel för ett tag sedan som en kompensations bland annat för att dieselskatten höjdes. Det är viktigt att ha detta med i det fortsatta resonemanget.

Sedan är det viktigt att slå fast att Sverige inte ska gå före. Vi hade under de tidigare socialdemokratiska regeringarna en tendens att vilja att Sverige alltid skulle gå före. Vi skulle gå med tagelskjortan, och våra bönder skulle alltid ha det sämre än andra, bara för att vi ville visa att vi var så duktiga. Vi satte oss ständigt på åskådarplats och deltog inte i de riktiga besluten, för det var ingen som ville lyssna på oss.

Det handlar om att hela landet ska få ökade möjligheter till jobb och tillväxt. Då är det viktigt att vi respekterar den mångfunktionalitet som landsbygden präglas av. Där handlar det om tusenkonstnärer. Det handlar också om multiföretagande, där en företagare kan ha väldigt många pro-

fessioner och drar in en överlevnadslön ömsom på det ena, ömsom på det andra. Just lantbrukare är en väldigt allsidigt utbildad yrkesgrupp i vårt land.

Men det är också viktigt att slå fast att man på landsbygden inte bara kan leva på de areella näringarnas förutsättningar. Det är naturligtvis en grund, men det måste kompletteras med annat för att det ska finnas ett socialt liv, för att det ska finnas en möjlighet till samhällelig service etcetera. Det får vi inte glömma bort.

En bra finanspolitik är också grunden för ett konkurrenskraftigt och starkt lantbruk. Det beror inte minst på de oerhört kapitalkrävande investeringar som präglar jordbruket. Det är stora effektiva maskiner som används relativt kort tid under året. Detta gör att en stram finanspolitik även gagnar detta.

Det handlar också om att man ska ha en social trygghet som egenföretagare. Det får inte vara väsensskilda förutsättningar för anställda och egenföretagare, vilket det har varit under socialdemokratisk ledning. Detta har alliansregeringen nu tagit tag i. Man försöker skapa en likhet, som är väsentligt bättre. Det klingade ohört under socialdemokratiskt styre.

Det handlar inte minst om förenklingar. Och inom jordbruksområdet kommer vi att kunna redovisa väldigt bra siffror under 2010, vilket är glädjande. Det handlar också om att det ska bli lättare att bli företagare. Det ska också vara lätt att förbli det.

Inte minst handlar det om sänkta avgifter inom småskalig livsmedelsproduktion. Alliansregeringen har visat att det är möjligt. Där misslyckades den tidigare regeringen.

De stora tagen när det gäller det europeiska planet handlar om reformering av den gemensamma jordbrukspolitiken, som är oändligt viktig. Vi har under de senaste tio åren haft två mindre genomgångar, eller en större och en mindre. Det handlar om halvtidsöversynen. Det handlar dessutom om hälsokontrollen. Båda två har lett i rätt riktning, bland annat mot bakgrund av svenskt agerande.

I den senaste översynen när det gäller hälsokontrollen har vi ökat den så kallade moduleringen. Det innebär alltså att vi tar pengar från den konkurrensutsatta stöddelen till landsbygdsutveckling. Detta har skapat nya kraftigare instrument för att vi ska kunna leva upp till en levande landsbygd.

Jag vill då poängtera en sak som jag tror kommer att ha en väldigt stor betydelse. Det är Sverige som det nya matlandet. Vi har fantastiska förutsättningar i detta land att producera väldigt bra råvaror. Vi har friska hav. Vi har bra sjöar. Vi har naturbeten. Vi har bra djurmateriäl. Vi har vilt. Vi har bär. Vi har svamp. Detta skapar en underbar förutsättning för att vi, bland annat med detta som grund, ska kunna ligga i topp när det gäller våra kockar i världen. Det tror jag är bra, inte minst för vår egen del men också ur turistisk synpunkt.

För övrigt finns det ett väldigt starkt stöd för den gemensamma jordbrukspolitiken, och det ska vi slå vakt om. Det finns nämligen länder som vill återreformera detta till en nationell jordbrukspolitik, och det tror jag vore rent förödande.

Vi har också flyttat fram våra positioner inom den europeiska gemenskapen. Jag påstår att vi under vårt ordförandeskap lyckades få undan

frågan om att i förtid binda upp jordbrukspolitiken efter 2013, som vi ska ha en genomgång av, på ett bra sätt.

Fru talman! Jag kan då lite kort möjligen titta in i kristallkulan. Låt oss tänka oss att olyckan skulle vara framme, att vi får en rödgrön majoritet i Sveriges riksdag nästkommande mandatperiod! Det finns fyra reservationer som är gemensamma. Lite kort kan man säga att det då blir en återgång till plakatpolitik. Man kommer nämligen att säga nej i EU till än det ena, än det andra utan att kunna vara med och spela en roll.

Man pekar på att man vill ha en planhushållning när det gäller var djur ska få beta genom att med EU-stöd styra djur till den ena eller andra delen av landet. Det är ren planhushållning.

Sedan noterar man att all landsbygdsutveckling borde vara klar. Ja, det är klart. Det kan väl alla tycka. Det märkliga, fru talman, är att detta inte gjordes under alla de övriga 65 år när Socialdemokraterna styrde. Det är något märkligt.

Sedan slår man vakt om Kravinstitutet och vänder sig mot att vi ska ha en myndighetskontroll när det gäller just det här med Kravodlat, vilket kanske är lite förvånande.

Sedan vill man att det ska finnas mer pengar till forskning och ekoodling. Då kan jag säga att alliansregeringen bara för 2010 faktiskt har avsatt 37 miljoner kronor för just den delen. Jag tror att det är till fyllest för att nå de mål som vi söker.

(Applåder)

Anf. 125 JACOB JOHNSON (v) replik:

Fru talman! Jag begärde ordet när jag hörde att Bengt-Anders Johansson så tydligt sade att Sverige inte ska gå före. Det lät ungefär som att Sverige ska gå efter. Sverige ska inte utveckla ny modern teknik. Sverige ska inte ligga i framkant när det gäller att utveckla miljömässiga jordbruksmetoder. Detta finner jag anmärkningsvärt.

Regeringen hävdar samtidigt principen att man ska bruka men inte förbruka. Då måste man ta hänsyn till de miljökonsekvenser som jordbruket medför. Som jag sade i mitt anförande bidrar jordbruket till en avsevärd del av övergödningen av Östersjön. Därför tycker jag att det är mycket anmärkningsvärt att man tar bort en korrigerande avgift, nämligen skatten på handelsgödsel, som kan påverka så att det blir mindre övergödning.

Är det verkligen en strategi som den borgerliga regeringen vill lyfta fram, att Sverige inte ska gå före utan att Sverige ska gå efter när det gäller utvecklingen av en modern jordbrukspolitik? Kan Bengt-Anders Johansson utveckla detta?

Anf. 126 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Jag är väldigt glad över att Jacob Johnson ställer den här frågan till mig. Jag har uppenbarligen uttryckt mig otydligt eller på ett slarvigt sätt. Då får jag en möjlighet att utveckla vad jag menar.

I en gemensam jordbrukspolitik handlar det om att vi ska ha ett regelverk som ger förutsättningar för den verksamhet som livsmedelsproduktionen de facto har.

Under tidigare socialdemokratiska regeringar fanns det en förkärlek för att våra regelverk alltid skulle vara hårdare än omvärldens, vilket

gjorde, precis som jag sade, att de svenska livsmedelsproducenterna fick sämre förutsättningar att konkurrera med omvärlden. Det förde med sig att importen ökade, därför att det som kom utifrån var billigare. Och detta hade kanske oftast producerats med sämre miljöhänsyn, sämre djurskyddstillsyn etcetera. Det är det som vi tycker är felaktigt.

Till skillnad från tidigare socialdemokratiska regeringar, som satte sig på åskådarbänken inom EU, driver vi frågan i EU därför att det är där den hör hemma. Det handlar nämligen om att få till stånd samma spelregler för all livsmedelsproduktion i Europa.

Jag menar att det är där jobbet ska läggas, men det gjordes inte under den socialdemokratiska regeringen. Man satte sig, som jag sade innan, hela tiden på åskådarbänken. Och så skapade man regelverk hemma i Sverige och skulle visa sig som Bror Duktig. Det fick precis den följd som jag sade. Det kom in större import med sämre förutsättningar. Det är svaret på den frågan.

Sedan kan jag säga att det inte finns någon regering som har lagt så mycket på forskning som alliansregeringen nu gör. I detta ligger, inte minst inom just livsmedelssektorn, oerhört stora pengar för att man ska komma fram till en bättre möjlighet. Vi ligger i framkant när det gäller miljöfrågorna, och det ska vi göra.

Anf. 127 JACOB JOHNSON (v) replik:

Fru talman! Det är bra att Sverige som nation satsar mycket på forskning. Det är väl en övergripande strategi för att utveckla svenskt näringsliv som helhet och för att stärka Sveriges konkurrenskraft.

Vi ska inte konkurrera med låga löner utan med hög kompetens och ny teknik. Därför tycker jag att uttrycket att vi inte ska gå före pekar i helt fel riktning.

Vi kan jämföra med en annan stor fråga som är uppe i debatten i dag, nämligen klimatfrågan. Där har vi också en sådan diskussion. Ska Sverige och EU gå före, eller ska vi ligga och lurpassa i vassen?

Jag tycker att vi har ett ansvar för att försöka gå före. Det ger ju den effekten att vi bidrar till minskade växthusgasutsläpp, i det fallet. Och det bidrar till ny teknik som ger sysselsättningstillfällen i Sverige.

På samma sätt är det när det gäller jordbrukspolitik. Vi ska inte ha en passiv inställning att inte gå före, utan vi ska gå före och utveckla en modern jordbrukspolitik som också är miljöanpassad för en hållbar utveckling.

Anf. 128 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Skillnaden är den att vi verkligen understöder möjligheten för forskningen så att vi tekniskt kan gå före. Det är vad vi gör.

Vi skapar förutsättningarna. Den tidigare socialdemokratiska regeringen skapade ett regelverk för att tvinga in folk. Det är där skillnaden ligger. De svenska leverantörerna skulle då ha mycket sämre förutsättningar än andra, och det är en sämre politik.

Jag beklagar att inte Jacob Johnson kan frigöra sig från den kätting som han har gentemot Socialdemokraterna att hänge sig åt att sitta nere i EU och säga nej i stället för att vara med och utveckla på forsknings- sidan.

Den vägen går näringen före utan att regelverken måste förändras. Det är mycket bättre. Marknaden är mycket snabbare än vad vare sig jag eller Jacob Johnson har möjlighet att skapa regelverk om i den här riksdagen.

Jag förstår att det känns lite ovant att marknaden nu ges förutsättningar att gå före för egen maskin utan att för den skull gå via regelverk. Det tycker jag är bra. Det har vi också nu visat exempelvis med detta med grisarna som avslöjades strax före jul.

Där har marknaden själv tagit fram ett mycket bättre kontrollverktyg än vad man hade tidigare. Hade vi fått ta fram ny kontrollverksamhet eller ett nytt kontrollregelverk i det här huset hade det tagit flera år.

Det är skillnaden i grundsynen på verkligheten. Vi tror på människor och marknaden. Jacob Johnson och hans gelikar tror på politiken, regelverk, förbud och kontroll. Det är en väg som vi vill betacka oss för.

Anf. 129 ERIK A ERIKSSON (c):

Fru talman! Betänkandet *Jordbrukspolitik m.m.* är klart intressant, och då med betoningen på med mera. Det ryms så mycket inom det. Det viktiga här är att redovisa de olika partiernas ståndpunkter i riksdagens kammare och även få dryfta dem i eventuella replikskiften. Det finns också ett antal reservationer. Jag vill här i kammaren allra först yrka avslag på dem och bifall till miljö- och jordbruksutskottets förslag i betänkande MJU19.

Sedan mandatperioden började har det varit ett antal intressanta händelser för Sverige, EU och hela världen när det gäller jordbrukspolitik. Det som ibland kallats för jordbrukspolitiska marknaden, marknadspriser och annat har helt omkullkastats inom loppet av i stort sett ett och ett halvt år. Det har gjort det väldigt krångligt att parera för politiken. Det är dess värre så i det system som i dag är gemensamt för EU.

Om vi går tillbaka till när Sverige blev medlemsland i Europeiska unionen kan jag inte annat än att börja med att beklaga att vi hade så dåliga ingångsvärden i medlemskapet. Det var låga kvoter gällande raps, oljeväxter, mjölk och även på andra områden. Det faller tillbaka mycket tungt på Socialdemokraterna. Det hade då ett mycket stort ansvar. Det var lika stort som ansvaret efter andra världskriget att se till att det fanns och skulle finnas livsmedel i vårt gamla land.

När vi ser till den uppdatering som gjordes 2003, som förkortat kallades MTR, skedde där en ytterligare försvagning av jordbrukspolitik, någonting som var väldigt negativt. Jag talar då egentligen i första hand för lantbrukarens situation men också i förlängningen för oss konsumenter.

När det gäller riksdagens beslut i kammaren har vi de 16 miljömålen som vi tar väldigt allvarligt på. De har bäring på den politik som fattas gemensamt i EU där Sverige är ett av 27 länder. För att kunna uppfylla miljömålen krävs att vi har en jordbrukspolitik som fungerar och är värd namnet.

Jag menar att vi vid ingången i medlemskapet för Sveriges del när vi gick med i EU och likaså vid den så kallade MTR, Midterm Review, slog undan benen för näringen att på sikt kunna utvecklas. Detsamma gäller för de höga särskatterna för svenska lantbrukare.

Det är därför inte märkligt att när lågkonjunkturen och finanskrisen slog till så slog det obönhörligen hårt mot lantbruksföretagare. Jag tänker då primärt på produktionsjordbruket.

Fru talman! Det är i det närmaste obehagligt när utskottets ordförande raljerar över djurskyddsärenden som om det som skett sedan 2006 och till nu vore Alliansens ansvar och fel. Låt mig återkoppla till det jag inledde med. Det stora ansvaret ligger i den strukturrationalisering som skedde från och med 1945 och framåt och sedan från och med EU-inträdet och fram till nu.

Låt mig vara tydlig med att lönsamheten för jordbrukare i Sverige har varit oerhört trängd under mycket lång tid. Förutom några undantag som Socialdemokraterna har ägnat sig åt att justera med har det varit mycket svårt för att kunna konkurrera på den marknad som kammaren generellt sett överens om att lantbrukarna ska konkurrera på.

Med de höga krav vi har på djuromsorg, våra miljömål och de svenska tvärvillkoren som vi har lagt ovanpå EU:s regelverk med tvärvillkor har gjort att deras situation är mycket ansträngd. Jag menar att det vilar ett tungt ansvar på tidigare majoritet i den här kammaren.

Vi ska ta vårt ansvar, och vi har gjort det till stor del i den senaste budgeten. Det finns naturligtvis mycket kvar att göra. Låt mig nämna de tvärvillkor som var lagda ovanpå EU:s gemensamma tvärvillkor. De kan vi inte svära oss fria från, utan alla ställde gemensamt upp på dem.

De svenska tvärvillkoren var mycket besvärande för den svenske lantbruksföretagaren. Det är nu borta. Det har varit en mycket viktig del. Vi har sänkt särkostnader för lantbrukarna. Det är viktigt att kunna säga det när vi i dag debatterar jordbrukspolitik. Vi har sänkt ett antal särskatter som gör att vi i en konkurrens med andra länder står oss något bättre i dag. Men fortfarande är det mycket tungt.

Fru talman! Jag tycker att det är tråkigt att man vill härleda det till djurskyddsärendena och säga att det har bäring på en djurskyddsmyndighet som inte hade ett dugg med kontrollverksamheten att göra. Läser vi Socialdemokraternas budgetförslag ser vi att det där inte fanns några mer pengar till länsstyrelserna och kommunerna för djurskyddstillsyn. Jag tycker att det är tråkigt.

Vi kan ha olika uppfattningar om hur det förhåller sig. Det ska vi också kunna ha i kammaren. Jag menar att vi fortsatt kommer att få se mycket tuffa förhållanden för våra lantbrukare ekonomiskt. Vi har sänkt särkostnaderna och egenavgifterna. Vi har tagit bort skatten på handelsgödsel.

Om den ensidigt togs bort skulle det vara ett bekymmer. Men det är naturligtvis kopplat till motprestationer i tvärvillkoren. Det är inte så att man kan gödsla hur som helst och bete sig hur som helst och därmed orsaka en negativ inverkan på våra vatten och hav. Det är kopplat till en motprestation. Detta vet samtliga av kammarens ledamöter om.

Vi gör det som lantbrukarna har bett om under lång tid. Det handlar om att lyfta bort en del av ryggpåsen som är konkurrenssnedvridande. Det tycker jag är mycket glädjande. Det handlar om sänkta egenavgifter och att vi ser till att de sociala trygghetssystemen nu blir verklighet. Det börjar närma sig, som Bengt-Anders Johansson talar om, så att det liknar hur löntagares situation är i dag.

Det handlar om människor som har ett stort ansvar gentemot sitt företag och också gentemot de djurbesättningar som de sköter. De får icke falla. Jag vill vara tydlig med att djurskyddslagen i Sverige är bra. Det är något som vi fortsatt ska värna om. Det krävs ett mycket hårt arbete från politiken men också från oss som konsumenter att se till att vi stöttar detta när vi handlar närproducerat.

Vi ser också exempel där man sakta men säkert kan rucka något på den oligopolliknande situation som finns inom bland annat mejerinäringen i Sverige. Det har stor bäring på om det närproducerade alls ska kunna lyckas.

Fru talman! Konkurrensverket har under alla år hänvisat till att man inte får göra alltför stora och egentligen inga sammanslagningar alls inom mejerinäringen. Detta har varit en hämsko för lantbruksföretagarna. De har inte kunnat bygga upp sina egna kapital och utveckla sina företag. De har i stället varit hänvisade till att fusionera sina företag med företag i andra länder, vilket återigen har skapat en snedvriden konkurrens. Den verklighetsbilden ska också läggas till.

Alla beslut fattas inte här. Men vilka beslut vi fattar är viktigt och sedan hur de verkställs av våra myndigheter. Där har Konkurrensverket varit och är jätteviktigt. Det gläder mig att jordbruksministern tar tag i den här frågan nu och sätter Konkurrensverket på att granska just mejerimarknaden och mejerinäringen. Det är efterlängtat.

Landsbygden och jord- och skogsbruket har mycket stora möjligheter, och vi sätter vår tillit till så mycket. Det ska vara öppna landskap, det ska vara en biologisk mångfald. De 16 miljömålen nämnde jag tidigare. Men i förväntningarna ingår även vattenrening. Det finns ingen annan än våra jord- och skogsbrukare som renar vatten. Det är ingen annan som gör det. Vi sätter vår tillit till att de även ska uppfylla våra krav på att vara kolsänka. Hur länge gör man detta utan att ta rejält betalt? Sådana krav finns väl runt hörnet, antar jag.

Mjölkkrisen har jag nämnt något om. Där vill jag ändå säga att jordbruksminister Eskil Erlandsson var den som bromsade och försökte bromsa in i det längsta. Det är viktigt att säga det i kammaren, fru talman. Han stod emot in i det längsta. Jag är glad att Sverige inte skenade med i detta.

Det finns ett stöd att betala ut på gårdsnivå. Detta vet utskottets ledamöter om, och det rör sig om 10 000 kronor per mjölkföretagare. Det är att jämföra med andra länders insatser som ligger skyhögt över den summan och varken syftar till någon utveckling på landsbygden eller på den marknad som vi konsumenter skulle kunna handla på efter mer sjysta spelregler.

Jag är också glad över satsningen på grön forskning på SLU. Det är också otroligt viktigt för att klara energiförsörjningen, och det är kopplat till landsbygdsprogrammets möjligheter att i dag ha satsning på biogas. Vår jordbruksminister tillsammans med allianspartierna har sett till att detta blir verklighet nu.

Något mindre regelkrångel och något lite lättare har det blivit för våra lantbruksföretagare. Mer finns kvar att göra.

(Applåder)

Anf. 130 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! I dagens jordbrukspolitiska debatt redogör regeringen för sitt arbete med att utveckla ett hållbart jordbruk, driva frågorna inom EU och öka det svenska jordbrukets konkurrenskraft.

Visionen ”Sverige – det nya matlandet” och arbetet med landsbygdsutveckling är viktiga satsningar, men det är också fortsatta ansträngningar för ett gott djurskydd, vilket har lyfts fram här i dag, och för kraftfulla och fortsatta miljöinsatser.

Fru talman! Företagande är ett nav för att vi ska kunna ha ett solidariskt samhälle och tillskapa resurser och sociala reformer som vi alla är måna om. Det var därför intressant att höra Tina Ehn som talesperson för hela oppositionen säga: Det är märkligt att vi från oppositionen nu står på näringslivets sida.

Detta var i samband med en motion.

Vi tycker att det är viktigt att samverka med företagare och näringsliv. Att minska den administrativa bördan, skapa trygghetssystem och göra det lönsamt att starta och driva företag är viktigt i hela landet. Dessa frågor har regeringen tagit tag i.

Vad gäller EU:s gemensamma fiske- och jordbrukspolitik står det väl utom allt tvivel att regeringen är oerhört pådrivande. Inom fiskeområdet har vi kommit bra mycket längre än vad den dåvarande s-ledda regeringen någonsin lyckades med. Min bedömning är att den dåvarande jordbruksministern var ganska bakbunden av sina samarbetspartier, vilket omöjliggjorde dialog och framsteg. Vi har en annan, tydlig och framgångsrik strategi.

Den gemensamma jordbrukspolitiken kommer att kräva ännu större arbetsinsatser i Sverige och med de länder som stöder vår linje om en avreglering av jordbrukspolitiken. Där har vi ett samfällt arbete att se fram emot, och jag har också tagit del av och lyssnat på Jacob Johnsons vädjan här. Jacob Johnson fick svar. Oppositionen fick svar i samband med mötet med jordbruksministern i förra veckan. Vi är självklart positiva till ett fortsatt gemensamt arbete i den frågan. Inom EU har inte minst EU-parlamentarikern Marit Paulsen visat ett mycket stort engagemang i de här frågorna.

Jag är, fru talman, särskilt glad över att regeringen på ett konstruktivt och medvetet sätt arbetar dels genom FAO, dels genom andra internationella organisationer för en hållbar produktion inom de areella näringarna med klimat- och miljöhänsyn. Vägen ur fattigdom och biståndsberoende går via jordbruket där inte minst stöd till kvinnorna kan lyfta hela familjer ur fattigdom och där man också kan ge barnen möjlighet till skolgång.

Vi har ett stort ansvar att medverka till hållbara och effektiva brukningsmetoder både hemmavid och på en global arena.

Fru talman! Det finns väldigt tydliga skiljelinjer mellan oppositionen och regeringen. Folkpartiet och allianskollegerna har stor tilltro såväl till företagen som till tekniska innovationer och inte minst till konsumenterna och deras makt.

Att lagstadga om ekoodling kan inte vara rätt väg att gå. Däremot ska vi uppmuntra och underlätta för denna odling när konsumenterna nu alltmer efterfrågar sådana varor. Producenterna väljer att svara på den efterfrågan. Nu är 19 procent av den totala odlingsarealen ekologiskt

odlad. Målet som vi satte upp i miljömålen var 20 procent, så vi är väldigt nära.

Vi ser nu en klar ökning av försäljning av ekologiska livsmedel. Därför finns det inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet möjlighet att ansöka om stöd för denna produktion. Anslaget är på hela 500 miljoner.

En särskild satsning finns också för ekologisk produktion inom ramen för "Sverige – det nya matlandet". Det är 8 miljoner för att vara noggrann. Inom avsnittet för miljöförbättrande åtgärder finns 6 miljoner, och i en särskild inriktning på forskning inom området finns ytterligare 23 plus 7 miljoner. Det är alltså sammantaget mycket medel som finns för att uppmuntra till ekologisk produktion.

Småskalig livsmedelsförädling är också viktigt, och där har vi anslagit medel. Nu har vi lyft fram äldre- och skolmaten som det är viktigt med en utökad kunskap om.

Lagen om offentlig upphandling, fru talman, bör tillvaratas betydligt bättre än hittills. Inom denna ram finns det stort utrymme som i dagsläget inte har utnyttjats så som det var tänkt.

I landsbygdsprogrammet utgör för övrigt hela 70 procent medel för miljöåtgärder. Det finns med andra ord ekonomiskt stöd att erhålla vid dessa typer av satsningar. Insatser förstärks nu för att möta globala utmaningar i form av klimatförändringar, vattentillgång, vattenkvalitet, förnybar energi och bevarande av biologisk mångfald.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag nämna att vi i det här betänkandet har lyft fram värdet också av den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna som kommer att bli alltmer aktuella. Vi har precis debatterat den delen i ett särskilt betänkande, men jag vill ändå i det här sammanhanget påminna om hur viktigt det är, precis som inledningsvis sades i miljöbetänkandet om biologisk mångfald, att vi från utskottet i majoritet har slagit fast att det är det tydliga målet att stoppa utarmning av biologisk mångfald som ska vara regeringens linje – och detta under ett år som är så viktigt, nämligen biodiversitetens år 2010.

Med stort intresse följer jag arbetet i en forskningsgrupp, TEEB, där man nu håller på att räkna ut värdet av naturens hittillsvarande gratis-tjänster, alltså ekosystemtjänsterna. Det handlar om insekternas pollinering, vattenrening, som Bengt-Anders Johansson nämnde, och trädens kolbindning, som har varit uppe i tidigare debatter. Dessa frågor finns också med och är prioriterade frågor i forskningspropositionen.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 131 IRENE OSKARSSON (kd):

Herr talman! Nu debatterar vi ännu ett motionsbetänkande som berör vår modernäring. Så brukar jordbruket beskrivas i historieböckerna, och så beskrivs det på många håll än i dag. Vi är dock många som verkar ha fjärrmat oss så långt från den att det ibland känns som om vi lever av luft allena. I alla fall ser vi inte sambandet mellan den yrkesutövande grupp av bönder som brukar vår jord och den mat vi får på våra bord.

När man lyssnar på utskottsordförandens inledning i dag kan man fundera över om det är någon idé att över huvud taget hålla sig till betänkandet eller om det är dags att kasta det förberedda manuset och kommentera några andra punkter. Jag väljer dock att till viss del ta upp det som jag ändå tänkt säga.

När det gäller det betänkande vi nu har att debattera vill jag slå fast att hela Sverige ska leva. Vi behöver en levande landsbygd, och det är den som döljer sig bakom beteckningen ”m.m.” i rubriken på betänkandet, det vill säga med mera. Det gäller allt det som innebär att vi tillsammans kan se till att det finns förutsättningar för människor som vill bo, leva och driva företag på landsbygden, att utveckla den traditionella jordbrukssektorn men också alla andra branscher. Som några tidigare sagt är det dessa tusenkonstnärer som behövs för att landet ska leva.

För att stimulera framväxten av nya företag och nya idéer på landsbygden har regeringen fortsatt det arbete som – hur underligt det än kan låta, herr Ygeman – s-regeringen påbörjade under förra mandatperioden, nämligen att ta fram ett landsbygdsprogram. Vi har skruvat en del på det programmet, till det bättre, men grundarbetet är gemensamt för oss i denna kammare. Det handlar om vikten av att satsa på landsbygdsutveckling.

Regeringen har under mandatperioden tillfört ytterligare resurser och förbättrat förutsättningarna för det ekologiska lantbruket. Jag behöver inte lyfta upp det som Anita Brodén så förtjänstfullt redogjorde för beträffande resurser som har satsats. Det kan man läsa i protokollet.

Det har gjorts satsningar för att förenkla och utveckla Leaderarbetet, något som många, inte minst i min hembygd, har sett som en möjlighet att gemensamt utveckla den bygd man lever i. Vi har samtidigt sett att komplexiteten inte får hindra landsbygdsbor som vill göra någonting bra och nyttigt. Jordbruksverket har konstaterat att man behöver hitta nya möjligheter till att bistå, så att ansökningarna inte ska lägga hinder i vägen för det kreativa arbete som ska göras.

Oppositionens beskrivning av landsbygdsprogrammet kan få en att fundera mer än en gång, herr talman. Man verkar inte ha förstått vilken period vi gått igenom i det här landet, och i världen, för den delen. Naturligtvis påverkas också de initiativ som tas av den konjunktur vi lever i. De av oss som för ett tag sedan lyssnade på medarbetarna från Jordbruksverket, liksom på jordbruksministern vid en träff för någon vecka sedan, kan dock konstatera att nu verkar saker och ting ha lossnat. Islossning kan vi se utanför Riksdagshuset. Ibland proppar det igen. Då får man göra någonting åt det. Det gäller även landsbygdsprogrammet, och det är det som regeringen har gjort. Nu börjar det hända saker ute i landet.

Det finns alltså alla möjligheter att använda sig av detta förträffliga verktyg, och därför är jag, herr talman, mer än förundrad över det som jag skulle vilja drista mig till att säga är den mest krystade reservation jag hittills läst under denna mandatperiod; det gäller utveckling av ett *nytt* landsbygdsprogram. Jag tror att vi faktiskt ska utveckla det landsbygdsprogram vi har, med de goda förutsättningar som finns, och ge långsiktiga villkor för de människor som vill jobba aktivt för en levande landsbygd i vårt land.

Herr talman! Forsknings- och utvecklingsfrågorna har berörts av tidigare talare. Det har satsats stora resurser utifrån propositionen *Ett lyft för forskning och innovation*. Resurser har satsats på klimatforskningen, något som naturligtvis även berör jordbruket och skogsbruket, de areella näringarna över huvud taget. Där har getts goda förutsättningar och möjligheter, och mina kolleger har tidigare redovisat siffrorna varför vi inte behöver upprepa dem.

Den gemensamma jordbrukspolitiken på EU-nivå ska värnas, och om den ska värnas ska den också skötas. Jag blir beklämd, herr talman, när jag hör beskrivas vad den nuvarande regeringen har gjort jämfört med vad man tycks anse åstadkoms tidigare. Jag kan inte förstå att det är bättre att stå i ett hörn och titta på och sedan säga hur det ska vara i stället för att vara med vid bordet och försöka driva frågorna i rätt riktning.

Jag dristar mig till att göra jämförelsen med en fåraherde. Man kan inte gå hur långt före flocken som helst om man ska ha den med sig. Det gäller att gå lagom långt från den och helst inte på längre avstånd än att man kan ta staven, kroka den om halsen på något av de får som behöver lite extra hjälp för att komma med och på så sätt samla flocken kring sig. Jämförelsen kan synas lite långsökt, men jordbruksministern har jobbat på det sättet. I alliansregeringen har vi fått en regering som verkligen förändrar saker och försöker få även övriga Europa att se de möjligheter som finns.

Anders Ygeman berörde mjölkdiskussionen som var före jul, och Erik A Eriksson har redan kommenterat den. Jag kan dock inte låta bli att nämna det faktum att när 21 eller 22 EU-länder försökte, var för sig, göra upp ledde vår jordbruksminister mötena så väl att han lyckades få till stånd tidsfrister som innebär att marknaden hinner komma tillbaka till ett mer normalt läge. Han lyckades få till stånd beslut – som ju fattades i Bryssel, långt över huvudet på denna kammare – som trots allt blev så lite skadliga som möjligt, nämligen att politiken inte ska styra utan marknadskrafterna ska få råda.

Samtidigt är det viktigt att säga att det arbete som vi nu gör här hemma i Sverige, och som även kommissionen har tagit tag i, gäller jordbrukare som faktiskt gör jobbet men inte får betalt för det. Pengarna försvinner helt klart någonstans på vägen. Jag brukar säga att min förre granne har samma betalning för sin mjölk i dag som för 25 år sedan. Det handlar alltså om effektivitet och rationalisering för att kunna leva i dag. Hur många av oss hade orkat med en sådan rationaliseringsverksamhet i det vi sysslar med och ändå överleva? Det skulle vara intressant att se hur det är i andra yrkesgrupper.

Herr talman! Det finns mycket jag skulle kunna lyfta fram, men jag ska endast ta upp en av de viktiga åtgärder som regeringen vidtagit och som inte kräver så mycket nya resurser. Däremot kräver det ett nytänkande. Det handlar om Sverige som det nya matlandet. Det handlar om att agera på ett nytt sätt, att använda befintliga resurser på ett nytt sätt, att höja kvaliteten på det vi gör och därmed kunna exportera mer, att se till att vi får större kunskap här hemma, att bli stoltare över vad vi gör, att fler ska kunna hantverket, att få i gång nya företag, att få en mer differentierad verksamhet på landsbygden, att de resurser som vi avsätter används på ett smartare sätt. Det är hållbart brukande. Det är att bruka utan

Prot. 2009/10:90
18 mars

Jordbrukspolitik m.m.

att förbruka. Det är att utveckla och tro på människors kreativitet och möjligheter.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 24 mars.)

13 § En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2009/10:FiU12
En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn (skr. 2009/10:79).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 24 mars.)

14 § Statistikfrågor

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2009/10:FiU14
Statistikfrågor.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 24 mars.)

15 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmäldes och bordlades
Propositioner
2009/10:125 En ny alkohollag
2009/10:127 Ändring i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Österrike

Redogörelse
2009/10:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för propositionerna 2009/10:105 *Barn under 15 år som misstänks för brott*, 2009/10:146 *Valfrihetssystem hos Arbetsförmedlingen* och 2009/10:147 *Skärpta straff för allvarliga våldsbrott m.m.* vilka hänvisats till utskott fick förlängas till *onsdagen den 7 april*.

Motioner
med anledning av prop. 2009/10:116 Värdigt liv i äldreomsorgen
2009/10:So3 av Ylva Johansson m.fl. (s, v, mp)

Prot. 2009/10:90
18 mars

---

med anledning av redog. 2009/10:RRS22 Riksrevisionens styrelses redogörelse om studenters anställningsbarhet
2009/10:Ub6 av Björn von Sydow (s)

16 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 18 mars

2009/10:291 Ekonomiska villkor för kvinnor som är pensionärer

av *Carina Ohlsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:292 Kvinnors ekonomi

av *Fredrik Lundh Sammeli* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:293 Skatteundandragande och taxi

av *Raimo Pärssinen* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:294 90 dagars karens för arbetslösa ungdomar

av *Lennart Axelsson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:295 Verksamhet för ungdomarna i jobbgarantin i Örebro län

av *Ameer Sachet* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:296 Långsiktigt hållbara arbetsförhållanden vid Arbetsförmedlingen

av *Matilda Ernkrans* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:297 Lissabonfördraget

av *Bosse Ringholm* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:298 Den svenska mediekoncentrationen

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2009/10:299 Ekonomisk politik och skattepolitik granskad med genuglasögon

av *Monica Green* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 mars.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 18 mars

2009/10:657 Andelen skuldsatta i Gävleborg

av *Raimo Pärssinen* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:658 Arbetslösheten i Gävleborgs län

av *Raimo Pärssinen* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:659 Tillsynen av penningtvätt

av *Birgitta Eriksson* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:660 Barnarbete och kakaohandeln

av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet Ewa Björling (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 mars.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 18 mars

2009/10:622 Kvinnlig företagsamhet

av *Kerstin Haglö* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:632 Avskrivning av Haitis skuld till IMF

av *Hans Linde* (v)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:635 Icesave-avtalet och IMF

av *Ulla Andersson* (v)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:637 Utredning om beskattning av vindkraftskooperativ

av *Raimo Pärssinen* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:641 Feminism och skattesänkningar

av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 mars.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.50,
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.52,
av andre vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 130 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
3 § Allmänna motioner om punktskatter	1
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU29	1
Anf. 1 CHRISTIN HAGBERG (s).....	1
Anf. 2 PETER PEDERSEN (v).....	3
Anf. 3 HELENA LEANDER (mp)	5
Anf. 4 LENA ASPLUND (m).....	8
Anf. 5 HELENA LEANDER (mp) replik	10
Anf. 6 LENA ASPLUND (m) replik.....	10
Anf. 7 HELENA LEANDER (mp) replik	11
Anf. 8 LENA ASPLUND (m) replik.....	11
Anf. 9 KARIN NILSSON (c).....	12
Anf. 10 HELENA LEANDER (mp) replik	14
Anf. 11 KARIN NILSSON (c) replik	15
Anf. 12 HELENA LEANDER (mp) replik	15
Anf. 13 KARIN NILSSON (c) replik	16
Anf. 14 LENNART SACRÉDEUS (kd)	16
Anf. 15 ANDRE VICE TALMANNEN	19
Anf. 16 CHRISTIN HAGBERG (s) replik.....	19
Anf. 17 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	19
Anf. 18 CHRISTIN HAGBERG (s) replik.....	20
Anf. 19 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	20
Anf. 20 HELENA LEANDER (mp) replik	21
Anf. 21 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	21
Anf. 22 HELENA LEANDER (mp) replik	22
Anf. 23 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	23
Anf. 24 LARS GUSTAFSSON (kd).....	23
Anf. 25 CHRISTIN HAGBERG (s).....	24
Anf. 26 LARS GUSTAFSSON (kd).....	24
(Beslut fattades under 10 §.)	24
4 § Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring.....	25
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU30	25
Anf. 27 BIRGITTA ERIKSSON (s)	25
Anf. 28 MARIE ENGSTRÖM (v)	27
Anf. 29 HELENA LEANDER (mp)	29
(forts. 6 §).....	29
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	30
5 § Frågestund	30
Anf. 30 TALMANNEN	30
<i>De utförsäkrades ekonomiska situation</i>	30
Anf. 31 VERONICA PALM (s).....	30
Anf. 32 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	30

Anf. 33 VERONICA PALM (s).....	31
Anf. 34 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	31
<i>Arbetsmarknadsutbildningarna</i>	31
Anf. 35 ELISABETH SVANTESSON (m).....	31
Anf. 36 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	32
Anf. 37 ELISABETH SVANTESSON (m).....	32
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	32
<i>Demokratibiståndet till Ryssland</i>	33
Anf. 39 KENT HÄRSTEDT (s)	33
Anf. 40 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m)	33
Anf. 41 KENT HÄRSTEDT (s)	33
Anf. 42 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m)	34
<i>Skolelevers extraarbete</i>	34
Anf. 43 KARIN NILSSON (c).....	34
Anf. 44 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	34
Anf. 45 KARIN NILSSON (c).....	35
Anf. 46 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	35
<i>Arbetsförmedlingens utbildningsplatser</i>	35
Anf. 47 ULF HOLM (mp).....	35
Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	36
Anf. 49 ULF HOLM (mp).....	36
Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	36
<i>Likabehandlingsdirektivet och den svenska tryckfriheten</i>	37
Anf. 51 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	37
Anf. 52 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	37
Anf. 53 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	38
Anf. 54 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	38
<i>Bistånd till afghanska kvinnor och barn</i>	38
Anf. 55 ANNICKA ENGBLOM (m).....	38
Anf. 56 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m)	38
Anf. 57 ANNICKA ENGBLOM (m).....	39
Anf. 58 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m)	39
<i>Bemanningsföretagen</i>	40
Anf. 59 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s).....	40
Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	40
Anf. 61 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s).....	40
Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	40
<i>Biståndet till Nicaragua</i>	41

Anf. 63 KERSTIN ENGLE (s)	41
Anf. 64 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	41
Anf. 65 KERSTIN ENGLE (s)	41
Anf. 66 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	42
<i>Snusfria barn- och ungdomsmiljöer</i>	42
Anf. 67 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	42
Anf. 68 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	42
Anf. 69 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	43
Anf. 70 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	43
<i>Följder av förändringar i trygghetsförsäkringarna</i>	43
Anf. 71 LENNART AXELSSON (s).....	43
Anf. 72 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	44
Anf. 73 LENNART AXELSSON (s).....	44
Anf. 74 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	45
<i>Den psykiska ohälsan bland ungdomar</i>	45
Anf. 75 LIZA-MARIA NORLIN (kd)	45
Anf. 76 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	45
Anf. 77 LIZA-MARIA NORLIN (kd)	46
Anf. 78 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	46
<i>Praktikplatser på myndigheter och i kommuner</i>	46
Anf. 79 GREGER TIDLUND (s).....	46
Anf. 80 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	46
Anf. 81 GREGER TIDLUND (s).....	47
Anf. 82 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	47
<i>Satsningen på Skapande skola</i>	47
Anf. 83 CECILIA MAGNUSSON (m).....	47
Anf. 84 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	48
Anf. 85 CECILIA MAGNUSSON (m).....	48
Anf. 86 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	48
<i>Snusexporten och WHO:s ramkonvention om tobak</i>	48
Anf. 87 GUNVOR G ERICSON (mp).....	48
Anf. 88 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	49
Anf. 89 GUNVOR G ERICSON (mp).....	49
Anf. 90 Statsrådet MARIA LARSSON (kd).....	49
Anf. 91 TALMANNEN	50
6 § (forts. från 4 §) Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring (forts. SkU30).....	50
Anf. 92 ULF BERG (m).....	50
Anf. 93 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	52
Anf. 94 ULF BERG (m) replik	53
Anf. 95 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	53
Anf. 96 ULF BERG (m) replik	54
Anf. 97 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	54
Anf. 98 ULF BERG (m) replik	55

Anf. 99 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	55
Anf. 100 Ulf BERG (m) replik	56
Anf. 101 ÅKE SANDSTRÖM (c)	56
Anf. 102 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	57
Anf. 103 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	58
Anf. 104 BIRGITTA ERIKSSON (s) replik	58
Anf. 105 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	58
Anf. 106 LARS JOHANSSON (s)	58
Anf. 107 LENNART HEDQUIST (m)	59
Anf. 108 LARS JOHANSSON (s) replik	59
(Beslut fattades under 10 §.)	60
7 § Försäkrings- och skadeståndsrättsliga frågor	60
Civilutskottets betänkande 2009/10:CU17	60
(Beslut fattades under 10 §.)	60
8 § Biologisk mångfald	60
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU18	60
Anf. 109 BO BERNHARDSSON (s)	60
(forts. 11 §)	61
Ajournering	62
Återupptagna förhandlingar	62
9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 mars	62
TU12 Vissa trafiksäkerhetsfrågor	62
KrU10 Museer och utställningar	63
KrU11 Förenklad behandling	64
UbU13 Högskolan	64
10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	65
SkU29 Allmänna motioner om punktskatter	65
SkU30 Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring	66
CU17 Försäkrings- och skadeståndsrättsliga frågor	66
11 § (forts. från 8 §) Biologisk mångfald (forts. MJU18)	66
Anf. 110 JACOB JOHNSON (v)	66
Anf. 111 TINA EHN (mp)	68
Anf. 112 LARS HJÄLMERED (m)	69
Anf. 113 ERIK A ERIKSSON (c)	71
Anf. 114 ANITA BRODÉN (fp)	72
Anf. 115 BO BERNHARDSSON (s) replik	73
Anf. 116 ANITA BRODÉN (fp) replik	74
Anf. 117 BO BERNHARDSSON (s) replik	74
Anf. 118 ANITA BRODÉN (fp) replik	75
Anf. 119 LIZA-MARIA NORLIN (kd)	75
Anf. 120 GUSTAV NILSSON (m)	76
(Beslut skulle fattas den 24 mars.)	77
12 § Jordbrukspolitik m.m.	77
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU19	77
Anf. 121 ANDERS YGEMAN (s)	77
Anf. 122 JACOB JOHNSON (v)	79

Anf. 123	TINA EHN (mp)	81
Anf. 124	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	83
Anf. 125	JACOB JOHNSON (v) replik	85
Anf. 126	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	85
Anf. 127	JACOB JOHNSON (v) replik	86
Anf. 128	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	86
Anf. 129	ERIK A ERIKSSON (c)	87
Anf. 130	ANITA BRODÉN (fp)	90
Anf. 131	IRENE OSKARSSON (kd)	91
	(Beslut skulle fattas den 24 mars.)	94
13 §	En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn	94
	Finansutskottets betänkande 2009/10:FiU12	94
	(Beslut skulle fattas den 24 mars.)	94
14 §	Statistikfrågor	94
	Finansutskottets betänkande 2009/10:FiU14	94
	(Beslut skulle fattas den 24 mars.)	94
15 §	Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	94
16 §	Anmälan om interpellationer	95
17 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	96
18 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	96
19 §	Kammaren åtskildes kl. 18.10.	97

Tryck: Elanders, Vällingby 2010